

KULTURNÍ MĚSÍČNÍK ČECHŮ A SLOVÁKŮ V RAKOUSKU

KLUB

5 - květen 2000

19. ročník

Otáčecí divadlo v zámeckém parku Č. Krumlov

Z obsahu:

Rozhovor s Prof. Janem Stankovským

Zemanova vláda má nové tváře

Slováci mají výrazně nižší platy než Češi

Za problémy Komerční banky rakouská firma

Bílá paní se chystá zjevovat o prázdninách v Třeboni

Bude vyprodáno?

Nedávno uspořádal spolek Kontakt Forum večer s Petrem Novotným. Součástí večera bylo taneční vystoupení neslyšících dětí. Mnoho diváků po představení pochválilo právě toto nezvyklé spojení zábavy a zamyšlení nad osudem postižených dětí. Pro neslyšící tanečnice a tanečníky to byl velký zážitek. Vystoupení ve Vídni před českým publikem a ještě v pořadu známého komika. Při návštěvě naší galerie na Spittelbergu jsem dětem namaloval a dal obrázek. Ten obrázek mají vystavený ve třídě, stejně tak jako fotky ze zájezdu do Vídně. Člověk má čas od času udělat něco dobrého. Mnohdy je větším štěstím darovat, nežli být obdarován. Piší to proto, že i Vy máte možnost darovat potřebným. Darovat pozornost, darovat potlesk postiženým dětem z Jedličkova ústavu. 23.5. hraje "Dočasná šejkspírovská společnost" v 19.30 v české škole představení s názvem "Zkrocení krále Leara aneb kupte, muži růži". Tato společnost sdružuje obyvatele a vychovatele Jedličkova ústavu. V tomto ústavu žijí děti tělesně postižení, především kolečkáři. Veselé představení na vážné téma, "život, láska a smrt" je těmito mladými lidmi hraní především o radosti ze hry, kterou si herci přejí přenést na diváky. Premiéra se konala v divadle Palčí. Představení, které pořádá Kontakt Forum je benefiční, což znamená to, že co se vybere, si herci odnesou. Potřebují totiž každou korunu. Prosím Vás, přátelé, Vás, kteří rádi chodíte na naše akce, přijďte 23. května v 19.30 hod do české školy podpořit umělce, kteří přijedou proto, aby Vám ze svých vozíčků předali radost ze života. Vaše přítomnost a Váš potlesk bude pro ně ujištěním, že to co dělají má smysl a že jejich život, přes všechna úskalí, má význam i pro druhé. Darujte naději.

Děkuji Vám Váš

Brabec Jan

Objednávky vstupenek v atelieru Jan: 526 54 22, nebo Miroslava Snáščelová: 4811834 a 0676/6021806

Česká menšina na vlásku

V poslední době jsem přečetl s úctou a zájmem mnoho o české menšině Vídeňské.

Češi se začali stěhovat do Rakous již v době Přemysla Otakara II, to znamená ve 13.století. Potomci těchto menšinářů jsou již řádně "behaimatet". První české "gastarbeitry" do země Rakouské přinesl Čert. Křestním jménem se jmenoval Hans a potřeboval je jako odborníky na stavbu opevnění proti Turkům.

V době Josefa II. byla další silná vlna emigrace. Sociální inženýr a veliký germanizátor říše nařídil na vojenské akademii výuku češtiny. Kanonenfutr musí dobře rozumět, kdy má jít na smrt.

Další vlna přistěhovalectví (o emigraci se vlastně nedá hovořit, lidé se stěhovali sem tam v jednom státním útvaru) byla v polovině století 19. Tedy v době vlády Františka Josefa. Historici se stále nemohou dohodnout na tom, zda tento monarcha byl více František/ Franz II nebo Josef/ Josef II. Tedy zda konzervátec, či reformátor. Byl obojí a dokázal to vybalancovat, ne vždy s úspěchem, ale snažil se. Tuto schopnost dokázal ve velké míře i dnešním politikům.

Na přelomu století bylo úředně registrováno 103 000 lidí s českou a moravskou obcovací řečí. Neúředně bylo ve Vídni našinců mnohem víc. V této době byla Vídeň největší české město. Praha byla tehdy díky velké německé menšině až na místě druhém, resp. třetím. Nesmíme zapomenout na Chicago.

V roce 1943 se stal P. Palatcký (český skorosvatý) kmotrem Československého spolku. Slovanského, nikoliv Slovenského. Od té doby vzniklo nespočetně spolků, které měly různé zájmy a cíl, ale společnou řeč češtinu. Trochu archaickou možná, ale hezkou. Například pěvecký Lumír měl ve svém hesle toto "Buďme zpěvem na Dunaji, jako Lumír v Českém kraji". Co dělal Lumír v českém kraji nevím, asi zpíval.

Ještě jedno krásnější heslo měl tento spolek, "Osvětou ke svobodě". Osvěta tehdy byla nebývalá. Cvičilo se, zpívalo, tančilo a hrálo se divadlo. Repertoár sice závatnou úroveň neměl několik titulů (např.: Řemeslnická romance. Pan obecný tajemník, Pražská švadlenka, Kněžna Pepička, Růžová poupata, Moje Ančí ráda tančí, Když v srdcích láska dříme, Románek z Podlesí, V té naší aleji, U veselého kamzíka, Pytlácká láska atd.) ale hrálo se. Repertoár nepsali jenom hajní, neboť pro pořádek dlužno říci že se hrál také Vrchlický, Stroupežnický, Tyl a Nestroy. Divadlo se hraje dodnes.

V letech 1941,42 byla gestapem činnost českých spolků zakázaná, a majetek byl zabaven. Německá velkoříše se patrně českých spolků bála.

Česká menšina ale nezánikla, po celou dobu války se lidé scházeli a spolkový život pěstovali. Hitler českou menšinu nezničil. Daleko osudovější ránu dostala česká menšina díky Benešovým dekretům. Cituji: Prezident Dr. Beneš vyzval krajany k návratu do vlasti. Velmi závažným bylo rozhodnutí o zastavení podpory českých škol Komenského z Československa. Vídeň opouští velký počet československých občanů, ale i českovídeňských Rakušanů, kteří se vraceli do Československa zaplnit uprázdněná místa v českých pohraničních oblastech. Dá se suše říci, že německy mluvící obyvatelé Československa byli nahrazeni německy mluvícími českovídeňskými Rakušany. Když navrátilců nebylo dost, pomohlo si Československo cikány a Rusinci. Ti nemluvili ani česky, ale účel světu prostředky. Bylo to velká doba zlatokopů.

Důsledkem této deportace Němců (podle slov arcibiskupa Dr. Barana "deportace židů německými nacisty, byla ještě horší") je vidět v pohraničí ještě dnes. Každý národ s gusem prodělá etnickou čistku. (Proč se pohoršovat nad vypálenými vesnicemi v Chorvatsku a Kosovu nebo Čečensku, známe to přeci sami). Česká menšina ale nakonec přežila i dekrety.

Cvičí, vydává mnohé noviny, do zpěvu a tance jí už tak moc není, ale

divadlo hraje dál. Dokonce i na jevišti.

Náš spolek si vzal za své prohlášení dr. F.A. Soukupa citují: "Menšina vídeňská získává si bezesporných zásluh o to, že Vídeň přichází do styku s českým uměním s českou kulturou". Při divadelních představeních a koncertech se česká menšina dobrovolně a většinou přichází nejen pobavit, ale hlavně slyšet rodnou řeč, pokud možno v krásném balení. Krásné balení se pravda nepovede vždy, ale důležitý je obsah.

Zavírám s trochou nostalgií bych rád řekl, že...bývali Čechové statní junáci (a junačky).

Mívali jsme ve Vídni českou a moravskou šlechtu a duchovenstvo (Kounic, Harrach, Kolowrat, Lobkowitz, Schünnborn, Schwarzenberg biskup Hofbauer), intelektuály (Palatský, Masaryk, Zweig, Kraus), architektky (Loos, Olbricht, Hlávka), prezidenty (Renner, Schörf, Jonas) a dokonce i velmi úspěšného nůbl hokynáře (Meinl). Mívali jsme mnoho významných mužů a žen. Dodnes máme všude na mostech našeho svatého.

Bývalo ve Vídni tisíce aktivních menšinářů, stovky spolků, víc nežli deset českých škol. Zanikl Národní dům a přežila jedna škola. Česká menšina přežila první světovou válku, rozpad monarchie, druhou světovou válku, dekrety i komunistický režim.

Přežila rok 2000.

Přežijeme?

Česká menšina ve Vídni visí opravdu na vlásku. Doufám jen, že ten vlásek je ošetřován kvalitním šamponem.

PS

Abych unikl výtkám, že nemám konstruktivní návrh jak dále, zde jsou:

Setkání představitelů existujících spolků.

Zrušení nespravedlivých a nesmyslných hierarchií.

Vypracování společného programu s cílem přežít.

Spolupracovat a přestat se podezírat z čehokoliv.

Vybudovat prostor ke společnému setkávání se - Klubovna, nepomlouvat se, usmívat se na sebe a používat to co nás spojuje - český jazyk.

Uvědomit si, že je nás málo a že zájem mladé generace o menšinu je takřka nulový.

Zapomenout heslo "Po nás potopa"

Rád bych předem zdůraznil, že tento článek jsem napsal při plném vědomí toho, co dělám. Upřímně si vážím všech menšinářů, kteří obětavě pracovali a pracují. Bylo by škoda, kdyby po nás zůstalo jenom slovo Powidl.

Brabeneč Jan

Ne každý Čech je muzikant.

Když praotec Čech spatřil, jak se k Řípu směrem od Vídně přibližuje jeho jmenovec Svatopluk se saxofonem přes rameno, řekl si v duchu při vzpomínce na jiného svého příbuzného s cizokrajným jménem Ringo: "Je to holt richtig jak se u nás říká. Není Čech jako Čech." Nejen medem a srdím, ale i hudbou bude tato země oplývat" S pohledem na Vídeň upřeným pronesl tato slova hlasitě. Ozvěna donesla tuto řeč k sluchům paní Klabanové a ta neprodleně poslechla a spolu s Kulturním klubem do Vídně pozvala Svobodu. Hudba totiž potřebuje volnost a Svoboda Milan, svobodný umělec ženatý s Janou Paulů vzal manželku a dva kamarády Martina Lehkého a Ivana Andese a ve Vídni rozbalil nejen nástroje, ale i krásnou muziku.

Svatopluk Čech / jak krásné české jméno/ se vrátil od Řípu do Vídně posílit českou menšinu a se svým nástrojem /saxofonem/ ukázal, co umí.

Byl to vlastně takový mezinárodní jam session.

Prostě česká hudební marmeláda.

Pro ty, co to neviděli a neslyšeli, mám dobrou zprávu. Nezapomeňte, pan Milan Svoboda přijede ještě jednou a to 8.6. Se svými 17 hudebníky (to tu ještě nebylo) rozezní naplno v 19,30 sál v Haus der Begegnung. Nezapomeňte, že hudba je mezinárodní a nevyžaduje znalost češtiny. Přiveďte i svoje přátele domorodce, máte jich jistě dost.

Nechte si tento večer volný a "Gehen Sie auf Lepši", jak by řekl praotec Vídeňák.

Brabeneč Jan

Abych nebylo zataženo

Přečetl jsem si článek pana prof. Matala "Aby bylo jasno".

Čtu článek stále znovu, ale jasno mi není. Byl napsán asi proto "aby bylo jasno" kdo nám vysvětlí co je bílé a co černé, název článku vystihuje zcela jasně tón, který v české menšině v poslední době vládne.

Kulturní akce pořádané Kontakt Forem a Kulturním klubem jsou navštěvovány hojně mladými lidmi, kteří jsou vzdělaní, příjemní, navzájem se znají, mají rádi humor a rádi se baví. To, zda mají právo patřit k menšině, je myslím moc nezajímá. Rozhodně patří k těm lidem, co mají zájem o českou kulturu a český jazyk. Občas se stane, že přijdou i učitelky z české školy a tak se "česká kultura" dostává i k dětem, na kterých nám všem přece tolik záleží. Je proto třeba neustále opravovat a budovat školu.

A až bude všechno doopraveno a dobudováno, tak se již o kulturu starat nikdo nebude.

V této situaci si dovolím několik citátů.: "Vládcem nemusí mít vždy kladné vlastnosti, ale měl by umět vzbudit zdání, že je nepostrádat. Je třeba všimnout si nejen problémů současných ale předvídat i budoucnost a předcházet jim. Knížectví zanikají obvykle ve chvílích ohrožení, kdy chce panovník přejít od vlády demokratické k absolutistické."

Abych bylo jasno, tohle napsal pan Niccolo Machiavelli již v 15. století a to česká menšina ještě neexistovala.

Brabeneč Jan

Viktorie Švihlíková
v době jejích pražských koncertů

*Výbor a redakce
Kulturního klubu
přejí jubilantce taktěž
vše nejlepší k jejímu
kulatému životnímu
jubileu, oceňují její
záslužné životní dílo
a přejí jí vše nejlepší
a pevné zdraví
do dalších let. .*

Možnost objednávky CD
- Nakladatelství
- Konzertagentur LERA
1010 WIEN, Wiesingerstr.8/17a
Tel:513 59 75, Fax: 512 53 16

K životnímu výročí významné české umělkyně

Žije už mezi námi ve Vídni pěknou řádku let a nikdo vlastně o její přítomnosti neví. Ti poněkud dříve narození si jistě ještě vzpomenou na koncertní pianistku Viktorii Švihlíkovou, jejíž všechna vystoupení kdysi plnila Smetanovou síň i pražské Rudolfinum do posledního místečka.

Narodila se polské matce, povoláním baletce, a českému otci, který kdysi na pozvání ruského šlechtice odjel do Ruska, kde založil a vlastnil hudební konzervatoř v Charkově. Začínali u něho studovat později slavní muzikanti jako byl Vladimír Horowitz a mnozí jiní. Ve 30. letech se vrátil tatínek s rodinou do Čech. Viktorie začala hrát už od pěti let na klavír a byla všeobecně označována za zázračné dítě.

V Praze se brzy přiřadila k nejvýznačnějším a nejznámějším českým pianistům. Po absolutoriu u proslulého českého pedagoga prof. Viléma Kurze pokračovala jako osobní stipendistka prezidenta T.G.Masaryka u prof. Philippa v Paříži, pak u prof. C.A. Martiensena v Berlíně a nakonec byla 6 let žákyní prof. Václava Talicha, se kterým nastudovala m.j. všechny Beethovenovy koncerty. Už jako studentka koncertovala jako solistka po celé Evropě i v Japonsku, kde hrála pod dirigenty Muncchem, Matačićem, Mackerrasem, Talichem, Smetáčkem, Neumannem, Ančerlem a jinými. Její repertoár byl velmi široký a zahrnoval stěžejní díla celé klavírní literatury od baroka po soudobou hudbu.

Po sňatku s dirigentem, flétnistou a českým barokním badatelem Milanem Muncellingerem, se kterým společně založila barokní ensemble Ars Rediviva, rozšířila umělkyně svou uměleckou činnost o hru na cembalo. Později, po sňatku se svým druhým manželem, dánským žurnalistou, ji odvál osud do Skandinávie, kde byla 18 let profesorkou na vysoké hudební škole ve švédském Malmö. Během této doby se jí podařilo nalézt a vystudovat nový systém hry na klavír, který nazývá "odrazový". Na rozdíl od starších systémů tzv. "padajících" při němž "dopadají" zeshora vysoko zdvižené prsty na klávesy, tvoří se zde zvuk odrazem od dna klávesy, což umožňuje mnohem lepší ovládnání zvuku klavíru, který je mnohem zpěvnější, měkčí a lépe se modeluje, přičemž odraz vychází z celého těla a vylučuje jakékoliv napětí či únavu paže.

Dnes žije Viktorie Švihlíková ve Vídni, kde je dosud pedagogicky činná, a kde učí mladé pianisty, kteří za ní jezdí z celého světa interpretovat jednotlivé skladatele vlastním řešením všech interpretačních složek jako tempa, artikulace, dynamiky i ornamentů, sloužících tvůrčímu záměru skladatelů. Pořádá ale také 10 let nezištně pravidelné semináře pro mladé hudební pedagogy v České republice a je tam čestnou předsedkyní poroty soutěže "Prag junior note" pro mladé pianisty, z nichž už někteří v průběhu let dosáhli světové proslulosti. Tak jako ona po celou dobu své koncertní a pedagogické činnosti propagují dnes i oni českou hudbu po celém světě.

Dne 20. května si Viktorie Švihlíková připomíná ve Vídni ve vsí skromnosti a tichosti své 85. narozeniny. K významnému jubileu vydalo vídeňské hudební nakladatelství LERA CDéčko s jejími nahrávkami skladeb Johanna Sebastiana Bacha (250 let od úmrtí), jeho syna Carla Philippa Emanuela Bacha a Domenica Scarlattiho, při nichž klade důraz na diferenciaci zvuku a rozdílů jejich interpretačních složek. Na rozdíl od řady jiných v cizině žijících a částečně už zemřelých českých umělců nedožila se Viktorie Švihlíková dosud ocenění své záslužné práce, kterou ve světě pro českou hudbu vykonala. Snad letošní významné výročí toto opomenutí příslušným činitelům připomeně!

Jindřich Lion

17. - 18. června 2000

Český Krumlov - slavnost růže

- dvouzení zájezd společně s Austro-Bohemia s možností návštěvy zámeckého divadla: W. Shakespeare Veselé paničky winsorské, režie Jiří Menzel.

V ceně autobus, hotel se snídaní á 650,- ATS,
Záloha 500,- ATS na Kto.Nr.: 00659124804 BLZ 20151

u banky Austria Wien

odjezd Sebastianplatz 3., 1030 Wien

Přihlášky a info Austro-Bohemia, Fax: 8123650 nebo tel:523779

Nezapomenout pas a teplé oblečení!

Kontaktforum Spittelberg

p o ř á d á

Fotografickou výstavu Vladimíra Čevely

PRAHA VE VÍDNI

dobu výstavu - od 20. 6. 2000 do 28. 7. 2000

Vernisáž - 20. 6. 2000 v 18.30 v Českém centru, Herrengasse, 1010 Vídeň

Zaostřeno na hospodářství

Ekonomická situace je téma, o které se dříve nebo později začne zajímat každý z nás. Zůstáváme však většinou v poli laických pozorovatelů, soudců a "navrhovatelů". Jen menší část této vědě propadne tak, že se stane jejich profesí. Pro našeho dnešního hosta je profesí i koníčkem současně. Prof. Dkfm. Dr. Jan Stankovský patří k předním představitelům významného rakouského ekonomického Ústavu - Österreichisches Institut für Wirtschaftsforschung. Doufáme, milí čtenáři, že i vás zaujme následující rozhovor, který možná i vám sdělí leccos nového.

Pane profesore, byl jste donedávna pracovníkem Österreichisches Institut f. Wirtschaftsforschung. Kdy byl tento ústav založen?

Prof. Stankovský: Je to jeden prakticky z nejstarších Institutů na světě pro hospodářský výzkum. Byl založen v roce 1927, k jeho zakladatelům patří ekonomové, kteří potom náleželi ke špičkám ekonomického výzkumu, jako např. L. von Wiese nebo nositel Nobelovy ceny F. A. Hayek. Bohužel jako téměř vše v Rakousku, je vždy tradice mnohem slavnější než přítomnost. V současné době žádného takového nositele Nobelovy ceny nemáme. Samozřejmě jsme v Institutu na minulost pyšní, současně také na to, že jsme jedna z mála institucí, která není ani černá, ani červená. Bylo to dost obtížné se jako nezávislá instituce udržet. Máme tedy víceméně mono-

polní postavení. Samozřejmě existují konkurenční Institute, např. Institut f. höhere Studien. Na úseku ekonomické analýzy jsme však jediní v Rakousku. Je to tedy čest být v tomto Institutu, vyžaduje to samozřejmě i dost velkou námahu a připravenost, ale stojí to za to.

V českém prostředí odpovídá rakouskému Institutu tzv. Prognostický ústav. Fungoval za totality a jeho pracovníci V. Komárek, V. Klaus, M. Zeman přešli pak jako prognostikové po revoluci do vládních míst. Nebyl to trochu paradox, že byl založen tento Ústav v totalitě, která se ekonomicky orientovala na autarkii?

Prof. Stankovský: Myslím, že to byl nejdříve Ekonomický ústav. Byl v době totality líhni budoucích ekonomů, jako Klause atd. Prognostický

ústav byl založen trošku později, několik let před revolucí, ještě ovšem v totalitním režimu. V Československu byl sice na povrchu tvrdý socialismus, ale uvnitř bylo dost prostoru pro bádání, jinak by nebylo možné, aby zde vznikla skupina mimořádně talentovaných a erudovaných ekonomů, která snese mezinárodní srovnání. Ti tedy museli nějakým způsobem vyrůst. Ona ekonomická soběstačnost /autarkie/ byla zejména v 50. letech, za Stalina, ale už od 60. let byly integrační tendence ve dvou směrech. Jednak integrace v rámci socialistického tábora /RVHP/, od začátku 70. let pak hospodářská kooperace se Západem. To bylo v plánovaném hospodářství nezbytně nutné, neboť to byl jediný ventil, který pomáhal překonávat úzké profily v plánování.

Jak dlouho jste pracovníkem Institutu f. Wirtschaftsforschung?

Prof. Stankovsky: V Institutu jsem začal pracovat v roce 1966, předtím jsem působil čtyři roky v Úřadu spolkového kancléře.

Kdy jste přišel do Rakouska?

Prof. Stankovsky: Do Rakouska jsem přišel v roce 1955, oficiálně, s povolením léčit se po následcích dětské obrny.

Jak jste zde v Rakousku začínal?

Prof. Stankovsky: Měl jsem to samozřejmě nesrovnatelně jednodušší, než celá řada jiných. Moje matka byla Rakušanka, rodiče byli rozvedeni, já jsem byl s otcem v Brně. Po prodělané nemoci jsem se odešel léčit do Rakouska, za matkou.

Co jste vystudoval?

Prof. Stankovsky: Vystudoval jsem Hochschule f. Welthandel ve Vídni.

Podle podkladů byla v tehdejší ČSR v porovnání s ostatními vyspělými zeměmi velmi početná vědeckovýzkumná základna v přepočtu na jednoho obyvatele /např. dvakrát větší než v Japonsku, třikrát větší než ve Francii/. Přitom ve výdajích na vědu a výzkum se řadí ČR na "konec" sloupce jednotlivých zemí. Jaká je situace v Rakousku? Kolik je zde vědeckých pracovníků a jaké výdaje jdou na vědu a výzkum?

Prof. Stankovsky: V Rakousku je podíl asi 1,6 % hrubého hospodářského produktu, což je ve srovnání s jinými vyspělými zeměmi poměrně málo. Již delší dobu je vyvíjen "tlak" zvýšit tuto kvótu na 2,5 %.

Rovněž zajímavý je další fakt, a to poměr počtu vědecko-inženýrských pracovníků v ČR k celkovému počtu pracovníků výzkumu. Hovořilo se o 31%, zatímco jinde to je 55-70%. Jak vyznívá tento poměr v Rakousku?

Prof. Stankovsky: Zde je podíl výdajů na vědu a výzkum technických směrů poměrně nízký, co se týká vzdělávání. Tradičně se více vydává na obory humanitní. To se samozřejmě projeví v současné době, neboť Rakousko trpí na nedostatek informatických.

Je objektivní pravda, že politická

změna v ČR vyžaduje řadu jiných změn, např. změnu povahy výroby, způsobu života aj. Především se však musí stupňovat nároky na školu, vzdělání, přípravu odborníků. Před nějakou dobou proběhlo celosvětové hodnocení úrovně středních škol v jednotlivých přírodovědných oborech. Rakouští žáci skončili v matematice na pátém místě, čeští žáci na třetím. Na předních místech se umístili nikoliv žáci z ekonomicky vyspělých zemí, nýbrž žáci z asijských zemí. Co k tomuto faktu můžete dodat?

Prof. Stankovsky: V tomto případě je nutné brát do úvahy celou řadu faktorů. V širším záběru je nutno si uvědomit, že příprava studentů je velmi důležitá, ale zdaleka není rozhodující. Tedy ekonomická úroveň zemí není dána těmito studijními výsledky. Je známo, že právě nejlepší odborné síly právě z Asie tvoří velmi výraznou část vědeckého profilu USA, tedy vlastně "tvoří" ekonomický úspěch této země. Rovněž se nemůže zapomenout, že vyspělá ekonomika je podmíněna celou řadou jiných faktorů, např. fungující soudy, úřady na všech stupních, registrační úřady. To je právě problém těchto postkomunistických zemí. Tyto instituce byly za totality zkorumpovány a jejich znovuvybudování vyžaduje vzdělané lidi. Dále je např. vznik nových podniků podmíněn udělením kreditu u banky. To je v západních zemích naprosto běžná záležitost. V ČR to nefunguje z celé řady důvodů, jednak bankovní úředníci nejsou s to ohodnotit projekt žádajícího podnikatele. V případě malého podniku vůbec banky nepůjčují, neboť pakliže podnik zanikne, banka nemá možnost ke "svým" penězům přijít. Tedy fungování institucí je pro hospodářské blaho přinejmenším tak důležité, jako vzdělání. Socialismus vedl k tomu, že došlo k radikální industrializaci, ale byl to nevhodný průmysl. Česká republika nebyla tak postižena jako jiné komunistické země. V 80. letech pak muselo dojít k restrukturalizaci průmyslu, což vedlo k hlubokým ztrátám. Humánní kapitál, který je v České i Slovenské republice velice vyvinutý, je značně důležitý, ale není jediný.

Jak to vypadá s Rakouskem co do zaměstnanosti v průmyslu. Patří z

tohoto hlediska k průmyslovým státům? Česká republika v tomto smyslu patřila k nejprůmyslovějším státům na světě.

Prof. Stankovsky: V daném případě je nutno rozlišit dva aspekty. Jedním z nich je hospodářská úroveň, zjednodušeně řečeno životní standard. V tomto ohledu patří Rakousko k nejbohatším zemím Evropy, blahobyt v Rakousku je vyšší než v Německu, ve Francii, v Itálii. Bohatší země než Rakousko jsou jenom Švýcarsko a Dánsko. Nazíráno tímto měřítkem je Česká republika asi padesát procent zmíněného blahobytu v Rakousku. Je to tedy jeden z hlavních důkazů onoho zhoubného fungování komunismu. V roce 1937 dosáhla životní úroveň v Československu té stejné úrovně, jako je nyní v Rakousku. Podobná situace byla také v roce 1947. Co se týká postižení otázky, zda-li je či není Rakousko průmyslová země, mohu uvést následující. Obě země, tedy ČR i Rakousko, jsou země tradičně poměrně vysoce průmyslové. Podíl průmyslu na hospodářském produktu je v obou zemích v porovnání s ostatními evropskými zeměmi podstatně vyšší, což souvisí jistě ještě s tradicí Rakousko-uherské monarchie.

Jak řešilo Rakousko problém elektroniky? "Dovezlo" ji zcela, anebo využilo vlastních pracovních sil /software/?

Prof. Stankovsky: Chcete-li využít perfektně moderní techniku, musíte ji dokonale ovládat. Rakousko jako všechny ostatní země v první fázi elektroniku dováželo, ale velmi brzy zde začala působit celá řada producentů nejen software, ale i hardware. Ve srovnání s Českou republikou mělo Rakousko nesmírnou výhodu. Mohlo totiž od začátku neomezeně zmíněnou techniku dovážet. Pro ČR platilo až do roku 1989 zčásti embargo na dovoz této technologie ze zemí NATO.

Čím proniká Rakousko na světovém trhu?

Prof. Stankovsky: Je to především investiční zboží. Jednak jsou to kompletní továrny. Rakousko má poměrně vysoce vyvinutý ocelářský průmysl, takže vyváží celé ocelárny /např. Korea, Amerika/. Dále jsou to investiční celky, které jsou připraveny pro speciální potřebu. Rakouský průmysl,

to jsou malé a především střední podniky. Vyplývá to z toho, že velké podniky byly dlouho v držení státu, takže se nemohly vyvíjet a přizpůsobit se. Rakousko má poměrně slabý vývoz konzumního zboží, neboť má např. ve srovnání se Švýcarskem méně značkového zboží /Markenartikel/. Tradičně patří mezi rakouský exportní artikl výrobky středního způsobu zpracování, tj. ocel, papír, dřevní výrobky, chemické výrobky.

Má ČR šanci proniknout na světový trh špičkovou světovou technikou, anebo jen s nadprůměrně kvalifikovanými a cenově výhodnými výrobky?

Prof. Stankovský: Samozřejmě že každý proniká tím, v čem má výhodu. Není to nic špatného, že ČR proniká na světový trh s výrobky, na které je zapotřebí poměrně vysoký podíl kvalifikované síly. Jsou to mechanické výrobky, strojírenství atd. V současné době dominují v českém vývozu výrobky, které vyžadují méně kvalifikovanou sílu, např. textil, kožené zboží. Jistě během doby, když budou české firmy úspěšné, budou to dělat tak, jak to dělají západoevropské firmy, totiž že budou produkci přenášet dále na východ. Např. světová textilní výroba byla přeložena nejdříve do Japonska, když tam byla drahá, přešla na Tchaj-wan, pak do Thajska, dnes se provádí ve Vietnamu a Laosu. Podobný postup probíhá také v Evropě. Textilní výrobky jsou dnes vyráběny v ČR, pak půjde výroba zřejmě do Rumunska a dále třeba do Ázerbájdžánu.

Je právě tato nízká cenová relace výrobků a pracovní síly hlavním důvodem obav Rakouska o rozšíření EU o státy bývalého Ostblocku?

Prof. Stankovský: Odpověď na tuto otázku je diferenciována. Faktem je, že z toho doposavadního vývoje mělo Rakousko největší výhody ze všech západních států, co se týká zvýšení vývozu, zahraničních investic. Všechny výpočty, na kterých se podílí náš Institut, ukazují, že tato integrace transformačních zemí do EU bude mít pro Rakousko pozitivní důsledky. Uvedu konkrétní příklad - po otevření východních hranic mělo Rakousko netto přírůstek pracovních míst padesát sedm tisíc, v údobí 89-97 byl zvý-

šen hrubý hospodářský produkt o třicet sedm procent. Na druhé straně však otevření Východu zvýraznilo dvě skupiny, a to skupiny, které integrací získávají, a skupiny, které integrací ztrácejí. Ti, kteří prohrávají, se obracují na politické činitele a žádají podporu. Politikové se samozřejmě snaží těmto svým "klientům" nějakým způsobem pomoci. Ti, kteří vyhrávají, používají těchto svých výhod a nijak to nepropagují. Do zmíněné situace vstupují pochopitelně také média. Pro ta je vlastně "Gute Nachricht schlechte Nachricht", takže se neinformuje o těch firmách, které integrací získaly, nýbž o těch, které ztratily, anebo byly úplně zlikvidovány. Tím vzniká ve veřejnosti dosti zkreslený dojem dopadu hospodářské integrace. K tomu přijde ještě jedna specifická rakouská okolnost. Sociální třídy, které jsou nejvíce postiženy, jsou nejméně kvalifikované síly. Ty ztratí v důsledku liberalizace zahraničního obchodu na každý pád své místo za tři až pět let. Otevřením Východu však ale dříve /jsou to např. šičky v Burgenlandu nebo Niederösterreich-u/. U nich pak vzniká dojem, že na tom, že ztratí zaměstnání, je vinen Východ. Politickými zástupci těchto skupin jsou na jedné straně odbory, na druhé straně strana Freiheitliche. /Téměř polovina nekvalifikovaných pracovníků volila při posledních volbách právě Freiheitliche./ Tyto dvě skupiny oponují v rakouské politice proti integraci. Mají sice stejné zájmy, rozdíl je však v tom, že argumenty odborů jsou přinášeny v civilizované formě, Freiheitliche je však přinášejí ve formě, která je pro ostatní nepřijatelná.

Musí se Rakousko skutečně obávat příchodu zemí bývalého Ostblocku do EU?

Prof. Stankovský: Rakousko se na žádný pád nemusí bát, je pro otevření, jak vyplývá z posledního prohlášení. Faktem ovšem zůstává, že má Rakousko, společně s Německem jeden zásadní problém. Otevření nese s sebou možnost migrace pracovníků. Právě velké rozdíly ve mzdách mezi zeměmi EU a zeměmi nově přichozími vytváří obavu, že imigrace by byla příliš velká a že by vedla v Rakousku, Německu popř. Itálii k nárůstu nezaměstnanosti. V tomto smyslu budou

uvedené země v souvislosti liberalizace trhu požadovat přechodná opatření. Ze strany transformačních zemí se říká, že nebezpečí imigrace neexistuje. Jak je patrné, je to otázka, o které se velmi diskutuje, ale nelze ji zatím přesvědčivě vyjádřit. Nejhorší případ jsou tzv. pendleři, kteří zde obdrží platy, jež jsou osm až deskrát vyšší než ve vlastní zemi. Současně přitom ale požívají jiných hospodářských výhod, neboť mají levné ubytování a stravu v zemi, kde žijí.

Jaká je Vaše prognóza ekonomického vývoje v ČR?

Prof. Stankovský: Pokud srovnáte životní úroveň zde, v Rakousku, a v ČR, řekl bych optimisticky, že to dohánění zdejší úrovně bude ČR trvat přibližně dvacet roků. Ekonomické výsledky odpovídají možnostem. Po revoluci do roku 1995 bylo ČR "malý ekonomický zázrak". Nyní se nalézá v propadu, co je jeho příčinou, je těžké odhadnout. Mnoho nasvědčuje tomu, že privatizace nebyla dotažena do konce. Jednou z velkých chyb byla také přehnaná ctižádost Národní banky k snížení inflace. ČR má nyní nízkou inflaci, ale musela za to zaplatit strašnou ztrátou tempa hospodářského růstu. Domnívám se, že vyšší podíl zahraničního kapitálu v ČR by byl velmi přínosný.

Prognóza zahrnuje nejen hospodářství ve smyslu výroby, ale sleduje i postavení osobní spotřeby, rychlejší sledování trendu, služby, bytový problém, životní způsob atd. Jaká je Vaše specializace?

Prof. Stankovský: Mým oborem je zahraniční obchod.

Jaké práce jste publikoval?

Prof. Stankovský: Věnoval jsem se v poslední době dvěma tematům. Předně cestě Rakouska do EU. Společně s jedním kolegou jsme se vyslovili pro vstup Rakouska do EU ještě v době, kdy to nebylo jasné. Možná, že tato studie přispěla právě k tomu, že se Rakousko trochu "pohnulo". Po roce 1989 jsem znovu publikoval o problematice transformace postkomunistických zemí, opět především o otázce vstupu těchto zemí do EU. Byl jsem asi jedním z prvních, který se vyslovoval za přijetí těchto zemí do EU, za což jsem "sklizel" nepochopení a pos-

měch řady kolegů. Na jedné konferenci v Praze v roce 1990 jsem zakončil své vystoupení větou "Na shledanou v Bruselu". Tehdy se to zdálo být velmi fantastické, neboť ještě ani Rakousko nebylo členem Unie. Domnívám se, z dnešního pohledu, že realistický termín přijetí ČR do EU je asi rok 2005.

Jaké máte zájmy?

Prof. Stankovský: Moje věda je pro mě současně i hobby, tedy politika a hospodářství je pro mě nejen "práce", ale i zájem, který stojí na prvním místě. Jinak máme zahrádku mimo Vídeň, kam rád jezdím, pokud to čas dovolí. V poslední době mě "chytil" internet. Rád si čtu, třeba kriminální romány, z české literatury Hrabala, Viewegha, ale nedostanu se k tomu tak často. Myslel jsem si, že až budu v pensí, budu mít na to více času, ale opak je pravdou.

Upsaly se Vaše děti také této profesi?

Prof. Stankovský: Mám dvě dcery a jednoho syna, ale žádný z nich si tento obor ne zvolil.

Když jsem uviděla Vaše foto v rakouském tisku opatřené Vaším jménem, podlehla jsem dojmů, že zde došlo k omylu, neboť se nápadně podobáte polskému hudebnímu skladateli K. Pendereckému. Také podoba Vašeho příjmení ukazuje na shodu s polskou variantou jmen - sky, -cki.

Prof. Stankovský: To mě velmi těší, že se podobám skladateli Pendereckému, ale bohužel nemám žádné spoje ani k němu, ani k Polsku. Nejste první, co mi klade tuto otázku. Co z rodových tradic vím, jsem Čech, můj otec se narodil v Třebíči. "Mám" dokonce v jižních Čechách rybník - Staňkovský". Jednou jsem četl v novinách, že vychovatelem dětí arciknížete Ferdinanda byl nějaký dr. Staňkovský.

Kolik lidí tvoří Institut f. Wirtschaftsforschung?

Prof. Stankovský: Je nás tam okolo sto lidí, asi čtyřicet z nich jsou vědeckí pracovníci. Předmětem zkoumání je národní hospodářství, průmysl, země-

dělství, turismus, měna, směnné kursy, životní prostředí, energetika atd. Pracujeme s empirickým materiálem, základním materiálem jsou statistiky, které se snažíme aplikovat na reálný život a vysvětlovat vývoj na základě těchto empirických statistik.

Tvoříme tedy analýzy a také prognózy, ty jsou velmi přitažlivé právě pro média, velmi důležité jsou pro státní rozpočet i jednotlivé podniky.

Jaké přání profesní a privátní má Prof. Stankovský?

Prof. Stankovský: Přeji si, aby byla zrušena opatření EU vůči Rakousku. Jsem přesvědčený Evropan, tyto sankce chápu jako kontraproduktivní, jsou vlastně namířeny proti vlastní myšlence EU. Privátně bych si samozřejmě přál dobrý zdravotní stav, abych se mohl své profesi a zájmům nadále věnovat.

Děkuji Vám za rozhovor.

Rozmlouvala Dr. M. Brandeis.

K. H. MÁCHA a Jaroslav Foglar

Kytara Štěpána Raka a hlas A. Strejčka
Málokdy jsem odcházel po skončení představení tak uspokojen, jak 28. a 29. března. Dobrá věc se vydařila...

Dvojice Alfréd Strejček a Štěpán Rak (kytarista mezinárodní úrovně) předvedli dva pořady zcela různého obsahu.

V jednom byla však úroveň stejná - Zvonivý hlas pana Strejčka a mohutná pestrost kytary, nástroje, který pan Rak s neuvěřitelnou lehkostí ovládá.

První večer patřil K.H. Máchovi. Okouzli. Divák byl unesen výkony pražských umělců. Český jazyk zněl ve vzácné dokonalosti a prostotě.

Druhý večer patřil Jaroslavu Foglarovi. Spolu se Skauty se naplnila klubovna po druhé Heslo: Moudrý člověk pouto s dětstvím nerozváže - Jan Skácel - našlo zde své oprávnění. O tom, že vedle J. Foglara ovládl prostředí pan Rak s kouzelnou kytarou není pochyby. Děkujeme přátelům Junákům od dětí až po věčně mladé - že se s námi radovali. Doufáme, že se uvidíme častěji.

J.K.

Jaroslav Foglar ve Vídni

Druhý komorní večer, na který ve středu 29. března zvali pořadatelé /J. Kolář, Školský spolek Komenský, Kontakt-Forum/ návštěvníky do klubovny České školy, "zavedl" posluchače do "ztraceného ráje" českého skautingu. Pořad s titulem "Písň ztraceného ráje" byl koncipován jako pocta Jaroslavu Foglarovi-Jestřábovi a jeho skautským kamarádům. Citlivá montáž z Foglarových textů /Hoši od Bobří řeky/ a jímavá skautská píseň našly vynikající interprety v Alfredu Strejčkovi /herec, recitátor, hudebník a scénarista/ a Štěpánu Rakovi /kytarista, skladatel, docent AMU v Praze/.

V druhé části večera pak dominovaly známé trampské písně /např. Temně hučí Niagara/, jež si společně, poněkud opatrně, zazpívalo i publikum. Úspěch večera byl natolik markantní, že se umělcům "nepodařilo" jen tak odejít. Následovaly přídatky hudební - pan Rak předvedl, jak lze zahrát na kytaru Smetanovu Vltavu, pan Strejček zarecitoval Hrubínovy verše. Poté opět přídatky a povídaní. Vděčné publikum pak oba umělci odměnili uměleckým bombónkem. Přednesli ukázkou z připravovaného projektu pořadu o M. J. Husovi, v němž je mj. začleněn i text z bible, z vydání bible Kralické, a to I. Epištola sv. Pavla ke Korintským (I Kor. 13). Text nám znovu připomněl nezměněnou pravdivost sdělení: "...kdybych mluvil jazyky lidskými i andělskými, a lásky kdybych neměl, kdybych byl povědom všelikého umění, lásky pak kdybych neměl, nic nejsem... Lásky jest trpělivá, dobrotivá, láska nezávidí..." Tento večer potvrdil, že tomu tak skutečně (někdy) bývá. *mb*

Omluva za tiskářského šotka - vypadla slova

TGM a Univerzity

Ich bin überzeugt, dass Für Völker mit einer deart verwandten Sensibilität heute eine fast historische Chance gegeben ist: einander wiederzufinden, nach Jahrzehnten der Entfremdung wieder den Weg zueinander zu finden und dieser Erkenntnis auch politisch Ausdruck zu geben...

Oslava TGM ve Vídni na Peterském náměstí

150. výročí narození zakladatele Československého státu T.G.M. proběhlo ve Vídni na Peterském náměstí, v samém centru města. 7. březen je a byl za hranicemi republiky v krajanských kruzích vždy vzpomínán ve zvláště slavnostním duchu a je zajímavé, že se dodnes tento fenomén udržel v zahraničí, na rozdíl od Masarykova domova, kde mají oslavy spíše okresní charakter. Naproti kostelu sv. Petra, na zdi jednoho z domů, kde Masaryk za svého pobytu bydlel, visí jeho pamětní deska. Vznikla v 70tých letech z podnětu Kulturního klubu Čechů a Slováků v Rakousku a byla financována z peněz věnovaných krajany na tento účel. Jejeho odhalení se zúčastnil jako hlavní řečník tehdejší kancléř, dr. Bruno Kreisky. Vlastně vděčí vznik pamětní desky tehdejším komunistickým mocipánům, kteří se snažili zde odhalit desku Klementu Gottwaldovi, o němž ze školních lavic víme, že zde po práci studoval pod uliční lampou, protože v pokoji, kde bydlel, neměl světlo. Toto úsilí narazilo na odpor, nikdy nebylo realizováno, ale myšlenka pamětní desky se zalíbila. Ale když tedy desku, tak někomu, kdo si ji zaslouží. Na Peterském náměstí se sešli Češi, Slováci i Rakušané, aby vyslechli projevy obou velvyslanců našeho, v roce 1918 vzniklého státu, dále hovořil zástupce Zahraničního výboru Senátu a za rakouskou stranu členka parlamentu. Stejně tak jako bývalý kancléř při odhalování desky, tak i ona vysoko vyzdvihla Masaryka jako politika, filozofa i člověka a připomněla jeho odkaz lidstvu a zvláště našemu středoevropskému regionu. O tom, že dějiny se dají vykládat tak i onak, by mohli zpívat smutnou píseň všichni ti z nás, kteří navštěvovali školu za doby vlády totality. I v Rakousku byl rozšířený názor, že to byl právě Masaryk, kdo rozbil monarchii a mnozí ho za tento krok odsuzovali. Proto znělo a zní jako balzám v uších slova uznání, obdivu a respektu prvnímu prezidentovi našeho státu právě z úst vysokých zástupců rakouské politické scény. Dokázat se povznést nad bolistky úzkoprse viděného politického vývoje tehdejší doby a dokázat ocenit přednosti někdejšího protivníka je jistě postoj nutný k vytváření celoevropského myšlení, které je základem pro spoluzití národů v Evropské unii.

Oslavy pokračovaly ve večerních hodinách v Mramorovém sále velvyslanectví České republiky při koncertě pražského komorního orchestru a recepcí, která následovala. Přítomní byli nejen bývalí velvyslanci Rakouska v Československu a České republice, ale i velvyslanci různých zemí a znovu zástupci politického života v Rakousku. *Michal Lion*

Společnost Antonína Dvořáka nechce pomník u Rudolfiny

Pomník Antonína Dvořáka, o jehož postavení v Praze usilují hudebníci již od roku 1932, vzbudil nově silné emoce. Památkáři ani představitelé Společnosti Antonína Dvořáka nesouhlasí s nedávno ohlášeným záměrem pražského magistrátu umístit sochu od 12. května provizorně na schodišti Rudolfiny. Obávají se však, že tomu nebudou schopni zabránit.

V dopise primátorovi Janu Kaslovi Společnost Antonína Dvořáka vyjádřila přání, aby byl pomník provizorně instalován například za řekou na Klárově, a ne nevhodně před vstupem do novorenesanční budovy. Mělo by to být řešením do doby celkového dořešení koncepce náměstí před Rudolfinou, na němž by zřejmě měla socha v budoucnu stát. Na Klárově již je navíc k pomníku základní kámen.

"Dvořáka nechce na schodišti, na tomto pro sochu nevhodném místě, téměř nikdo, zřejmě už jen Josef Suk," řekl ČTK Radoslav Kvapil, předseda Společnosti Antonína Dvořáka.

Ředitelka Dvořákova muzea Jarmila Tauerová ČTK dnes řekla, že je nyní potřebná schůzka s houslistou Josefem Sukem, Dvořákovým pravnukem. "Nechceme s ním být v konfliktu," dodala. Jednu z možností provizorního umístění Wagnerovy sochařské práce vidí vedle Klárova i v zahradě Dvořákova muzea na Karlově.

"Domníváme se, že by se veřejné mínění obrátilo v případě instalace pomníku na schodišti Rudolfiny nejen proti Dvořákově společnosti, ale i proti Dvořákově," napsali její představitelé. Veřejnost podle nich s takovým řešením bytostně nesouhlasí.

Magistrát již vydal stavební povolení, na schodech se má začít připravovat místo pro sochu koncem dubna. Stát tam nebude jen v případě, že se podaří památkářům, Klubu za starou Prahu a Dvořákově společnosti, a to v nalezené shodě s Josefem Sukem, postup úřadu zastavit.

Plzeňská výstava

o tisíciletém vývoji českého umění

PLZEŇ (ČTK) - Ojedinelá výstava, která představí tisíciletý vývoj českého výtvarného umění, začala dnes ve dvou výstavních sálech plzeňské Západočeské galerie. Expozice, která je uspořádána ze sbírek Západočeské galerie a Západočeského muzea v Plzni, je páteřní akcí oslav milénia ve městě, řekla ředitelka galerie Jana Potužáková.

"Návštěvníci mohou zhlédnout obrazy, plastiky, sklo, porcelán, keramiku, ale také kamenné fragmenty, archeologické nálezy či plzeňský kroj. Téměř polovina z necelých tří stovek předmětů nebyla ještě nikdy vystavena," uvedla ředitelka. Přiznala, že reakce návštěvníků očekává s napětím a trémou, protože takový projekt podle ní zřejmě nemá ve státních galeriích v ČR obdoby.

Ve výstavní síni "13" jsou shromážděny exponáty z 10. až 19. století, v galerii Masné krámy pak díla umělců 20. století. Návštěvníci uvidí nejen díla renomovaných malířů a sochařů, ale i zajímavé plastiky a obrazy, které ještě nebyly vystavovány a galerie je nechala restaurovat kvůli této expozici.

Výstava potrvá do 17. září. Doprovází ji řada koncertů posluchačů plzeňské konzervatoře a dalších umělců.

Nový film režiséra Svěráka

Rodinná dvojice - otec, scénárista Zdeněk Svěrák a syn, režisér Jan Svěrák začínají natáčet nový film nazvaný Tmavomodrý svět. Hvězdné duo, které získalo za film Kolja i amerického Oscara se tentokrát rozhodlo zpracovat námět z období 2. světové války. Film, který vzniká s rozpočtem 6, 5 miliónu dolarů jako česko - německá koprodukce, má být příběhem o přátelství, hrdinství a láskách československých stíhačů ve službách RAF. Zdeněk Svěrák se při vysvětlování motivů, které ho vedli k rozhodnutí napsat scénář na toto téma, vyznal ze své dlouholeté lásky k příběhům českých letců v Anglii. Tu podle něj zdědil i jeho syn. Hlavní roli ve filmu by měl ztvárnit populární český herec Ondřej Vetchý. Autor scénáře prozradil, že žádný film mu zatím nedal tolik práce. Pokud se tato skutečnost odrazí i ve výsledku, je rozhodně na co se těšit.

(MaFr)

Boje v Mladé frontě

Rozhodnutí nového vedení nakladatelství Mladá fronta (kromě názvu a dějin nemá nic společného s deníkem Mladá fronta Dnes) odvolat s okamžitou platností ředitele nakladatelství Vladimíra Pistoria z důvodů špatného hospodaření ve firmě, vyvolalo mezi umělci a literáty bouři odporu, zejména když následně proskočily zprávy o změně nakladatelské strategie vydavatelského domu, která má spočívat v zařazení komerčních bestsellerů do edičního plánu a v likvidaci prodělečných řad včetně edic poezie. Na odchod V. Pistoria z funkce reagoval spisovatel Pavel Kohout stažením vydávání všech svých titulů z nakladatelství Mladá fronta. Protestovali i nejvýznamnější organizace literátů jako je PEN klub, Obec spisovatelů nebo Obec překladatelů. Mezi protestujícími nalézáme přední představitele současné české kultury - Jiřího Grušu, Josefa Hiršala, Ivana Klímu, Jiřího Koláře, Arnošta Lustíga, Karla Šiktance nebo Ludvíka Vaculíka. Je ovšem otázka, zda jejich hlasy něco zmohou proti neúprosnému diklátu finančních obtíží, které podle mnohých zasvěcených na Mladou frontu silně doléhají. Na druhé straně by však ztráta podpory významných spisovatelů a úpadek renomé firmy mohly spíše než k její záchraně vést k

Bílá paní se chystá zjevovat o prázdninách v Třeboni

Třeboň (ČN - Magda Peterková) - Poprvé by měli v letošním roce dostat návštěvníci třeboňského zámku šanci osobně se setkat s vladařem Petrem Vokem a jeho dvorem, kde nechybí ani oblíbenkyně Zuzanka Vojířová, a budou-li mít dostatek štěstí dokonce i s proslulou rožmberskou Bílou paní. Stane se tak mimo jiné při nočních prohlídkách, které bude zámek nabízet během letních prázdnin, a pokud o ně bude zájem ze strany turistů, také o víkendech v rámci celé turistické sezóny.

Třeboňský zámek patří k nejrozsáhlejším zámeckým komplexům v Čechách je spojován především se jmény posledních Rožmberků (Petr Vok na něm sídlil v době, kdy byl pro rodové dluhy nucen prodat císaři Rudolfovi II. Český Krumlov) a s knížecím rodem Schwarzenberků, který si ho v minulém století oblíbil jako "vánoční" sídlo.

Na obě tyto etapy upomínají současné návštěvníky dvě prohlídkové trasy - schwarzenberské apartmá i renesanční prostory včetně tzv. Erbovního sálu.

Právě zde jsou plánovány populárně pojaté "výpravy do minulosti", při nichž se návštěvníkům představí v dobových kostýmech kromě průvodců a Zámeckého tria i českobudějovická taneční skupina Campanello, kterou vytvořila Daniela Štroblová z účastníků zdejších kurzů renesančního tance.

Třeboň se v minulých letech stala tradičním azylem prázdninových škol a ani letošní rok nebude výjimkou - adepti tanečního umění z řad profesionálů i amatérů se v zámeckých prostorách i v přilehlém parku sejdou v posledním červencovém týdnu a své nově získané dovednosti na závěr představí veřejnosti na absolventském představení.

Ještě předtím se v rámci historizující slavnosti Krčínova Třeboň plánuje na 15. července divadelní představení původní hry Bílá paní aneb Romance o Petru Vokovi a Perchtě z Rožmberka, pro kterou tvoří scénář (ostatně jako pro většinu výše zmiňovaných akcí) kastelán Pavel Hofman. Ten jim sice dodává populární nádech, ale pečlivě dodržuje historické reálie, které mimo jiné čerpá i z rozsáhlých fondů na zámku sídlícího Státního oblastního archivu Třeboň.

Ani tím však není seznam akcí plánovaných pro letošní turistickou sezónu zcela vyčerpán, k nabídce patří celá řada koncertů vážné i folkové hudby, výstavy v zámecké galerii a řada dalších příležitostí pro zpestření prázdnin či dovolené.

Zemřela herečka Marie Glázrová

19. února zemřela herečka Marie Glázrová, která byla v minulosti členkou Národního divadla v Praze.

Narodila se 11. července 1911 a po absolvování pražské konzervatoře v roce 1931 působila v plzeňském divadle a poté v Městských divadlech pražských. Členkou souboru Národního divadla byla v letech 1939-1987. Tady se uplatnila především jako představitelka lyrických hrdinek. Také její komické role nejsou zanedbatelné, na diváky působila svým temperamentem a smyslem pro ironii (Kateřina ze Shakespearova Zkrocení zlé ženy, Dorina z Tartuffa, Klásková z Lucerny a Pasqua z Poprasku na laguně). K nejzajímavěji ztvárněným postavám v jejím podání patřily Maryša v dramatu bratří Mrštíků, Hippodamie ve Fibichově trojdielném melodramu, Vojnarka od Jiráska, Máša v Čechovových Třech sestřích i Vassa Železnovová od Gorkého.

Marie Glázrová se od 30. let objevovala pravidelně i ve filmu - například jako Jenůfa v přepisu Její pastorkyně, paní kněžna v Babičce a především jako Rozina sebranec ve filmovém přepisu Winterovy prózy. Jejím životním partnerem byl známý operní pěvec Eduard Haken.

(mk)

V Novém Městě pod Smrkem obnovili Klingerovo mauzoleum

NOVÉ MĚSTO POD SMRKEM (okres Liberec) (ČTK) - Klingerovo mauzoleum, které si nechal před sto lety postavit v Novém Městě pod Smrkem na Liberecku továrník Ignatz Klinger, začne sloužit od 1. května opět veřejnosti. Místostarosta Hubert Sommer (ČSSD) řekl, že náklady na jeho obnovu dosáhly téměř šesti milionů korun.

Rekonstrukci památkově chráněného objektu podle něj podpořilo ministerstvo kultury z fondu na ochranu kulturního dědictví a Okresní úřad v Liberci. "Hlavní oprava začala před pěti lety, stavba tehdy byla zchátralá a její demolici zabránilo jen to, že by byla příliš drahá," dodal. Střechou podle Sommera protékala voda, zdívo bylo vlhké, kryptu zničili vandalové, náletové dřeviny poškodily schodiště a kamenné obklady. Nedochovala se ani dokumentace o stavbě.

"Restaurátorům a památkářům se podařilo přesto uvést vše do původní podoby. Navíc je v mauzoleu nyní i voda, proud a telefonní linka," řekl místostarosta. Objekt podle něj bude sloužit nejen ke smutečním obřadům, ale díky dobré akustice i k pořádání komorních koncertů. O Velikonocích a "dušičkách" bude Klingerovo mauzoleum přístupné veřejnosti.

Mauzoleum postavené ve stylu historismu nese znaky italské architektury, které jsou na severu Čech ojedinělým unikátem. Monument vznikl jako rodinná hrobka zakladatele textilní továrny Ignatze Klingerera. Městu objekt připadl v roce 1941.

Historickým městem roku 1999 se stala Kutná Hora

PRAHA - Historickým městem roku 1999 se stala Kutná Hora. Její starosta Květoslav Hlavatý převzal ve Španělském sále na Pražském hradě v předvečer Mezinárodního dne památek cenu za nejlepší přípravu a realizaci Programu regenerace městských památkových rezervací a zón.

Na obnovu unikátního urbanistického celku historického jádra Kutné Hory, v roce 1995 zapsaného mezi památky světového kulturního dědictví UNESCO, vynaložilo město v rámci ministerského programu za poslední čtyři roky 480 milionů korun.

Vedle citlivých úprav napravujících dlouhodobou devastaci, vedle výjimečného tempa obnovy již 130ti stavebních památek i modernizace zastaralé technické infrastruktury byla Kutná Hora oceněna také za zachování a rozvoj bydlení v historickém centru.

S Kutnou Horou byla v nejužší nominaci na ocenění také města Jindřichův Hradec a Litomyšl. Do soutěže se přihlásilo 49 sídel. Ceny uděluje ministerstvo kultury, ministerstvo pro místní rozvoj a Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska.

Předsedkyně sdružení historických měst Anna Matoušková, místostarostka Berouna, se dnes při příležitosti udělení ceny nazvala martyriem "bitvu" o finanční vyhavení položek letošního státního rozpočtu potřebných na péči o kulturní dědictví. „Nechybělo mnoho, aby se ochota a možnost obcí pokračovat v regeneraci památkových rezervací a zón zakymácela v základech," uvedla. "I když to dopadlo docela dobře, spokojeni nejsme," dodala. Ministerstvo kultury má na program regenerace podle ní letos k dispozici 210 milionů korun. „Je to podstatně nižší částka než loni, ale částka vyšší než původně navrhovaných 80 milionů," řekla Matoušková již v pátek novinářům.

Petr Veber *ib mhm*

Pražské jaro letos

Na letošním 55. ročníku hudebního festivalu Pražské jaro vystoupí osm stovek hudebníků na sedmdesáti koncertech. Pražští symfonikové přednesou Smetanovu symfonickou báseň *Má vlast* v zahajovacím koncertu.

Vrcholem programu bude rovněž hostování Filadelfského orchestru, dále pak vystoupení komorního orchestru Orpheus, kvarteta Kronos a mnoha dalších.

Státní opera Praha připravila premiéry Schonbergova *Očekávání* a Poulencova *Lidského hlasu*. Světovou premiéru bude mít opera od Isaaca Steinera *Dorian Gray*.

Letos se uskuteční nejstarší hudební festival v Evropě pod hlavičkou Prahy jako Evropského města kultury 2000. Z jejích zdrojů budou financovány dva mimořádné koncerty Newyorské filharmonie. Její vystoupení se budou konat tři týdny po skončení Pražského jara a velkou zajímavostí je, že tento orchestr přijede do Čech poprvé od roku 1930. Tehdy vystupoval v pražské Lucerně.

Rozpočet letošního Pražského jara je plánován na 67 milionů korun. Tuto položku pokryjí sponzoři, ministerstvo kultury a samotné město Praha. Předpokládaný výtěžek ze vstupného by měl činit 25 procent z celkových nákladů. Vstupenky se pohybují v rozmezí od 50 korun k státní a 100 korun k sezení. (mk)

Rakouská malířka v Praze

V Galerii bratří Čapků představila rakouská malířka Greta Schreyerová svoji výstavu akvarelů a obrazů pod názvem *Vzpomínky a sny*. Jednalo se o průřez její tvorbou od 60. let.

Tato malířka se narodila v roce 1917 ve Vídni, v roce 1939 emigrovala do Spojených států a zde potom studovala soukromě malířství. Její první výstava byla v New Yorku v roce 1956 a od té doby pravidelně vystavuje v celých Spojených státech a v Kanadě. Od roku 1987 pak i v rodném Rakousku.

Krajina a příroda - to je hlavní téma tvorby Greta Schreyerové. Později jsou to i poněkud fantaskní ztvárnění domů, žen a koček. Inspiraci našla tato umělkyně i ve starých italských mistrech, v díle Edvarda Muncha, nebo orientální krajinomalbě. (mk)

80. narozeniny Ludvíka Kundery

22. března oslavil osmdesáté narozeniny básník, dramatik a překladatel Ludvík Kundera.

Začátky jeho publikování se datují do konce čtyřicátých let. V letech 1968-70 působil jako dramaturg činohry Státního divadla Brno. Od roku 1970 vycházela Kunderova díla pod krycími jmény, protože měl zákaz publikovat.

Významné jsou autorovy překlady děl B. Brechta a H. Bolla. Mezi jeho básnické sbírky patří například Živly v nás a Hruđen. Jako literární historik se Kundera věnoval dílu Františka Halase. (mk)

Knížákovy loutky v Děčíně

Děčínský zámek, který se vypíná na skalním útesu nad Labem sice působí impozantně, ale při bližším prozkoumání si návštěvník uvědomí jeho značnou zchátralost - oprýskané a promáčené zdi.

V jednom jeho zrekonstruovaném křídle je však v bývalé zbrojárně umístěno muzeum loutek. Tato roztomilá expozice představuje loutky, které všechny pocházejí ze soukromých sbírek ředitele Národní galerie v Praze Milana Knížáka. Ten je zapůjčil městu Děčíně při otevření muzea před dvěma roky. Vitríny obsahují na sedm desítek loutek českých řezbářů především z 19. století. Loutky jsou nejrůznějších velikostí i provedení. Pozornost návštěvníka si ale zaslouží i bývalá zbrojnice, která je vyzdobena freskami Josefa Hofmana z konce 18. století.

Muzeum je otevřeno vždy od středy do neděle od 10 do 12 hodin a od 13 do 16 hodin. (mk)

Týdeník Respekt měl 10 let výročí

Týdeník Respekt oslavil deset let svojí existence. Při této příležitosti byl v Divadle Archa uspořádán diskusní večer na téma Proč se v Čechách tolik krade. Zúčastnili se ho také prezident Václav Havel, kníže Karel Schwarzenberg a Vladimír Hanzl, dlouholetý tajemník Havla.

Časopis se od roku 1990 významně podílel na podobě české novinářské tvorby a především na žurnalistice, která bývá označována jako investigativní. Respekt je zvyrazněn i netradiční grafickou úpravou a ilustracemi Pavla Reisenauera.

Podle šéfredaktora Petra Holuba nemá v současné době týdeník Respekt na českém trhu konkurenta (vzorem Respektu by měla být prvo-republiková Přítomnost Ferdinanda Peroutky). Většinu jeho čtenářů tvoří vysokoškoláci. (mk)

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Ministerstvo školství i Vysoké učení technické v Brně chce ve Zlíně zřídit samostatnou vysokou školu. Její základ by měly tvořit zlínské fakulty brněnské techniky.

Vzápětí po založení Univerzity Tomáše Bati vznikne také nová fakulta komunikací. Ta přijme do tří let 500 studentů, z nichž 200 již nyní studuje na institutu reklamní tvorby a marketingových komunikací.

Již od počátku 90. let probíhala diskuse o vzniku samostatné univerzity. Vzhledem k veliké poptávce po vysokoškolském studiu potřebuje zlínský region vlastní vzdělávací základnu. Celý plán byl schválen ministerstvem školství a v pořádku proběhlo i připomínkové řízení. V další fázi by měl parlament přijmout zákon o založení nové vysoké školy.

Od počátku roku 2001 by tedy měli posluchači zlínské větve VUT studovat pod hlavičkou nové Univerzity Tomáše Bati. (mk)

Nový zákon na ochranu památek

Prozatím velký boj doprovází přípravu zákona o ochraně památek a památkové péči.

Ministr kultury Pavel Dostál předložil koncepci zákona o ochraně památek v loňském roce v listopadu vládě. Byla schválena kabinetem a ministerstvo nyní pracuje na přípravě samotného zákona. Jeho přijetí by znamenalo velice hluboký zásah v této oblasti a podle ministra kultury bude třeba ještě vyřešit všechny nejasnosti a rozpory, které přípravu zákona doprovázejí.

Nový zákon přinese větší odpovědnost majitele za kulturní památky a zavede také účinné sankce za porušení ochrany památek (proti současnosti by se měly zvýšit až stokrát).

Proti koncepci, která ještě v současné době nemá podobu zákona, mají archeologové svoje výhrady.

Vládě ke schválení by měl zákon předložit ministr kultury Pavel Dostál do konce roku 2000. (mk)

Otevření muzea v Sovových mlýnech

Nově zrekonstruované muzeum v Sovových mlýnech představí návštěvníkům uměleckou sbírku Jana a Medy Mládkových za necelý rok.

Celoživotní sbírka manželů Mládkových, která bude umístěna v Sovových mlýnech, zahrnuje především díla českých umělců 20. století. Je to například 225 obrazů a kreseb Františka Kupky, 16 soch Otty Gutfreunda a dále přes tisíc děl českých i slovenských umělců z let 1965-1985.

V květnu bude položen základní kámen muzea. Opravy budovy v plánované hodnotě 90 milionů korun budou hrazeny zčásti pražským magistrátem a zbytek by měla zajistit Nadace Jana a Medy Mládkových. (mk)

Mein Kampf v češtině

Ostré kontroverze vyvolalo první úplné vydání nacistické bible - Hitlerovy knihy *Mein Kampf* v češtině. Publikace byla zřetelně editována ve velkém spěchu před zahájením platnosti nového autorského zákona, podle kterého bude prodloužena platnost autorských práv z 50 na 70 let, a na kvalitě překladu se tato skutečnost projevila. Komerční vydání, bez jakéhokoliv komentáře a ve snadno zneužitelné výtvarné podobě vyvolalo mnoho protestů z řad odborníků, politiků i pamětníků nacistických zvěrstev. Politici D. Kroupa a M. Žantovský podali na vydavatele trestní oznámení. Proti pokusům knihu zakázat ovšem vystupují početní obhájci liberalismu, kteří by podobný krok považovali za pokus o znovuzavedení cenzury. Různě se ke knize postavili i přední pražští knihkupci - zatímco Bohumil Fišer z Kaprovy ulice rezolutně prohlásil, že podobná kniha nesmí přes práh jeho podniku, Jan Kanzelsberger ml. se drží strategie firmy mít na skladě každou knihu, o kterou je zájem. I on však odmítá jakoukoliv propagaci *Mein Kampfu*. Zejména mezi mladšími ročníky se kniha stala okamžitě bestsellerem a její náklad rychle zmizel z knižních pultů. Vydavatel rozvláchného spisu M. Zítka pokrytecky nabídl Akademii věd ČR 50 tisíc korun na zhodnocení vlivu knihy na český nacismus. Akademie však peníze odmítla a ostře se ohradila proti tvrzení v tisku, že ji M. Zítka podporuje. Většina znalců upozorňuje, že nebezpečí knihy nespočívá ani tak v přesvědčivosti textu, který spíše připomíná neúnosně dlouhý monolog obzvláště agresivního opilce v bavorské hospodě, jako spíše v její symbolické hodnotě. Jak ukázaly poválečné průzkumy v Německu, mnoho nejvyšších nacistických pohlavárů nikdy *Mein Kampf* nečetlo. Snad každý z nich ji však ve své knihovně měl. I v současné době nelze předpokládat, že by šest tisíc zájemců (připravované 2. vydání má mít náklad dokonce 12 000) netoužilo po ničem jiném, než se probírat několikastránkovou zmatenou knihou. Naprostá většina kupců české verze *Mein Kampfu* patří do něj maximálně pouze zběžně nahlédne. Ale bude se moci chlubit - čím vlastně? Anebo je v národě skutečně tolik zájemců o skutečně vědecké zkoumání problematiky nacismu? (MaFr)

Potíže s cizineckým zákonem

Necelé tři měsíce trvání cizineckého zákona jasně prokázaly, že v mnoha směrech přináší spíše více škody než užitku.

Původním záměrem tohoto zákona byla ochrana České republiky před přílivem nelegálních imigrantů. V současné době s ním ale mají potíže i ostatní cizinci. Jedná se například o zahraniční umělce, kteří hostují v českých divadlech. Tyto problémy vyvrcholily například u Hamburského baletu, který by měl tento měsíc vystupovat v Praze. Stočlenný soubor tanečniců si musí nejprve opatřit a zaplatit pracovní víza a povolení. Správa německého divadla by tak musela zaplatit pouze za kolký 5000 marek. Na věci nic nemění ani to, že tanečnici z Hamburku hostují v České republice v rámci své hamburské pracovní smlouvy a z české strany nedostanou nic zapláceno. Tentýž problém, spojený s vystoupením na Pražském jaru, musí řešit i orchestr Liverpoolské filharmonie.

V současné době je na ministerstvu kultury již připraven návrh novelizace zákona. Ten vzešel především z iniciativy Národního divadla a měl by řešit paragrafy, které omezují návštěvy umělců nebo zahraničních studentů. (mk)

Gobelíny v Mikulově

Výstava Moravské gobelínové manufaktury zahájila jarní znovuotevření mikulovského zámku. Expozice zahrnuje výběr z realizací posledních dvaceti let vedoucího dílen Jana T. Strýčka a dále kolekce ze současné tvorby manufaktury od autorů Karla Malicha, Michala Cihláře a mnoha dalších. Jedním z vystavovatelů je i Petr Nikl. Vůbec poprvé návštěvníci uvidí i gobelín s portrétem Franka Sinatry podle návrhu Romana Franty. (mk)

Zdeněk Svěrák - Filmák 2000

Hlavní cenu letošního mezinárodního filmového festivalu plzeňských dětí *Filmák 2000* získal v Plzni herec, scénárista a režisér Zdeněk Svěrák.

Odborná porota vyhodnotila z celkového počtu 85 projekcí pro děti a mládež v kategorii televizní publicistické tvorby jako nejlepší film *Oko kopečkářky*. V kategorii dramatických pořadů pro děti a mládež byl vyhodnocen snímek *Dámě kord nesluší*.

V oblasti animovaných filmů porota ocenila večerníčky z deníků žáků 3. B *Edudant* a *Francimor* jsou doma. Zvláštní cenu odborné poroty získal film *"Píseň o lítosti"* od režiséra Dušana Kleina.

Vítěznou cenu, kterou udělovala dětská porota si odnesla pohádka režiséra Zdeňka Trošky *Princezna ze mlejna II.* (mk)

Nový román Milana Kundery

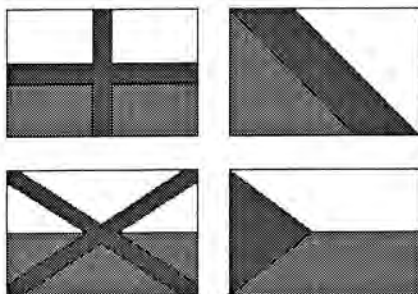
Španělské nakladatelství Tusquets vydalo počátkem dubna nový román českého spisovatele a emigranta žijícího ve Francii Milana Kundery. Kniha pod názvem *La Ignorancia* (Neznalost) vypráví příběh emigrantů, kteří se potkávají na cestě zpátky do vlasti.

Kniha vyšla nejprve ve španělštině a současně i v katalánštině a to z rozhodnutí autora samotného. To bylo ovlivněno pravděpodobně tím, že koncem 80. let trávil Kundera letní období na Mallorce, kde ho velmi zaujala historie španělských exulantů za občanské války a začal se zde zabývat tématem pro svoji knihu. Proto ji chtěl publikovat nejprve ve Španělsku.

Knihu přeloženou z francouzského rukopisu rozšíří nakladatelství Tusquets i do Argentiny, Mexika a Kolumbie. Poté by měly následovat překlady do němčiny a italštiny. Zatím není jasné, zda bude Kunderova próza přeložena i do češtiny. (mk)

Výročí české vlajky

Právě před osmdesáti lety byla schválena Národním shromážděním Československé republiky dnešní podoba české vlajky.

Návrhy vlajky - na obrázku jsou například vyobrazeny návrhy československé vlajky, jak je vypracoval někdejší archivář ministerstva vnitra Jaroslav Kurs (1875-1950) - se zabývala takzvaná znaková komise. Ta se skládala nejen z odborníků - heraldiků, ale i z politiků. Ti pak společně posuzovali velké množství návrhů, které ve své komisi i vytvářeli.

Podle Aleše Brožka, člena podvýboru pro heraldiku Poslanecké sněmovny a ředitele ústecké Státní vědecké knihovny nepatří česká vlajka k nejstarším v Evropě, ale určitě k nejhezčím. (mk)

Fibichovo jubileum

Na podzim vyvrcholí v Praze mezinárodní oslavy 150. výročí narození a 100. výročí úmrtí skladatele Zdeňka Fibicha.

Fibichova hudba zaujme i značnou část programu Pražského jara a na 22. října se chystá v Národním divadle premiéra inscenace scénického melodramatu *Smrt Hipodamie*.

Od poloviny září bude v Lobkovickém paláci na Hradě zpřístupněna výstava a v říjnu se uskuteční další dvě akce. První bude soutěžní festival v interpretaci koncertních melodramů a druhou akcí bude mezinárodní vědecká konference na téma *Fibich - melodram - hudební scese*. Je to právě žánr melodramu, kde podle zahraničních zkušeností je Fibich nezapomenutelným autorem a stále se těší velkému zájmu světové veřejnosti. (mk)

Nová tvář pražské ZOO

Michal Cihlár (nar. 1960) představil návštěvníkům tentokrát výsledky svojí spolupráce s pražskou ZOO za poslední dva roky. Tento výtvarník se objevil na české výtvarné scéně ve druhé polovině osmdesátých let a od té doby každá jeho výstava nebo grafický projekt vzbuzují velikou pozornost u umělecky zaměřené veřejnosti.

Michal Cihlár byl vedením ZOO vybrán jako hlavní výtvarník, jehož úkolem bylo vytvořit zcela neobvyklou prezentaci této instituce. Cihlár se již na pražské uměleckoprůmyslové škole věnoval náročným linorytovým technicím, již vypodobňoval především svět zvířat. V současné době ožila pražská ZOO zcela odlišným grafickým pojetím všech vstupenek, plakátů, dopisních papírů, internetových stránek, omalováněk, ale i všech označení. Veškeré tyto zářivě barevné nebo černobílé linoryty rozjasnily opět po deseti letech tvář zoologické zahrady a zároveň se staly součástí i jasněho komplexního orientačního systému. V oblasti tohoto výtvarného ztvárnění se zdá, že nemá Cihlár v Čechách konkurenci.

V galerii Pecka na Vyšehradě představil Michal Cihlár množství svých prací v podobě tisků, drobných kreseb a fotografií, které dokumentují vznikající díla. Tato výstava zmapovala Cihlárův dosavadní tvorbu pro zoologickou zahradu a prokázala tak jedinečnost spolupráce svérázného výtvarníka s velkou institucí. (mk)

Výroční ceny nakladatelství Albatros

Nejstarší a nejnámější české nakladatelství pro děti a mládež udělilo svoji výroční cenu za rok 1999. Její držitelkou se stala Lucie Dvořáková za ilustrace ke knize *Staré řecké báje a pověsti* od Eduarda Petišky.

Další ocenění v podobě Čestného uznání obdrželi Hana Dostálová za knihu Šimsa, Jiří Kahoun za knihu *Ustrašená stašidla*, Libor Štukavec za překlad knih Tove Janssonové *Příběhy o skřítcích muminech* a Luboš Sedivý za grafickou úpravu knihy *Nebuď takovej balvan* od Jeremyho Daldryho.

Miloš Macourek a Adolf Born, jejichž jména jsou neodmyslitelně spjata s postavičkami Macha a Šebestové, převzali Ceny za celoživotní práci s dětskou knihou. (mk)

Sbírka fotografií Jana Langhansse

Unikátní sbírka fotografií z ateliéru Jana Langhansse je umístěna na výstavě v malé galerii Rudolfinu v Praze. Tato sbírka měla velice pohnutou historii a v určité době byla považována za nenávratně ztracenou.

Pražský fotograf Jan Langhans patří k nejnámějším osobnostem české fotografie z přelomu 19. a 20. století. V letech 1888 - 1948 se v jeho ateliéru vystřídaly tisíce osob a to slavných i zcela neznámých. Začala tak postupně vznikat sbírka portrétů - Galerie osobností. Avšak v roce 1948 byl ateliér znárodněn a celý fotoarchiv skončil na skládce. V nedávné době, při rekonstrukci domu ve Vodičkově ulici, kde byl Langhansův ateliér umístěn, byla náhodně objevena část negativů fotografií ze známé sbírky. Podle nalezeného identifikačního popisu bylo zjištěno, jak velká část sbírky byla zničena. Jednalo se především o soubory fotografií výtvarníků, hudebníků, šlechticů a vědců. Nejvíce zůstalo zachováno portrétů pěvců, spisovatelů a herců a rovněž tak průmyslníků a politiků.

Na výstavě se tak mohly objevit kontaktní otisky z historických skleněných negativů (T.G. Masaryk a jeho syn Jan, Ema Destínová, Anna Sedláčková a další).

Součástí výstavy v Rudolfinu je promítání dokumentárního filmu o Janu Langhansovi a jeho době. Výstava je pořádána v rámci akce *Praha - kulturní město 2000* a potrvá do 18. června 2000. (mk)

Konec zimní přestávky - památky se otevírají

Od 1. dubna se otevírají brány většiny památek v České republice a to většinou zatím pouze pro víkendové návštěvy. Od května do konce září jsou potom hrady a zámky zpřístupněny i během týdne.

Stoupá však také již počet památek, které jsou alespoň částečně přístupné po celý rok. K nim patří například hrad Karlštejn.

Státní ústav památkové péče má ve své evidenci již přes 150 veřejností přístupných zámků, hradů, tvrzí a dalších památkových objektů, které ročně navštíví až šest milionů návštěvníků.

Během sezony mají být také otevřeny nebo rozšířeny nové expozice například na hradu Pecka ve východních Čechách, v západočeském klášteře v Kladrubech, v litomyšlském renesančním zámku nebo na hradě Grabštejn na Liberecku.

Největší událostí letošní sezony má být zpřístupnění zámku Kynžvart na Chebsku, jehož opravy a rekonstrukce trvaly od roku 1976. Sbírky rodu Metternichů v Kynžvartě patří k nejbohatším ve střední Evropě.

(mk)

Udělení Cen Alfréda Radoka

V Klicperově divadle byly uděleny ceny české divadelní kritiky - ceny Alfréda Radoka za rok 1999.

Nejúspěšnější inscenací loňského roku byl Divadelník Thomase Bernharda v nastudování Divadla Na zábradlí (režisér Jan Antonín Pitínský). Cenu za nejlepší herecký výkon obdržel Martin Huba za roli Bruscona v této inscenaci

Divadlem roku se stalo královehradecké Klicperovo divadlo.

Cenu za nejlepší herecký výkon obdržela Pavla Tomicová (titulní role Maryšy od bratří Mrštíků) ze stejnojmenného divadla a skladatel Pavel Sýkora za nejlepší scénickou hudbu k téže inscenaci. Cenu za nejlepší scénografii k inscenaci moderní opery Bubu z Montparnassu získal akademický architekt Daniel Dvořák. Hrou roku se stal text loutkové hry Ivy Peřinové Jeminkote, Psohlavci a talentem roku slovenský režisér Martin Čičvák.

O držitelích cen rozhodovala padesátičlenná porota v anketě časopisu Svět a divadlo.

(mk)

Ceny Thálie

V historické budově Národního divadla v Praze udělila Herecká asociace Ceny Thálie '99 za mimořádné jevištní výkony.

V oblasti činohry obdržela hlavní ocenění Helena Čermáková za roli Judith ve stejnojmenné hře Městského divadla Zlín a dalším oceněným byl Viktor Preiss za roli Cervantese-Dona Quijota v inscenaci muzikálu Muž z La Manchy v divadle Na Fidlovačce v Praze.

Na operní scéně získala Cenu Thálie Dagmar Pecková za roli Carmen ve stejnojmenné opeře v Národním divadle v Praze.

V baletu dominovali Jana Kosíková-Příbylová v roli Odetty-Odilie v Labutím jezeři v Národním divadle v Brně a Ivan Příkaský v roli Sira Francise Walsinghama v baletu Marie Stuartovna rovněž v Národním divadle v Brně.

V žánru hudebně-dramatickém, muzikálu nebo operetě byla oceněna Markéta Sedláčková za Lízu Ďulínkovou v My Fair Lady (ze Zelňáku) v Městském divadle v Brně a Jan Ježek za Freda Grahama v muzikálu Kiss me Kate v Divadle J.K. Tyla v Plzni.

Za celoživotní mistrovství byl vyznamenán Jiří Sovák (činohra), Jiří Zahradníček (opera), Jaromír Petřík (balet) a Ctibor Turba (pantomima).

(mk)

Opisování Bible začalo

V Karolinu v Praze se konalo slavnostní zahájení celostátního projektu - ruční opisování Bible. Tímto projektem chce Česká biblická společnost vzbudit zájem o Bibli a upozornit na její obsah a poselství.

Opisování textu v českém ekumenickém překladu se zúčastní asi 10 tisíc lidí a bude mezi nimi i prezident Václav Havel. Text bude zaznamenáván na samostatné archy a ty pak budou spojeny do šesti svazků (podle členění historické Bible kralické).

V průběhu této akce se bude konat dobrovolná sbírka na stavbu Domu Bible, kde bude v závěru dokončené dílo vystaveno.

Tato pozoruhodná myšleka má svůj původ v Norsku, kde již byla v praxi vyzkoušena.

(mk)

Na Slovensku najpredávanejší Jana Kirschner a Lunetici

Najpredávanejším slovenským albumom v roku 1999 bol album V cudzom meste speváčky Jany Kirschner. Hneď za Janou Kirschner sa najlepšie predával album Čumil skupiny Iné Kafe a Valec Extra od IMT Smile. V TOP 10 sa s dvomi albumami umiestnil aj Richard Müller (Müllenum Live, Koniec sveta), Peter Nagy a deti 3, Barbara Haščáková (Ver, že ja), skupina Gladiator (Viem, kde Boh spí), Elán (To pravé... Unplugged) a desiatku najpredávanejších uzatvára dvojica Noga Skrúcaný s albumom Noskrudamus.

V TOP 10 International sa umiestnilo až 5 interpretov z Českej republiky. Vôbec najpredávanejším zahraničným albumom na Slovensku bol v roku 1999 album skupiny Lunetic Cik Cak Platínová edícia. Strieborná priečka patrí Ilone Csákovéj (Blízka i vzdálená) a bronzová skupine A-Teens (ABBA Generation). V prvej desiatke sa umiestnila ešte skupina Offspring, speváčka Britney Spearsová, Jan Nedvěd, František Nedvěd, Modern Talking, Andrea Bocelli a Lunetici s ďalším albumom - Nohama na zemi. FL

Monte Christo - nejdražší muzikál

Premiéra nového muzikálu Monte Christo na motivy románu Alexandra Dumase je plánována na 13. prosince letošního roku v nově zrekonstruovaném Kongresovém centru v Praze. Bude to pravděpodobně nejdražší projekt v historii českého muzikálu.

Tvůrčí tým je prakticky totožný s týmem úspěšného muzikálu Dracula - skladatel Karel Svoboda, textař Zdeněk Borovec, choreograf Richard Hess, režisér Jozef Bednárík, scénograf Daniel Dvořák a kostýmní výtvarník Theodor Pištěk.

V hlavní roli Edmonda Dantese se divákům představí Daniel Hůlka, v dalších rolích to pak budou Iveta Bartošová, Leona Machálková, Karel Černoš a Jiří Korn.

Co se týče finančních nákladů, budou na muzikál Monte Christo pravděpodobně několikrát vyšší než byly na muzikál Dracula (24 milionů korun).

Vstupenky se pohybují v rozmezí od 200 do 495 korun a jejich distribuce byla zahájena 1. dubna.

(mk)

Známky k Praze 2000

Příležitostný poštovní aršík se třemi známkami a třemi kupony Praha - Evropské město kultury 2000 a tři obálky prvního dne vydání vydala Česká pošta.

Spolu s rytcem Martinem Srbem realizoval známky pro Prahu 2000 akademický malíř a grafik Josef Liesler (1912). Ten je i autorem návrhu, jehož námětem je Štursova socha Vítěze u Pražského Belvederu s věžemi Pražského hradu v pozadí, dřevěná socha krále Davida z výzdoby kruchty kostela Na Karlově a císař Karel IV. s Pražským hradem v pozadí.

Josef Liesler je čestným akademikem florentské akademie a členem Královské belgické akademie. V roce 1974 obdržel nejvyšší ocenění za nejkrásnější známku světa.

(mk)

Příhody lišky Bystroušky v Lyonu, ocenění oper Martinů

PAŘÍŽ - ČTK - Po úspěšném uvedení "Káti Kabanové" v Paříži a v Toulouse letos v únoru představuje nyní další operu Leoše Janáčka "Příhody lišky Bystroušky" jiná přední francouzská operní scéna - tentokrát v Lyonu. Kromě toho další Janáčkovy operní dílo "Věc Makropulos" v novém nastudování režiséra Stéphana Braunschweiga a dirigenta Simona Rattla zahájí 7. července letošní ročník festivalu v jihofrancouzském Aix-en-Provence.

Lyónskou inscenaci připravili americký dirigent David Robertson a francouzský režisér André Engel v hlavních rolích s francouzskými sopranistkami Héléne Le Correovou a Sophií Marin-Degorovou a s ruským basistou Valerijem Ivanovem. Po uvedení v Lyonu bude představení zpívané česky uváděno také v savojském Chambéry.

Deník Le Monde v rozsáhlé recenzi napsal, že Janáček patří k velkým skladatelům století a že vedle Richarda Strausse a Giacoma Pucciniho po sobě zanechal nejkrásnější soubor vokálních děl 20. století. Recenzent označil "Příhody lišky Bystroušky" za "skvělou operu" a ocenil Engelovu režii, které se podařilo vytvořit na lyonské scéně "tajemný, dojemný a potřebný svět", i dirigenta Roberstona, jehož "pojetí je vzorem hudební pronikavosti".

Francouzský kulturní časopis Télérama také ocenil lyonskou inscenaci opery a zdůraznil, že Janáčkovy díla "využívající drsné harmonie českého jazyka jsou interpretačním oříškem". Pro operu samu má kritik jen slova chvály a domnívá se, že "v této féerii není nikdy daleko Mozartova 'Kouzelná flétna', ani Wagner při evokacích přírody a Stravinskij v ďábelsky pulzujícím rytmu".

Télérama rovněž vyzdvihuje v další kritice nahrávku dvou operních aktů Bohuslava Martinů "Slzy nože" a "Hlas lesa", které v interpretaci Pražské komorní filharmonie a pod taktovkou Jiřího Bělohávků vydal Supraphon. Hudba plná složitých rytmů pošilhávací po jazzu, kabaretu a populární hudbě, v níž si Martinů dopřává svobody tónu a výrazu, dělá dlouhý nos na vážnou a plačtivou operní estetiku té doby, uvedl časopis.

Je to požitek o to větší, že nahrávka je diskografickou premiérou obou děl a že tyto dva klenoty jsou prezentovány v celé své drsnosti a zničující poezii mimořádnými hudebníky a zpěváky (úžasná sopranistka Hana Jonášová), zdůraznila Télérama.

Život i tvorba jednoho z nejvýznamnějších českých skladatelů 20. století Bohuslava Martinů (1890-1959) byly do velké míry spjaty s Francií, kam Martinů poprvé odešel v roce 1923, válku strávil ve Spojených státech a definitivně se ve Francii usadil v roce 1933. "Slzy nože" napsal podle námětu Georgese Ribemonta-Desaignese v roce 1926 v Paříži a "Hlas lesa" podle Vítězslava Nezvala v roce 1935.

Kauzu Revital vyhralo mesto Bratislava

Spor hlavného mesta SR Bratislavy a mestskej časti Staré Mesto s rakúskou spoločnosťou V.I.P. Wien - známy pod názvom Kauza Revital je ukončený.

Bratislava nie je povinná zaplatiť spoločnosti V.I.P. Wien 130 miliónov rakúskych šilingov. Na rozsudok Najvyššieho súdneho dvora vo Viedni neexistuje odvolanie. V kauze išlo o projekt revitalizácie historického jadra, ktorý spočíval vo vstupe finančného kapitálu a vklade nehnuteľností vo vlastníctve mesta do spoločne vytvoreného podniku. Slovenskí spoločníci mali do spoločnosti Revital vložiť nehnuteľnosti v historickom jadre, ktoré mali byť rekonštruované. Rakúski partneri mali zabezpečiť finančné prostriedky na rekonštrukciu. Od založenia v roku 1992 až do leta 1993 spoločnosť Revital nezačala s rekonštrukciou ani jedného historického objektu. Rakúski partneri navrhli zmenu zmluvy o spolupráci, na základe ktorej by mesto stratilo možnosť nakladať s vloženým majetkom ako so svojím vlastníctvom. Mesto sa preto rozhodlo požiadať súd o zrušenie účasti v spoločnosti. FL

Barokní varhany po rekonstrukci

V pražském kostele sv. Šimona a Judy se po rekonstrukci opět rozezněly historicky cenné varhany. Podobně historicky cenných varhan má dnes Praha kolem 25, čímž se také zařadila do čela evropských metropolí.

Rekonstrukci provedl mistr varhanář Vladimír Šlajch. Stavitelství varhan a jejich restaurátorství je řemeslo, které v sobě zahrnuje poznatky z různých oborů, například matematiky, fyziky, chemie, měření a samozřejmě z oblasti hudby a varhanní interpretace. Varhany jsou tedy nejen hudebním nástrojem, ale také technickou památkou. Mechanika každého nástroje je jedinečná, každý stavitel varhan řešil problém po svém.

Na výzdobě kostela sv. Šimona a Judy i varhanní skříň se podílel světově proslulý sochař Ferdinand Maxmilián Brokoff. V tomto kostele se mše již dávno neslouží a dnes je tu koncertní síň

Symfonického orchestru hlavního města Prahy FOK. Historie kostela se datuje před rok 1354, tehdy byl na jeho místě vybudován špitál s kaplí. Po bitvě na Bílé hoře dostal kostel řád milosrdných bratří a došlo k jeho renesanční přestavbě. Psal se rok 1632 a o sto let později došlo k další, tentokrát vrcholně barokní přestavbě. A právě tehdy byly na kůr zabudovány varhany.

Nové varhany byly pořízeny v roce 1723-4 neznámým stavitel, a protože byl nástroj na prostor kostela příliš malý, byl v roce 1762 vyměněn. Stavitelem dnešních varhan byl Andreas Wambesser a ty jsou jeho jediným dochovaným exemplářem.

Celá rekonstrukce byla uskutečňována ve dvou fázích již od 80. let. Jejím cílem bylo odstranit červotoče a některé nepůvodní části varhan. Bylo zkontrolováno všech 1329 píšťal a některé z nich byly opraveny nebo vyměněny za nové. (mk)

Publikace o konci druhé světové války

Kniha unikátních fotografií, které zachycují konec 2. světové války pod názvem Američané a západní Čechy 1945 vyšla v těchto dnech v Plzni. Publikaci napsal Zdeněk Rouček a doprovodil ji bohatým obrazovým materiálem. Vydání této knihy tak přichází až nyní, 55 let po příchodu americké armády. Jejímu dřívějšímu vydání bránily politické poměry 40. a 80. let.

Na začátek publikace jsou zařazeny snímky z doby německého protektorátu - oddíly SA pochodují Pražskou ulicí v Plzni, Hitlerjugend procházejí Klatovskou třídou. Dále jsou připomenuty také záběry následků dubnového britského a amerického bombardování a po nich několik momentek z plzeňského povstání 5. května. Pak již následují tanky v ulicích, radostné vítání, vlajky. Svě místo zde mají i dokumenty z posledních bojů s nacisty. Ostatní záběry z jiných míst naší republiky jako například z Domažlic, z Klatov a ze Sušice jsou vesměs podobné.

Ve zvláštní kapitole je zachycena americká vojenská mise do Velichov. Hodně prostoru je také věnováno snímkům z měsíců poválečných - 15.6. - vojenská přehlídka v Plzni, 14.9. - generál Patton v Rokycanech. Poslední záběry pak dokumentují novou epochu, která začala po roce 1948 a přinesla jenom lži a překrucování pravdy a dějin. Ale i tuto dobu je třeba připomínat. (mk)

Hodně investic v Čechách, na Slovensku málo

Přestože se loni zvýšil objem přímých zahraničních investic na Slovensko o 270,48 miliónu dolarů, zůstává stále v tomto ukazateli na posledním místě z takzvané visegrádské čtyřky (ČR, Maďarsko, Polsko a SR). Navíc nárůst byl umožněn především prodejem slovenského podílu v Československé obchodní bance. Největší pozornost investorů v přepočtu na hlavu získala Česká republika - na jednoho občana připadlo skoro 493 dolarů. Následovalo s velkým odstupem Maďarsko se 161 dolary a v závěsu Polsko s necelými 160 dolary. Nejméně investic přiteklo na Slovensko - pouze 130 dolarů na osobu. Analytici konstatují, že zatímco české vládě se podařilo investičními pobídkami získat zájem zahraničních podnikatelů a finančníků, slovenské vedení státu takový úspěch nemělo. Přestože i na Slovensku se pomalu daří potlačovat krizi, mnoho investorů váhá především s ohledem na stále nejednoznačný vývoj v oblasti politické. Silné preference Mečiarova Hnutí za demokratické Slovensko a stále trvající sociální neklid silně komplikují slovenskou pozici při získávání zahraničních investic.

(MaFr)

Internet do českých škol

Česká vláda na začátku dubna schválila koncepci státní informační politiky ve vzdělávání. Podle ní by měly být do konce příštího roku napojeny na internet všechny školy. Již v současné době má přístup k internetu 81 procent základních škol, všechna gymnázia a devadesát procent ostatních středních škol. Na dobudování moderních komunikačních technologií ve školství by mělo být v příštím roce vyčleněno ze státního rozpočtu 1,3 miliardy korun. Počítačové vybavení by měl vylepšit i projekt společnosti RadioMobil, která je operátorem sítě mobilních telefonů Paegas. Ten totiž počítá do tří let s darováním skoro dvou tisíc různých počítačů školám. Problém však nepředstavuje pouze vybavení počítači a samotné připojení. Mnohé školy si stěžují, že sice internet mají, ale nemohou si dovolit platit telekomunikační poplatky, takže možnosti telekomunikačních dálnic nevyužívají. Další složitou otázkou představuje nutnost zaměstnat na školách správce sítě. Představitelé této profese v soukromém sektoru mají velmi vysoké platy, které rozhodně školství nebude moci nabídnout. Přesto však ministr školství Eduard Zeman doufá, že se podaří počítačové odborníky do školství získat. Zatím však nebyl schopen sdělit, čím je hodlá nalákat, zejména za situace, kdy většinu výhod obvykle spojovaných se státními zaměstnanci pro sebe uzurpuje státní správa, do které není ani státní školství započteno. (MaFr)

Rekordní splávek

Richard Schandara z obce Brandov na Mostecku si rozhodně nemůže stěžovat, že by mu tradiční české pivo nechutnalo. Dokázal to na soutěži Krušnohorská čtyřladvacetihodinovka, která se konala koncem března. Ve vymezeném čas dokázal vypít celkem 35 dvanáctistupňových piv a stal se tak jednoznačným vítězem. Popíjet tekuté zlato 24 hodin dokázalo v letošním třetím ročníku 6 soutěžících, což představuje vynikající výsledek - v předchozích letech bylo o vítězi rozhodnuto vždy před koncem časového limitu. Inu, Češkové jsou náramně statní jonáci. Jak by se asi radoval J. Neruda, který stále hořekoval, že v pití piva na německé buršáky jednoduše nemáme. (MaFr)

Za problémy

Komerční banky rakouská firma

Policejní vyšetřování stále zřetelněji ukazuje, že nejvydatněji pouštěla Komerční bance žilou rakouská společnost B. C. L. Trading. Obchodování s touto firmou může stát český peněžní ústav podle posledních odhadů obrovskou sumu 9,3 miliardy korun. V čem celá pochybná finanční operace spočívala? Komerční banka poskytla peníze na dovoz a vývoz zboží, přičemž si neověřila platnost všech dokladů. Zároveň byla žádost o akreditiv a další dokumenty zasílány faxem, takže jsou poměrně snadno zpochybnitelné. Přitom se jednalo o částky ve stamiliónech korun. A aby toho nebylo málo, ukázalo se, že ani jiné způsoby jištění v případě transakcí s B. C. L. Trading nebyly důsledně uplatňovány. Když rakouská firma zjistila s jakou nonšalancí zachází český bankovní ústav s penězi, začala se stejnou gráciézností provádět hazardní devizové spekulace, které skončily obrovskou ztrátou. Podle informací Komerční banky bylo v souvislosti s aférou kolem B. C. L. Trading propuštěno deset zodpovědných pracovníků. Naprosté selhání všech jisticích mechanismů vyvolává četné podezřívavé otázky, které musí řešit vyšetřovací orgány. Nicméně břemeno finančních ztrát budou muset nést daňoví poplatníci. Za loňský rok činila účetní ztráta Komerční banky skoro 9,8 miliard korun a celková suma problémových úvěrů se blíží k 290 miliardám. Tak vysoká je zřejmě cena za zdání prosperity v první polovině devadesátých let. A za velmi pochybnou lze považovat snahu některých ekonomů přesvědčit veřejnost, že většina těchto peněz zmizela v kapse průměrných občanů v podobě vysokých platů při nízké produktivitě práce. Příjmové nůžky, které se stále více rozvírají, ukazují, že se na ziscích z nezaplacených úvěrů podílela téměř výhradně úzká skupina obyvatel. (MaFr)

Méně peněz z turistiky

Podle údajů Ministerstva pro místní rozvoj a Českého statistického úřadu se v České republice loni příliš nedařilo turistice. Nejen, že se snížil počet zahraničních hostů o 2,4 procenta na 92,9 miliónu, ale ještě daleko výrazněji poklesly příjmy z tohoto odvětví, a to o 18,4 procenta. Zároveň se snížilo i české saldo v oblasti cestovního ruchu o devět a půl procenta a dosáhlo tak sumy 1,561 miliardy korun. Zároveň míň Čechů vyrazilo za hranice, pokles činí osm a půl procenta. Na výsledku se nepochybně projevil odliv zájmu o Českou republiku i negativní zprávy o úrovni služeb v Čechách. Stále se nedaří udržet cizince v České republice delší čas a vážne i snaha přilákat je jinam než na neznámější a neatraktivnější turistické atrakce. Přitom některé méně známé lokality dnes nabízejí velice komfortní služby a mohou překvapit a okouzlit nádhernými památkami i vzrušujícím geniem loci. Zde by snad mohlo pomoci právě ministerstvo pro místní rozvoj, protože propagaci těžko mohou menší města či obce hradit ze svých prostředků. Přestože ve světě vzrůstá v současné době zájem o jiné exotičtější cíle, nevyužité možnosti pro turistiku v Čechách nepochybně existují. Situaci letos však notně zkomplikuje zavedení víz pro občany některých států bývalého Sovětského svazu, kteří přijížděly do České republiky ve stále hojnějším počtu. Zejména ruští turisté, utrácející velké finanční sumy, můžou české ekonomice dost scházet. Pokud se týká poklesu výjezdů obyvatel ČR do zahraničí, zde sehrála nejdůležitější roli složitá ekonomická situace v minulém roce. Zejména v první polovině roku, kdy si většina občanů pořizuje letní zájezdy, byly vyhlídky českého hospodářství poměrně chmurné, stále rostla nezaměstnanost a většina obyvatel se spíše snažila vytvořit si úspory na horší časy. Se zlepšujícími se hospodářskými poměry lze očekávat růst zájmu o zahraniční dovolenou. (MaFr)

Slováci mají výrazně nižší platy než Češi

(ČTK/NO) - Sedm let po rozdělení Československa jsou příjmy na Slovensku o 4000 korun nižší než v sousední České republice. Nejlépe se mají v obou zemích zaměstnanci bank, spořitelny a pojišťoven. V Česku jsou nejnižší platy v textilním průmyslu, na Slovensku jsou nejhudší učitelé a zdravotníci, napsal dnes slovenský list *Národná obroda*.

Průměrná hrubá mzda v roce 1999 na Slovensku vzrostla o více než 1000 korun až na 10.728 Sk. Čeští zaměstnanci přitom měli mzdu až 14.759 korun, samozřejmě v přepočtu na slovenskou měnu.

Pro ekonomické porovnání jsou však mnohem důležitější údaje o růstu reálných mezd, který ukazuje, o kolik víc zboží a služeb si mohou občané koupit za své peníze.

I tady jsou Češi před námi. Zatímco u nich skutečné mzdy za rok vzrostly o šest procent, na Slovensku - poprvé od roku 1993 - klesly až o celá tři procenta.

Na tomto markantním, bezmála desetiprocentním rozdílu se podepsaly dvě věci: rozdílná mzdová politika obou států a diametrálně odlišný vývoj inflace.

Zatímco my Slováci jsme byli skromnější a spořili, kabinet Miloše Zemana loni přidával učitelům, lékařům a úředníkům až 17 procent.

Lépe jsme však odhadli hlavně vývoj cen. Národní banka Slovenska (NBS) měla ve svém odhadu přibližně deset procent, a to se i splnilo. Podniky a stát se proto chovaly střizlivěji a hranici deseti procent při zvyšování mezd téměř nepřekročily. Spíše naopak, bránily se jakémukoli zvyšování.

Česká národní banka (ČNB) měla při míření na inflaci horší mušku: ceny namísto bankou odhadovaných sedmi procent vzrostly jen o tři procenta. Tento špatný odhad však pomohl vyššímu růstu mezd, než si většina podnikatelů mohla dovolit.

Podobně špatný odhad měla i česká vláda, a právě to byl důvod, proč bylo přidáno rozpočtovým organizacím. Tato takřkající dvojchyba však znamenala pro většinu českých občanů (oproti občanům slovenským) milý dáreček v podobě nečekané velké zvýšení skutečných příjmů.

Na Slovensku jsou na tom nejhůře učitelé, lékaři a snad úředníci státní správy. Školství je vůbec nejslaběji placeným oborem. Průměrná nominální měsíční mzda ve školství činí 8400 Sk, reálná mzda se zřetelem na růst životních nákladů zaměstnance klesla o 5,2 procenta a dostala se na úroveň let 1995-1996 - na 7963 Sk.

O něco příznivější je vývoj mezd v oblasti zdravotnictví a státní správy.

V Čechách je však tomu právě naopak. Tam hlavně učitelé, lékaři a úředníci státní správy mohou být spokojeni. Jejich mzdy loni rostly dvakrát rychleji v porovnání s pracujícími ve výrobním sektoru. Ale i navzdory tomuto příznivému vývoji zůstaly tyto obory mezi nejhůře placenými profesemi.

Stejně špatně jsou na tom jak slovenští, tak i čeští zemědělci, kteří se pohybují na nejspodnějších příčkách mzdového žebříčku.

Nejlépe placení zůstávají v obou částech bývalého Československa lidé zaměstnaní v bankách, spořitelnách a pojišťovnách.

Vyšší mzdy mohou odradit investora. Lze tedy čekat, že až se naše mzdy dostanou na úroveň Evropské unie, investoři, kteří k nám přicházejí hlavně kvůli nízké ceně pracovní síly, se odeberou dále na východ. Stává se i nyní, že zahraniční firmy přesouvají z Bratislavy svá působiště do východoslovenských lokalit, kde je velká nezaměstnanost, a proto i pracovní síla je lacinější. Jsou i firmy, které mají do detailů rozpracované postupy, jak budou výrobu přesouvat směrem na Ukrajinu.

Jak však uvádí analýza Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD), nebude to pro Slovensko dramatické. Dojde sice k přesunu výroby náročných na pracovní sílu, jako textilní průmysl nebo výroba elektrotechnického spojovacího materiálu (kabely apod.). V té době však už budeme moci očekávat příchod investorů z nových oborů, kde bude záležet hlavně na kvalitě pracovníka.

msk mž

Klaus ocenil, že policie zadržela lupiče z jeho vily

Předseda Poslanecké sněmovny Václav Klaus ocenil, že se pražským kriminalistům s největší pravděpodobností podařilo odhalit pachatele loňského zářijového vloupání do parlamentní služební vily, v níž bydlí se svou manželkou Lívií. „Považuji to za úspěch policie,” řekl Klaus.

Klaus doufá, že dopadení pravděpodobných pachatelů bude působit na všechny občany pozitivně s vědomím, že policie funguje. Stejně tak doufá, že na potenciální pachatele bude policejní úspěch působit tak, aby příště již nic nepáchali.

Na dotaz, zda již měl možnost identifikovat odcizené předměty, odpověděl záporně. Vysvětlil to svojí současnou časovou zaneprázdněností. „Spíše tam pošlu manželku, až se k tomu dostaneme,” dodal.

Podezření o spojení zlodějů s pracovníky soukromé bezpečnostní agentury, kteří vilu v době loupeže hlídali, se podle něj nepotvrdilo.

Klausovu vilu vykradli pětičlenný zločinecký gang, který policie zadržela začátkem března. Tvořili ho čtyři cizinci ve věku od 24 do 37 let a jedna osmařicetiletá žena z ČR. Kriminalisté je podezírali z vykradení několika desítek rodinných domů v celé ČR.

Policisté dosud zlodějům prokázali osm vloupání do rodinných domů, přičemž mezi objasněnými případy je kromě Klausovy vily i letošní vykradení domu zpěváka Karla Gotta. U dosud prokázaných vloupání si pachatelé celkem odnesli předměty za více než 10,5 miliónů korun. Policie nezveřejnila, zda mezi kradenými předměty, které u členů gangu našla, byly i věci z Klausovy vily.

Do tohoto objektu v Praze 6 se zloději vloupali v noci na neděli 19. září. Odnesli odsud osobní věci za čtyři milióny korun, jež patřily zejména Klausově manželce. Mezi ukradenými předměty byly především šperky. Pracovní dokumenty týkající se dolní komory parlamentu a ODS a majetek sněmovny, které vila patří, nechali pachatelé bez povšimnutí.

ctk

Telekom Austria proniká do Čech

Největší poskytovatel internetových a telekomunikačních služeb v Rakousku, společnost Telekom Austria koupila začátkem dubna od fondu DBG Osteuropa - Holding největší českou internetovou firmu Czech On Line. Czech On Line, která nabízí své produkty pod názvem Video On Line byla založena v roce 1995 a v současné době bylo jejím prostřednictvím k internetu připojeno již asi sto padesát tisíc uživatelů. Cena, kterou rakouská firma zaplatila nebyla zveřejněna, ale základní jmění společnosti Czech On Line činí jednu miliardu korun. Telekom Austria zároveň nedávno postoupil do užšího výběrového řízení na koupi majoritního podílu ve Slovenských telekomunikacích a hodlá i nadále získávat majetek v postkomunistických zemích. Prudce se rozvíjející český telekomunikační trh je lákadlem pro mnohé firmy, jak ukázalo i nedávné převzetí komerční internetové sítě Cesnet společností Contactel. Obecně se totiž očekává, že zájem Čechů o moderní způsoby komunikace bude i nadále velmi rychle růst.

(MaFr)

Rakouské stavební podnikání v ČR

Dne 1. dubna se spojily dvě skupiny firem Ilbau a Strabag ve společnost Strabag ČR, která patří mezi největší podnikatelské subjekty ve stavebnictví na českém trhu. Více než devadesát procent Strabag ČR, která se zabývá především výstavbou, opravami a rekonstrukcí silnic i mostů, přitom drží rakouský koncern BAU Holding. V roce 1999 vykázaly společnosti Ilbau a Strabag podle předběžných zpráv výnosy ve výši 5,86 miliardy korun a čistý zisk dosahující zhruba 800 milionů korun. I pro letošek počítá vedení Strabag ČR s výnosy kolem 5,5 miliardy. Hodně však bude záležet na celkové hospodářské situaci v ČR i na úrovni veřejných zakázek.

Výprodej Jihočeských pivovarů

Jihočeské pivovary se již delší dobu potýkají s těžkou finanční krizí, a proto akcionáři rozhodli prodat značnou část majetku společnosti. V nabídce se především ocitly dva pivovary - třeboňský Regent a protivínský Platan. O záchranu jejich další existence usilují radnice v obou městech, starosta Třeboně již dokonce učinil společnosti Jihočeské pivovary první oficiální nabídku. Jednání by ovšem mohla komplikovat rozdílná představa obou partnerů o kupní ceně. Zatímco předseda představenstva Jihočeských pivovarů M. Leština tvrdí, že si Regent i Platan cení na 200 milionů korun, podle odborníků je jejich skutečná hodnota výrazně nižší. Prodána by měla být i budova generálního ředitelství Jihočeských pivovarů, o kterou projevil eminentní zájem Budějovický Budvar, s jehož areálem stavba přímo sousedí. Podle představitelů Budvaru jednání stále pokračují. Zdá se tedy, že koncern Jihočeské pivovary se stane zanedlouho minulostí. Lze jen doufat, že s ním neodejdou do propadliště další dvě značky českého piva - Regent a Platan.

(MaFr)

Philips na Moravu

Mimořádnou pozornost odborníků i veřejnosti vyvolalo rozhodnutí firmy Philips postavit v Hranicích na okrese Přerov továrnu na výrobu barevných obrazovek. Nový závod by měl být uveden do provozu ve druhém čtvrtletí roku 2001. Ze začátku by měla asi tisícovka pracovníků obsluhovat dvě výrobní linky s kapacitou asi 2,5 milionu obrazovek ročně. V závěrečné fázi by měl počet zaměstnanců stoupnout až na 3250 a bránu továrny by mělo ročně opustit až 8 milionů nových obrazovek. Nový závod by tak výrazně pomohl řešit problém nezaměstnanosti na celé střední Moravě. Odborníci zároveň přivítali, že v Hranicích nemá stát pouze výrobní podnik, ale počítá se i s vybudováním vývojového centra. Obrovská zahraniční investice, které pomohla i vláda svými investičními pobídkami, by perspektivně měla změnit celou zaměstnaneckou strukturu na střední Moravě. Rozhodnutí firmy Philips vítají i její obchodní partneři v České republice - výrobce obrazovek TCT Rožnov pod Radhoštěm a producent televizních skel STV Glass z Valašského Meziříčí. Nová továrna by jejich výrobkům neměla konkurovat, a tak očekávají spíše prohloubení další spolupráce.

(MaFr)

DPH se na hranicích vrací

Na základě novely zákona, která začala platit 1. dubna mohou uplatňovat turisté, kteří v ČR trvale nepobývají, ani zde nemají přechodné bydliště, nárok na vrácení daně z přidané hodnoty, pokud cena zboží i s daní přesáhne tisíc korun. Nárok vznikne, pokud zahraniční občan vyveze nakoupené zboží do 30 dnů od nákupu. Vrácení daně z přidané hodnoty však není možno uplatnit na benzín v nádrži auta. O vrácení je možno žádat přímo na hraničních přechodech. Celní správa slibuje, že je schopna zajistit plynulý průběh vyřizování. Nezbyvá než věřit a doufat. V rámci novely byla také snížena daň z přidané hodnoty za jídlo a ubytování v restauračních a hotelových podnicích z dvanácti na pět procent. Letmý průzkum deníku Právo však ukázal, že naprostá většina restaurátérů a hoteliérů rozhodně nehodlá v této souvislosti snižovat ceny. Většina podnikatelů argumentuje nutností investovat do oprav a skutečností, že již několik let byly kvůli silné konkurenci nuceni držet ceny na stále stejné úrovni. Zkrátka stále platí - zvýšení daní se promítne do cen, snížení pouze do zisků. Nihil novi sub sole, jak říkají latiníci.

(MaFr)

Ekonomika z krize venku

Velmi pozitivní signály představovaly informace o dosavadních hospodářských výsledcích v ČR na začátku tohoto roku. Nadále strmě rostou tržby maloobchodu, které se v únoru 2000 zvýšily ve srovnání s minulým rokem o více než deset procent. Zejména se dařilo obchodům s mobilními telefony, motorovými vozidly a zvýšení cen benzínu zvedlo zároveň tržby i u pump. Stouply i příjmy v dopravě a začaly se vzpamatovávat také hostinští a hoteliéři. Jinak i nadále trvá pokles tržeb v malých prodejnách vyvažovaný prudkým nárůstem zisků supermarketů. Příznivý vývoj v maloobchodě byl podle analytiků umožněn především poměrně strmým růstem platů v průmyslu i ve stavebnictví. Průměrná reálná mzda se totiž zvýšila o 5,6 procenta. Tato skutečnost vzbuzuje obavy některých odborníků, přestože růst platů byl umožněn mimořádným zlepšením produktivity práce. Analytici se ovšem obávají, že v dalších měsících už nebude produktivita stoupat žádoucím tempem. Březnové údaje Ministerstva práce a sociálních věcí pak ukazují povzbudivý trend i ve vývoji nezaměstnanosti, která poklesla o 0,2 procenta na úroveň 9,5 procenta. I zde však ekonomové vybízejí k opatrnosti, protože vlna restrukturalizace českých průmyslových podniků ještě neproběhla a ke konci roku se očekává nárůst počtu nezaměstnaných na 10,5 procenta. Odboráři také upozorňují, že zlepšené výsledky jdou na vrub částečně i zahájení sezónních prací. Nicméně lze považovat za potěšující, že počet lidí bez práce klesl i v nejhůře nezaměstnanosti postižených severních Čechách. Situace je komplikovaná nadále na severní Moravě, kde došlo v okresech Ostrava a Karviná dokonce k mírnému nárůstu počtu lidí na státní podpoře. Oživení ekonomiky prozrazuje i více než pětiprocentní růst průmyslové výroby. V této souvislosti se hovoří o oživení západoevropských ekonomik, které výrazně ovlivňuje i situaci v České republice. Až překvapivě se vzpamatovalo i stavebnictví, které mezitím stoupl o skoro osm procent. O tento nárůst se o všem strhla slovní přestřelka mezi předsedou vlády M. Zemanem (ČSSD) a předsedou parlamentu V. Klausem (ODS). V. Klaus kritizoval premiéra, že při prezentaci tohoto údaje opomenul informovat o skutečnosti, že na růst zapůsobilo odložení faktur z ledna na únor a výrazně lepší počasí ve srovnání s loňskem. Ale přes tato upřesnění se zdá, že se české hospodářství dostává z dlouhodobé krize a nabírá nový dech. Zatím však nelze s určitostí říci, nakolik bude tento trend trvalý. Hodně bude záležet na hospodářském vývoji v západní Evropě a na způsobu řešení problematiky průmyslových gigantů v České republice, z nichž mnohé se potácejí na pokraji krachu. Ekonomickou situaci mohou také výrazně poznamenat proměny na politické scéně.

(MaFr)

Kam výroba ze Studénky?

O převzetí výroby osobních železničních vozů, kterou odmítá ve Vagónce Studená ponechat nový vlastník společností, americká společnost Thrall Car úzce specializovaná na výrobu nákladních vagonů, usiluje hned několik společností. Nejpravděpodobnější se zatím jeví převedení produkce osobních železničních vozů do Kopřivnice. Tam zatím definitivní dohoda mezi ČKD Praha Holding, který divizi osobních vagonů od americké firmy odkoupil a Tatrou Kopřivnice ztroskotává na otázce vlastnictví provozů - Tatra trvá na pronájmu, ČKD chce prostory odkoupit. Nicméně jednání stále trvají. Ve prospěch výběru Kopřivnice hovoří i možnost snadného dojíždění dosavadních zaměstnanců Vagónky Studená do Kopřivnice. Přesto zůstávají ve hře i další varianty - Škoda Plzeň argumentuje vysokými náklady přenesení výroby do Kopřivnice a sama chce převzít zakázky pro svojí společnost Škoda dopravní technika. Nejnověji se objevila nabídka Českých drah, aby se výroba osobních vozů přesunula do depa Českých drah v Bohumíně. Konkurenční boj mezi ČKD a Škodou Plzeň však silně komplikuje uvěřování výroby Vagónky a může vést až k její likvidaci před jakýmkoliv přenesením výroby.

(MaFr)

Vlivné mafie

Podle průzkumu Střediska empirických výzkumů si nadpoloviční většina obyvatel České republiky myslí, že na život české společnosti mají velký vliv nejrůznější mafie, které ohrožují demokracii. 70 procent českých občanů se domnívají, že mafie pronikly i do politických špiček. Uvedená čísla ukazují velkou nedůvěru obyvatel ČR k současné vládnoucí vrstvě. Stále převládá názor, že mocní se prosazují především nepoctivými praktikami a že společenské špičky jsou úzce propojeny s organizovaným zločinem. Nyní vládnoucí sociální demokracie a částečně i další politické strany vyvolaly nereálné představy o radikální očištění společnosti v rámci Čisté ruce. Přitom se stále jednoznačněji ukazuje, že problém spočíval a spočívá především v děravé legislativě, která umožňuje ve velkém provádět mnoho výrazně nemorálních činů v rámci zákona. Vzhledem k neakceptovatelnosti zpětné platnosti zákonů se tak v mnoha případech budou muset občané smířit s faktem, že mnohé morálně velmi pochybné akce zůstanou pozemskými soudy nepotrestány a bude je nutno brát pouze jako poučení pro budoucnost. Společnost neprojde nějakou okamžitou globální katarzí, ale spíše bude nutno krůček po krůčku zlepšovat společenskou morálku, a tím likvidovat představu tajných společností sedících jako žába na prameni a způsobujících všechny možné potíže. (MaFr)

Kardinál Vlk a patriarcha Špak

se sešli s rakouským prezidentem

Český katolický primas kardinál Miloslav Vlk a patriarcha Církve Československé husitské Josef Špak hovořili s rakouským prezidentem Thomasem Klestillem o 96. ekumenickém sympoziu nadace Pro Oriente, které se konalo ve Vídni a na kterém se hovořilo o osobě a díle Jana Husa. Vlk po schůzce řekl, že sympozium se koná krátce po „velkém aktu pamětním a smíření“ papeže Jana Pavla II. v Římě a že jde o další krok po římském husovském sympoziu. Podle něho se Klestil na toto téma vyptával a také se dotazoval na situaci české katolické církve a církve husitské. Návštěvu u Klestila přitom označil za „zdvořilostní audienci“ organizátorů sympozia.

Sudetští Němci hodlají žalovat české a rakouské banky

Americká, německá a rakouská sdružení sudetských Němců chystají kolektivní žaloby na české a rakouské banky, napsal vídeňský týdeník Format s odvoláním na mluvčího Sudetoněmeckého krajanického sdružení v Rakousku (SLÖ) Gerharda Ziehsele.

„Ano, nyní na Čechy tlačíme. Žaloby budou podány v příštích týdnech u amerických soudů,“ řekl Ziehsele, který býval poslancem vídeňského zemského sněmu za nacionalistickou stranu Svobodní (FPÖ). Žaloby údajně budou požadovat navrácení peněz z bank a pojišťoven, ale také restituci vlastnictví, především však zrušení dekretů prezidenta Edvarda Beneše, na jejichž základě museli sudetští Němci po druhé světové válce odejít z tehdejšího Československa.

Rovněž zástupci německojazyčného obyvatelstva, které bylo nuceno po válce opustit území bývalé Jugoslávie, tvrdí, že jim následnické státy dluží šedesát miliard šilinků.

Kromě českých bank mají být žaloby podány také na banky rakouské, kam si Němci z obsazených území Československa, Jugoslávie a Rumunska těsně před pádem nacistické říše převáděli své peníze, ale na útěku před sovětskou armádou si už nestačili vzít sebou spořitelní knížky a doklady o kontech.

Ministryně zahraničí Benita Ferrerová-Waldnerová ale v minulých dnech několikrát opakovala, že Rakousko bude klást otázku dekretů pouze na dvoustranné rovině a nebude ji spojovat se vstupem České republiky do EU.

Podle týdeníku žije v Rakousku 360.000 Němců, kteří museli po válce odejít z Československa nebo Slovinska.

boh zm jf

Rakouští sudetští Němci trvají na „nápravě“ dekretů

ČESKÉ Budějovice/FREISTADT Rakouští sudetští Němci, odsunutí po druhé světové válce z tehdejšího Československa, nadále požadují rehabilitaci, jež by podle nich spočívala v morální, právní i materiální nápravě způsobených křivd vůči nim. V rozhovoru pro ČTK to řekl dvaasedmdesátiletý Walter Vejvar z hornorakouského Freistadtu, jehož rodina až do 30. května 1945 žila v Matné u Jindřichova Hradce. „Prvořadá je rehabilitace - zrušení takzvaných Benešových dekretů a jednání vlád ČR a Rakouska, jež by měla vyústit v rozumné rozhodnutí o nápravě. Těchto jednání by se měli účastnit i zástupci sudetských Němců, aby se nejednalo o nás bez nás,“ prohlásil Vejvar, který je místopředsedou hornorakouského zemského vedení Sudetoněmeckého krajanického sdružení v Rakousku (SLÖ). „Stále se hovoří o kolektivní vině, což je absurdní, neboť každý z nás nebyl nacist a zrádce. Všichni (odsunutí sudetští Němci) však museli v Československu nechat v podstatě celý svůj tehdejší majetek,“ zdůraznil Vejvar. Další česko-rakouská mezivládní jednání by se proto podle něj měla týkat i materiálního odškodnění. „Bude to zřejmě velmi bolestivé - jak pro Česko, tak i pro Rakousko,“ poznamenal. Sudetoněmecké krajanické sdružení v Rakousku v lednu vyzvalo tamní úřady, aby nezapomněly na sudetské Němce, kteří byli po válce nasazeni na nucené práce v Československu, a na možnost jejich odškodnění. Rakouská agentura APA pak připomněla, že z iniciativy českého ministerstva zahraničí se plánují česko-rakouské expertní konzultace o dekretech prezidenta Beneše, na jejichž základě byli vysídleni sudetští Němci z českých zemí a konfiskován jejich majetek. Český ministr zahraničí Jan Kavan se skutečně koncem loňského roku s nynějším kancléřem Wolfgangem Schüsslelem shodl na užitečnosti expertních rozhovorů, zaměřených na problematiku společnou minulost. Tento týden ale prohlásil, že ho rakouské žádosti o restituce a ožívování sporů z minulosti, které už byly mezistátní dohodou s Rakouskem uzavřeny, znepokojují. Bývalý ředitel školy a zemský školní inspektor v důchodu Vejvar si na události z 30. května 1945 stále živě pamatuje: „Přišli ozbrojení Češi a dali nám hodinu na to, abychom si zabalili maximálně pětadvacetikilogramové zavazadlo a opustili náš domek. Celá rodina pak šla pěšky do rakouského městečka Litschau, kde s námi zacházeli jako s otroky: zdejší sedláci si ty nejsilnější vybírali k pracím na svých polích.“ vzpomíná. Přesto však, jak tvrdí, nepodléhá emocím: do České republiky pravidelně jezdí, má tam řadu přátel a dobré sousedství obou zemí považuje za samozřejmost.

Jaroslav Fišer

Obnova armádního letectva ČR

Začátkem dubna převzali zástupci armády na letišti v Čáslavi první dva podzvukové bitevní letouny L-159 ALCA, které vyrobila společnost Aero Vodochody. Armáda přitom hodlá pořídit do roku 2002 celkem 72 těchto strojů v celkové hodnotě kolem 40 miliard korun. Ambiciózní projekt si vynutil odložení modernizace další bojové techniky české armády - vojákům nezbudou peníze na nové vrtulníky, tanky ani na nová obrněná vozidla. Přesto však armádní představitelé za svým rozhodnutím plně stojí a argumentují především významem letectva v moderním vojenství, který byl naposledy demonstrován v kosovské válce. Zároveň si představitelé vojenských kruhů pochvalují vynikající kvality českých strojů, která se podle nich směle vyrovná nejlepším zahraničním letounům. Obrovský kontrakt zároveň patrně zachránil i společnost Aero Vodochody, která se dlouhou dobu zmítala v existenčních obtížích. I to mohlo sehrát svoji roli při prosazení projektu, zejména mezi politiky. Úmysl armády upřednostnit jednoznačně letouny před jinou bojovou technikou vyvolal mezi odborníky jistou kontroverzi. V tomto případě by praktická zkouška oprávněnosti toho či onoho názoru však rozhodně nebyla příliš žádoucí. O některých problémech by se mělo pouze akademicky diskutovat, když už se bez nich lidstvo neobejde.

(MaFr)

Historici zveřejnili zprávu o nucené práci

Komise rakouských historiků zveřejnila dvě zprávy na téma nucená práce na území nynější alpské republiky v době nacismu. S přihlédnutím k těmto zprávám má nyní vládní zmocněnkyně Maria Schaumayerová začít jednat s rakouskými podniky, organizacemi obětí a jejich právními zástupci o odškodnění. Předseda komise Clemens Jabloner při představování obou zpráv novinářům řekl, že historici pokládají za "nepřipustné", aby byly "oběti nacismu stavěny na roveň" s rakouskými válečnými zajatci a německojazyčným obyvatelstvem odsunutým po válce ze svých domovů. Podle něho by tento výklad znamenal, že by se rakouské odškodnění obětem mohlo zdržet. Právil také, že komise vítá vyjádření politiků o "neodkladnosti" odškodnění obětí a jmenování Schaumayerové vládní zmocněnkyní.

Ve zprávách se tvrdí, že na nynějším rakouském území muselo za války proti své vůli pracovat 992.900 osob, z toho 757.000 civilních osob ze zahraničí, 150.000 válečných zajatců a 85.900 vězňů koncentračních táborů a maďarských židů. Tito lidé byli poškozeni "zvláštní nacionálně-socialistickou politikou", to znamená, že byli pronásledováni z politických nebo rasových důvodů, že na nich bylo vynucováno, aby se tehdejšími nařízením podrobovali, a že jim často hrozily nemoci a smrt. Historici soudí, že stále žije 239.000 obětí, a to 199.000 civilistů, 19.000 válečných zajatců a 21.000 vězňů koncentračních táborů a maďarských židů. Nuceně nasazené české civilisty zpráva vede jako příslušníky protektorátu Čechy a Morava, tedy bez území Sudet, které byly za války součástí říše; v dnešním Rakousku jich nejvíce pracovalo koncem roku 1943, a to 63.422, což znamenalo, že Češi tehdy tvořili 12,6 procenta všech nuceně nasazených. Zatím není známo, kdy budou oběti odškodněny a jaká částka bude k tomuto účelu určena. "Rakouský model" nebude nejspíše totožný s německým, kdy podniky vložily do fondu pro odškodnění pět miliard marek a stát také pět. Jabloner nevyloučil, že nynější vláda nacionalistické strany Svobodní a konzervativní lidové strany by nemusela být činnosti komise příznivě nakloněna. Podle vlastních slov by z jejího čela odstoupil, kdyby musela pracovat v ovzduší "rasismu a nenávisti vůči cizincům". Rakousko bylo za války připojeno k Německu jako tzv. východní marka a jako stát neexistovalo. *čtk*

Nová česká miss

Novou Miss České republiky pro rok 2000 se počátkem dubna stala v karlovarském Grandhotelu Pupp nejmladší účastnice finále, sedmnáctiletá studentka gymnázia v Moravských Budějovicích Michaela Salačová. Pro zájemce uvádíme i její míry 83-59-87 i výšku - 181 cm. Titul první vicemiss vybojovala dvacetiletá Kateřina Elgerová z Plzně (míry 82-62-91) a druhou vicemiss se stala Markéta Svobodná z Tábora (19 let, míry 88-59-89). Pozoruhodností večera se stala dramatická dražba korunky nové Miss, kterou nakonec získali představitelé stavební firmy IPS, hlavního sponzora celé akce, za neuvěřitelných 320 tisíc korun. Výtěžek aukce byl věnován Nadaci kostní dřevě. *(MaFr)*

Metro stavbou století

Pět kategorií měla anketa Stavba století vyhlášená Brněnskými výstavami a veletrhy - Stavební centrum a Svazem podnikatelů ve stavebnictví ČR. Vítězí se staly průmyslové město Zlín, vila Tugendhat v Brně, areál Brněnských výstav a veletrhů, televizní vysílač Ještěd a pražské metro. V hlasování laické veřejnosti pak zvítězilo právě metro v Praze. Výsledky ankety jsou samozřejmě sporné, jako ostatně všechny podobné ankety, ale zřejmě pravdivě odrážejí stále trvající zálibu ve funkcionalistických, technických stavbách, které zaujmou někdy možná trochu chladným, ale elegantním provedením. *(MAFr)*

Při opravě kolonády nalezeny zbytky středověké radnice

KARLOVY VARY (ČTK) - Části základového zdiva bývalé pozdně gotické radnice v Karlových Varech našli dělníci při rekonstrukci Ohmanovy kolonády v centru lázeňského města. Někdejší radnice z první poloviny 16. století musela být kvůli špatnému stavu zdiva v roce 1876 zdemolovaná a zasypaná. Na jejím místě později vznikla terasa pro Ohmanovu kolonádu, řekl archeolog karlovarského muzea Jiří Klsák.

"Charakteristické je lomové zdivo bez použití cihel a vápna, které tehdy místní stavebníci nahrazovali vřídlovcem," popsal nález Klsák. Podle něj historici o existenci třípodlažní radnice v podhradí loveckého zámku krále Karla IX. věděli. Nebyli však jednotní v určení přesné polohy objektu, čemuž současný objev přispěl. "Nález dokazuje, že později vystavěná Tržní kolonáda kopíruje původní průčelí radnice a nestojí na jejím místě," vysvětlil.

Bude lidický památník dokončen?

Obec Lidice, vypálená v době heydrichiády 10. června 1942 nacisty, by se snad konečně měla dočkat důstojného památníku. Ministerstvo kultury ČR navrhlo zřízení veřejně prospěšné společnosti pro správu pietního území v Lidicích. Jejím úkolem by mělo být mimo jiné dokončení stavby památníku, zahájené v osmdesátých a v devadesátých letech zastavené. První prostředky na tento účel by měl stát uvolnit již v následujícím roce. Vláda se k řešení problému přihlásila už loni ústy místopředsedy vlády Pavla Mertlíka. V lidickém památníku by měla být mimo jiné umístěna i tzv. Lidická sbírka - dary umělců z devatenácti zemí světa, mezi kterými se dají nalézt skutečné umělecké skvosty. *(MaFr)*

Rusové ovládají Karlovu Varu

Jste-li jedním z nových ruských zbohatlíků, pak v čele seznamu toho, co musíte mít, není ani dům na francouzské Riviéře, ani vila u italských jezer, ani venkovské sídlo v Toskánsku. Je to hotel v Karlových Varech, napsal britský list *The Independent*. Kontroverzní moskevský starosta Jurij Lužkov je nejnovějším přírůstkem na seznamu papalášů, kteří si v tomto kouzelném českém městě natrvalo rezervovali celé patro hotelu, který vlastní moskevská radnice.

„Je to ruština, co slyšíte na ulicích, v restauracích a obchodech, a jsou to ruské peníze, co drží město nad vodou. A Češi se prostě musí učit tančit, jak Rusové pískají,“ cituje britský list ředitele jednoho z hotelů, které Rusové vlastní.

Peníze Rusů vedly k růstu cen domů, které si teď většina Čechů nemůže dovolit. Odpor místních obyvatel roste a množí se teorie o tom, co vlastně mají Rusové ve městě za lubem.

Podle české tajné služby se o lázeňské město zajímají nejenom bohatí ruští obchodníci nebo velmi důležité osoby (VIP), ale také špióni, tvrdí *The Independent*. Ve své nedávné zprávě tato služba uvedla, že FSB - nástupce KGB - rezervovala na nákup nemovitostí v Karlových Varech více než 30 miliónů dolarů.

„Jsou tu buď gangsteři nebo špióni,“ cituje britský deník majitele místní restaurace. „Jsme dvacet kilometrů od německých hranic a oni vědí, že jakmile vstoupíme do EU, bude toto místo jejich vstupenkou do Evropy.“ *ctk*

Židovský hřbitov v centru Prahy zůstane

Bývalý židovský hřbitov v pražské Vladislavově ulici, kde chce Česká pojišťovna postavit administrativní centrum, zůstane na místě. Vláda se přiklonila ke kompromisní variantě, která počítá se zalitím celé plochy s hroby do betonu. Pohřebiště se stane součástí novostavby. Na místo se také vrátí už vyzvednuté kosterní pozůstatky. *Jp*

PRAHA ČTK - V noci na 14. duben roku 1950 provedla Státní bezpečnost (StB) ve spolupráci se Státním úřadem církevním (SúC) první etapu pečlivě připravované a plánované brutální likvidace mužských klášterů v tehdejší Československu. Při zásahu s krycím názvem Akce K bylo obsazeno 135 klášterů a internováno zhruba 1500 mnichů z celé republiky.

Likvidace mužských klášterů zaujímala v církevní politice komunistického režimu v letech 1948 až 1953 důležité místo. Poté, co se komunistická moc marně pokoušela podřídit si katolickou církev a změnit ji v nástroj svého mocenského mechanismu, schválilo předsednictvo ÚV KSČ v dubnu 1949 zásadní změnu své církevní politiky. Prvním významným krokem nového postupu se stala provládní Katolická akce vyhlášená 10. dubna 1949. Jejím úkolem bylo vnést rozkol do struktury církve a izolovat církevní hodnostáře od kněží a věřících. Přes velkou propagandistickou kampaň a politický tlak však Katolická akce očekávané poslání nesplnila.

Druhým závažným krokem bylo v říjnu 1949 přijetí církevních zákonů o zřízení Státního úřadu církevního a o hospodářském zabezpečení církvi. Komunistická moc si jimi vytvořila předpoklady pro zasahování do života církve na úkor biskupů, jejichž postavení v církvi bylo citelně omezeno. Následovaly kroky, které drasticky zasáhly do struktury církve; k nejzávažnějším patřila likvidace řeckokatolické církve v květnu 1950 (Akce P) a likvidace mužských řádů pod krycím názvem Akce K.

Akci K předcházela politická a ideologická příprava řízená ústředním výborem KSČ a jeho církevní komisí. Tyto instituce rozhodly, aby nejvýznamnějším bodem přípravy byl politický proces s představenými klášterů. Soud s deseti představenými řádů byl 31. března až 4. dubna 1950 a v noci na 14. duben uskutečnila bezpečnost a Státní úřad církevní první etapu akce K. Další etapy následovaly 26. dubna a 4. května téhož roku.

StB vypracovala podrobný plán Akce K, který se podobá směrnicím k vojenskému přepadení nebo útoku. Tento dokument, který se nachází v archivu Ministerstva vnitra ČR, obsahuje rozkazy obecného rázu i konkrétní úkoly pro každý klášter. Plán jmenovitě určoval, do kterých centralizačních či internačních klášterů odvézt mnichy a jejich představené, určoval nové správce a personál klášterů a vedení, bezpečnostní ostrahu a denní režim v centralizačních klášterech. Plán obsahoval i časový rozvrh postupu bezpečnostních orgánů první hodiny po přepadení kláštera.

Akce K se týkala všech sedmi řádů a kongregací působících v Čechách a na Moravě. Při první etapě akce bylo soustředěno a internováno přes 900 řeholníků a obsazeno 76 klášterních objektů. Před obsazením patřilo 21 klášterů františkánům, 16 kongregací redemptoristům, 12 salesiánům, deset jezuitům, po pěti řeholních domech obývali premonstráti a kongregace bratří těšitelů z Gethseman, jeden klášter měli benediktini a řád německých rytířů. Na Slovensku byly k těmto řádům ještě zahrnuty řád dominikánů, minoritů, řehole Božího slova a řád baziliánů (řečtí katolíci). Zhruba 580 slovenských řeholníků bylo odvedeno z 59 objektů do čtyř centralizačních klášterů v Šaštíne (okres Senica), v Podolinci v okrese Stará Ľubovňa, Jasově u Košic (dříve Moldava nad Bodvou) a ve Sv. Benediktu v okrese Žarnovica (dříve Nová Baňa). Internační středisko pro "nejreakčnější" řeholníky bylo zřízeno v Pezinku (dříve v okrese Bratislava).

Pro příslušníky českých a moravských řádů a kongregací zřídila StB centralizační střediska v Bohosudově na Teplickou, v Hejnicích v okrese Liberec (dříve Frýdlant), v Broumově na Náchodsku, v Králíkách v okrese Hradec Králové (dříve Žamberk) a v Oseku v okrese Teplice (dříve Duchcov) a internační středisko v klášteře premonstrátů v Želivě v okrese Pelhřimov (dříve Humpolec).

Během celé Akce K bylo do centralizačních klášterů převezeno 2376 mnichů z 28 řádů a z 219 řádových domů, 175 z nich skončilo v internačních klášterech se zvlášť ostrým režimem. Likvidace klášterů nepříznivě zasáhla do života několika set mladých lidí, kteří byli v klášterních školách či internátech a pocházeli ze sociálně slabých skupin. Nenahraditelné a nevyčíslitelné škody způsobila Akce K v oblasti kultury, neboť byly ničeny kulturní památky, kni-

hovny a další umělecká díla. Vykližené kláštery převzala státní správa, mnohé dostala armáda a během krátké doby se počaly projevovat následky nedosta- tečné péče.

Během téměř pětileté existence prodělaly centralizační a internační klášte- ry několik změn. Největší nastala po roce 1953 v důsledku mezinárodních politických událostí i vnitropolitického tání. V květnu 1951 dohodl SÚC a ministr národní bezpečnosti reorganizaci mužských řádů a z pěti centralizač- ních klášterů zůstaly dva v českých zemích a stejně tak na Slovensku. Na jaře 1954 pobývalo v centralizačních klášterech Osek a Králíky 159 mnichů, v internačním klášteře Želiv 245 osob, v charitativním domově a nemocnici 202 a na stavbě Klíčavské přehradě 150 mnichů. Mimořádnou vojenskou službu vykonávalo 1500 mnichů.

V roce 1953 se rodil jakýsi ženský protějšek Akce K, a to likvidace žen- ských řádů pod názvem Akce B. Vzhledem k tomu, že koncem roku 1953 z 10.499 řeholnic pracovalo 4543 v nemocnicích, 4223 v charitativních a jiných ústavech a 1549 v lehkém průmyslu, byly příprava i provedení akce složitější. V červenci 1954 schválilo politické byro ÚV KSČ směrnice SÚC proti žen- ským řádům. Směrnice sledovaly původní cíl, jehož mělo být dosaženo poněkud umírněným opatřením. Bylo upuštěno od izolace "reakčních představe- ných" a od vydávání příkazů k nucenému pobytu řeholnic. Přesto se 68 "reakčních představených" dostalo do internačního kláštera v Hejnicích.

Na přelomu let 1953 a 1954 SÚC plánoval z internačních i centralizačních klášterů zříditi normální kláštery pro ty, kdo zůstanou v řádech a odmítnou jít "do civilu". V pracovním plánu SÚC na rok 1955 stálo: téměř zcela likvidovat internaci řeholníků a řeholnic; v plánu na další rok: tuto likvidaci dokončit.

Markéta Horešová sat kš kar

Místo, kde žila Babička Boženy Němcové, chátrá

Rozlehlý areál Panského dvora v sousedství ratibořického zámku nedale- ko České Skalice, trpí letitým chátráním. Památkářům ani úředníkům se dosud nepodařilo přimět soukromého vlastníka k opravě. Lidé, jimž osud Babiččina údolí leží na srdci, tvrdí: Když se do záchranu dvora nevloží razantněji stát, hrozí, že z malebného místa, které proslavila Božena Němco- vá knihou Babička, zbyde pouhé torzo. "Záchrana celku Babiččina údolí, které bylo před dvaadvaceti lety prohlášeno národní kulturní památkou, by pro stát měla být prioritou. Před deseti lety stát Panský dvůr nešťastně prodal, proto by se dnes přinejmenším měl snažit, aby se situace dál nezhoršovala. Když nezakročí, můžeme se dočkat toho, že sem jednoho dne přijedou bul- dozery a zdevastované budovy srovnají se zemí," tvrdí Květa Ležovičová z občanského sdružení Společnost pro záchranu Babiččina údolí. Majitel šesti památkových objektů v Ratibořicích František Wolf, který je získal před pěti lety, nabídl loni jejich odprodej Okresnímu úřadu v Náchodě. "Pokud by náležitě doplnil nabídku o soudní odhad, úřad by se ve spolupráci s Památko- vým ústavem v Pardubicích otázkou koupě znovu zabýval. Na naši výzvu však zatím majitel nereagoval," uvedl mluvčí okresního úřadu Pavel Mertlík, podle nějž úřad nedávno uložil Wolfovi za zanedbání péče o památky už dru- hou pokutu. Tu nyní vymáhá soudně. *Jp*

Místo mezi poklad

Sbírký Západočeského muzea v Plzni obohatil vzácný konvolut úsků a rukopisů se zajímavým osudem. Knihy mezi kterými nechybí ani prvotisk z roku 1496 od slavného Johanna Frobenia z Basileje nebo rukopisy největšího českého romantického básníka K. H. Máchy objevil v šedesátých letech jistý muž z okolí Plzně. Chtěl se po odchodu do penze věnovat včelaření, a tak si sehnal starý úl. Když ho rozebral, začali z něj padat knihy. Ty pak uschoval a na světlo boží se dostali až po jeho nedávné smrti, kdy je dědicové nabídli plzeňskému muzeu. Důvod, proč se vzácné písemnosti ocitly v úle, se už asi dnes těžko dozvíme. Snad je tam někdo ukryl za války, možná však sloužily jako obyčejná tepelná izolace. Inu - knihy mají své osudy. *(MaFr)*

Na Smíchově žili lidé před šesti tisíci lety

Na území dnešní pražské čtvrti - Smíchova - žili lidé už v době kamen- né. Existenci pravěkého osídlení této části města potvrdil nyní archeologic- ký průzkum v blízkosti smíchovské vily Portheimka. Je to zatím vůbec první doklad moderní vědy o tom, že tuto lokalitu lidé vyhledávali již něko- lik tisíc let před našim letopočtem. "Usmálo se na nás štěstí. V místech, kde původní terén nenarušily novově- ké úpravy, se zachovala kulturní vrst- va z pozdní doby kamenné, kterou datujeme asi do doby čtyři tisíce let před Kristem. Datovat toto osídlení nám pomohly zlomky keramické nádoby, která náleží ke kultuře s nálevkovitými poháry," uvedl vedoucí archeolog Michal Bureš. *Jp*

Šikmá věž ve Vyškově není tak známá jako v Pise

Ke světové proslulosti chybí lidem z Vyškova minimálně čtyři metry a sedm- desát centimetrů. Věž zdejší radnice je totiž vychýlena od svislé osy zhruba tři- cet centimetrů. Se světovou proslulostí kvůli takovému vychýlení věže však vyškovští počítat nemohou. Slavná věž v italské Pise se totiž naklání od svislé osy přes pět metrů, a tak radní místo zajišťování turistických zájezdů na neob- vyklý úkaz musí myslet spíše na to, jak zajistit stabilitu věže. "V důsledku špat- něho podloží se začala budova před dvěma lety naklánět. Na vybudovaném betonovém skeletu ve dvoře radnice je upnuto dvanáct ocelových lan, která budou po dobu úpravy základů radnici zachycovat," popsal způsob záchranu věže zástupce starosty Vyškova Miloš Olík. Práce na záchranu statiky věže skončí zhruba za rok. Náklady jsou odhadovány na třiadvacet milionů korun. Další odehylování stavby se plá- novanými pracemi zřejmě zastaví, ale ve výšce třiceti metrů zůstane věž již odkloněna třicet centimetrů navždy.

Nejvíce občanů ČR by trvale žilo v USA

PRAHA (ČTK) - Svou vysněnou dovolenou by občané České republiky nejraději trávili v Řecku nebo ve Španělsku. Trvale nebo delší dobu by nejčastěji chtěli žít v USA a ve Francii. Vyplyvá to z průzkumu Společnosti pro výzkum trhu a výzkum veřejného mínění Ultex Market Research, jehož výsledky má ČTK k dispozici.

Španělsko a Řecko jako cíl vysněné dovolené preferuje 14 procent dotázaných, 12 procent se vyslovilo pro Itálii. Po deseti procentech příznivců získaly Austrálie, USA a Seychellové ostrovy. Devět procent dotázaných si za pobyt vysněné dovolené zvolilo Francii, osm procent by rádo navštívilo Thajsko a Nový Zéland, šest procent Kanadu. Pět a méně procent lidí uvedlo další země v pořadí: Mexiko, Mauritius, Maldivy, Japonsko, Norsko, Kuba, Švýcarsko, Velká Británie, Brazílie, Chorvatsko, Izrael, Švédsko, Island, Čína, Finsko, Indie, Turecko, Rakousko, Jugoslávie, Nizozemí, Portugalsko. Jiné země uvedlo nebo se nedokázalo vyjádřit 16 procent dotázaných.

Za zemi, v níž by trvale nebo delší dobu chtěli žít, zvolilo 14 procent lidí USA, 13 procent Francii, po osmi procentech Kanadu a Austrálii. Německo si zvolilo sedm procent respondentů, šest procent Švýcarsko. Pět a méně procent lidí uvedlo další země v pořadí: Španělsko, Velká Británie, Itálie, Řecko, Nový Zéland, Rakousko, Norsko, Japonsko, Seychellové ostrovy, Švédsko, Finsko, Mexiko, Mauritius, Nizozemí, Brazílie. Žádnou zemi neuvedlo, případně neví, kde jinde by chtěli žít, 33 procenta dotázaných.

Ženy raději tráví dovolenou v zemích s mořem, plážemi a sluncem (Francie, Itálie, Řecko, Španělsko), muži dávají přednost zemím, kde očekávají dobrodružství a sportování (Kanada, Kuba, Mexiko, Brazílie). Lidé s nižšími příjmy preferují evropské země, občané s vyšším standardem dávají přednost ostrovům a mimoevropským zemím. Lidé v Čechách udávají jako cíl své dovolené nejčastěji Řecko, na Moravě a ve Slezsku USA.

Pracovníci Českého porcelánu oslaví tradiční Den mužů

DUBÍ (okres Teplice) (ČTK) - Den mužů oslaví poslední dubnový pátek již poosmdvacáté všichni současní i bývalí pracovníci Českého porcelánu Dubí a duchcovské porcelánky Royal Dux Bohemia. Za Den mužů byl v Dubí podle pamětníků vybrán den před posledním víkendem proto, že jde vždy o datum blízké 27. dubnu, svátku Jaroslava. V době vzniku této tradice mělo nejvíce mužů ve firmě křestní jméno Jaroslav.

Zatímco v minulých letech pánové z Českého porcelánu většinou vyrazili na svůj společný svátek na autobusový výlet, který vždy končil v bližším nebo vzdálenějším pivovaru, letos budou slavit přímo v dubském závodě při country hudbě, dobrém jídle a pití a navíc každý z nich dostane dárek.

Od 12:00 mají všichni muži, jichž je v dubské firmě zaměstnáno 90, nárok na placené volno po zbytek dne. Pro ženy, které mají v závodě víc než trojnásobnou početní převahu ale platí normální pracovní doba a na "pánskou jízdu" nemají vůbec přístup. Dokonce i obsluha hostů musí být výlučně pánská. Ženy z Českého porcelánu si ale podle Blažka všechno vynahradí 12. května při oslavě Dne matek, kdy je prý už od rána budou všichni kolegové zahrnovat květinami. Na svou odpolední oslavu ale prý ženy své mužské spolupracovníky určitě pozvou.

Český porcelán, který je jediným českým výrobcem "cibulového porcelánu", letos předpokládá tržby 220 miliónů korun, o 20 miliónů více než loni. Letošní zisk firmy se má pohybovat kolem deseti miliónů korun. Podíl exportu na celkových tržbách Českého porcelánu se má zvýšit z loňských 47 procent na více než 50 procent. Hlavní část vývozu, v němž převládá "cibulák", porcelán zdobený malbou kobaltem pod glazuru, směřuje tradičně do západní Evropy, Japonska a do Jižní Koreje.

Místopředseda Senátu Musial je mezi navrženými na státní řád

PRAHA (ČTK) - Místopředseda Senátu Jaroslav Musial (ČSSD) a některé loni prezidentem nevyznamenané osobnosti jsou mezi návrhy senátorů na státní vyznamenání. Koho Senát prezidentu republiky doporučí letos, rozhodnou senátoři na příští schůzi.

Musiala navrhla skupina senátorů, mimo jiné lidovec Jaroslav Šula a František Mezihorák z ČSSD, řekl ČTK Karel Berkovský ze sekretariátu Musiala, který má v horní parlamentní komoře na starosti shromažďování návrhů na státní vyznamenání. Dodal, že Musiala věznili za druhé světové války nacisté a po válce zase komunisté. Musial je členem Konfederace politických vězňů a aktivním funkcionářem Českého svazu bojovníků za svobodu.

Loni nevyznamenány jsou podle Berkovského český krajan žijící ve Vídni Ludwig Kolín, který bojoval v protifašistickém odboji a po roce 1948 pečoval o české uprchlíky, posmrtně by mohli vyznamenání dostat odbojáři Karel Ježek, Václav Vachek, Bohumil Jedlička či podplukovník Polykarp Křížek, kterého komunisté po emigraci v nepřítomnosti odsoudili k trestu smrti za velezradu. Dalšími oceněnými by se mohli stát spoluzakladatel českého skautingu Antonín Hold, a významný matematik a objevitel kritického exponentu a spojitě indukce Vlastimil Pták.

Státní vyznamenání uděluje či propůjčuje prezident Václav Havel na návrh sněmovny, Senátu nebo vlády, ale i bez nich, a to 1. ledna a 28. října. Řády dostávají české i zahraniční osobnosti za zásluhy při budování svobodné společnosti, výsledky práce, hrdinské a výjimečné činy nebo úsilí o obranu státu.

Lucie Petrová mhm

Dostavbu Temelína by v referendu podpořilo 73% lidí

PRAHA (ČTK) - Dostavbu a spuštění jaderné elektrárny Temelín by v referendu počátkem dubna podpořily téměř tři čtvrtiny lidí ze 73 procent českých občanů, kteří by se tohoto hlasování zúčastnili. Vyplývá to z výsledků průzkumu Střediska empirických výzkumů (STEM). Počet zastánců dostavby je o osm procent vyšší než počátkem loňského května, kdy se v obdobném průzkumu STEM takto vyslovalo 65 procent respondentů.

Podle STEM lze 58 procent občanů považovat za pevné stoupence spuštění Temelína a 22 procent za odpůrce. S dostavbou temelínské elektrárny souhlasí především lidé s vyšším vzděláním a spíše muži než ženy. Nejpevnějšími zastánci dostavby a spuštění elektrárny jsou příznivci ODS a ČSSD, největší výhrady projevují sympatizanti KDU-ČSL. Z Jihočechů by dostavbu a spuštění Temelína podpořily asi dvě třetiny.

Průzkum, v němž odpovídalo téměř 1700 lidí starších 18 let, ukázal i to, že většina veřejnosti (70 procent) nesouhlasí s protesty a nátlakovými akcemi ekologických aktivistů proti spuštění jaderné elektrárny. Výhrady Rakouska považuje za opodstatněné jedna třetina občanů.

Průzkum mimo jiné potvrdil i nedávné zjištění STEM, že dvě třetiny lidí v ČR podporují rozvoj jaderné energetiky. Šetření agentura provedla před výročí jaderné havárie v Černobylu: Šestasedmdesát procent z 1681 respondentů se domnívá, že dostavovaný Temelín je bezpečnější než ukrajinská elektrárna.

Odbojáři proti návrhu odškodnit Němce

PRAHA (ČTK) - S ostrou kritikou příslušníků domácího odboje za II. světové války se setkal návrh politologa Bohumila Doležala omluvit se sudetským Němcům a finančně je odškodnit za to, že po druhé světové válce museli opustit české území. Doležal, který přednáší na Fakultě sociálních věd Univerzity Karlovy, svými názory působí negativně na mládež a "otravuje duše studentů", řekl dnes při zahájení semináře Obrana národa 1939 až 1945 místopředseda Českého svazu bojovníků za svobodu (ČSBS) Slavomír Klaban.

Doležal před dvěma týdny na česko-německé konferenci v Jihlavě prohlásil, že je zapotřebí občanské iniciativy, která zformuluje text české omluvy sudetským Němcům adresovaný sudetoněmecké radě jako jejich politické reprezentaci. Pod něj by se měly formou petice sbírat podpisy.

Navrhl také zřízení Fondu usmíření, na němž by se formou veřejné sbírky shromažďovaly prostředky na odškodnění vyhnaných sudetských Němců.

Sudetoněmečtí mluvčí i Doležal nemají podle Klabana mravní nárok na rozhořčování se nad "nespravedlností" odsunu, dokud zcela jednoznačně nedoznají provinění sudetoněmeckého hnutí proti českému národu. Politolog "sebemrškačsky odsuzuje údajně české provinění během poválečného obsazování pohraničí, dnes zatracuje vlastní národ a zítra zneváží a poplívá i náš osvobozovací boj a jeho 360.000 obětí", uvedl Klaban, bývalý vězeň Cely smrti Malé Pevnosti Terezín. S jeho stanoviskem souhlasí i vedení svazu.

Podle Doležala je třeba odmítnout teze, že odsun byl ve své době jediným možným a tedy i správným řešením, ale že dnes by se tak ovšem nepostupovalo. Odmítnout je nutné i alibismus, že při odsunu nezahynulo 225.000 Němců, ale mnohem méně, a také že ukrutnosti, kterých se Češi dopustili, byly vyvolány ještě většími, prohlásil tehdy Doležal.

S prodloužením odchodu do důchodu nesouhlasí 82%

S posunutím věkové hranice pro odchod do důchodu o dva až tři roky nesouhlasí 82 procent občanů České republiky. Muži by nejčastěji chtěli odcházet do důchodu ve věku 56 až 60 let, ženy ve věku 51 až 55 let. Výše důchodu by se podle názoru dvou pětin občanů měla vypočítávat z nejvyšších mezd dosažených v pracovním procesu. Vyplývá to z šetření společnosti Ultex Market Research, zabývající se průzkumem trhu a veřejného mínění, jehož výsledky má ČTK k dispozici.

Podle platného zákona se od 1. ledna 1996 dosavadní věková hranice, podle níž muži odcházeli do důchodu v 60 letech a ženy v 53 až 57 letech v závislosti na počtu vychovaných dětí, zvyšuje o dva měsíce za rok pro muže a o čtyři měsíce za rok pro ženy. Od roku 2007 tak muži budou odcházet do důchodu v 62 letech a ženy podle počtu dětí v 57 až 61 letech.

S posunutím věkové hranice nesouhlasí 93 procent dotázaných ve věku 40 až 44 let, ale i 80 procent lidí od 16 do 19 let. S posunutím věkové hranice pro odchod do důchodu nesouhlasí ani manuálně pracující lidé s nižším příjmem.

V rozmezí 56 až 60 let by chtělo odcházet do důchodu 62 procent mužů a 35 procent žen. Rozmezí 51 až 55 let preferuje 52 procent žen a 12 procent mužů. Čtyři procenta žen a 23 procent mužů by si pro odchod do důchodu zvolilo věkovou hranici 61 až 65 let. Osm procent žen a jedno procent mužů by chtělo odejít od důchodu ve věku 45 až 50 let, žádná žena a jedno procento mužů se vyslovalo pro věkovou hranici 66 až 70 let.

Výše důchodu by se podle 40 procent dotázaných měla vypočítávat z nejvyšších dosažených mezd v průběhu pracovního procesu, 26 procent by důchod vypočítávalo ze součtu mezd za celý pracovní život. K výpočtu z mezd za posledních 15 let před odchodem do důchodu se přiklonilo 14 procent respondentů, sedm procent by dalo přednost výpočtu z posledních pěti let, po pěti procentech uved-

Kuba se zlobí na Čechy

Sto tisíc Kubánců se na výzvu své vlády sešlo před budovou české ambasády v Havaně, aby zde protestovalo proti rezoluci Komise OSN pro lidská práva, jejíž text navrhla Česká republika společně s Polskem. V téže době dokument, kritizující stav lidských práv na ostrově, přijali účastníci zasedání komise v Ženevě. "Pryč se lži! Lokajové! Loutky! Osvobďte Eliána!" znělo z úst demonstrantů, mezi nimiž byly zastoupeny všechny složky kubánské společnosti - ženy, dělníci, mládežníci, vojáci. "Během demonstrace jsme nezaznamenali žádný incident," řekl Josef Maršíček, český chargé d'affaires na Kubě. "Před budovou ambasády stál kordon policistů, tělo na tělo. Počet účastníků před budovou české ambasády odhadl český chargé d'affaires na nejméně sto tisíc, což je počet, který již předem avizovaly kubánské úřady. Přestože spoluautorem ženevské rezoluce bylo také Polsko, před jejím úřadem v Havaně se žádná demonstrace nekonala. Náměstek ministra zahraničí Martin Palouš k tomu poznamenal: "Je to zvláštní, Kubánci to nazvali českou rezolucí, i když je česko-polská. Svádějí všechno na nás, a proto se k nám takto chovají." Rezoluce kritizující Castrovu Kubu a porušování základních práv byla přijata 21 hlasy, osmnáct zemí bylo proti a čtrnáct států se hlasování zdrželo. "Byl to lepší výsledek než loni, kdy podobná rezoluce prošla pouze o jeden hlas," řekl Palouš. "Považujeme za svou povinnost v kritice pokračovat. Zavazuje nás k tomu vlastní zkušenost. Vždy jsme oceňovali mezinárodní solidaritu, a kdybychom změnilí pozici letos, znamenalo by to, že se situace na Kubě nyní zlepšila, ale fakta o tom nesvědčí." Na zasedání kubánský velvyslanec Carlos Amat prohlásil, že "skutečným autorem rezoluce jsou Spojené státy, které se nevzdávají svého zájmu manipulovat s Komisí".

jp

V Praze začal první polistopadový politický proces

V unikátním soudním procesu se poprvé v polistopadové historii země začalo přetřásat financování politické strany. Na lavici obžalovaných usedl bývalý výkonný místopředseda ODS Libor Novák, kterému hrozí až dvanáctileté vězení. Státní zástupce mu připisuje milionový daňový únik ze sponzorských darů, které před pěti lety přišly do stranické pokladny. V roli svědků se také ocitly špičky politického života: předseda sněmovny a ODS Václav Klaus, exministr zahraničí Josef Zieleniec, místopředseda Klausovy strany Miroslav Macek, někdejší senátoři a pražští primátoři Milan Kondr a Jan Koukal. Soud přitom nebude jednat jen o vině či nevině Libora Nováka. Veřejnost má šanci se alespoň částečně dozvědět, kdo před pěti lety ve skutečnosti plnil pokladnu ODS. Na tuto otázku není možné dosud se stoprocentní jistotou odpovědět. Jisté je jen to, že si ODS tehdy vymyslela dva neexistující sponzory, Lájose Báce a Radjiva M. Sinhu, aby zakryla původ dvou částek po 3,75 milionu korun. K těmto penězům se později přihlásil podnikatel Milan Šrejber. Komu patřilo dalších patnáct milionů, které ODS rovněž chybně zdanila a Novák kvůli nim stojí před soudem? To stále jasné není.

Novákův advokát Tomáš Sokol se proto bude snažit přesvědčit senát o tom, že jeho klient nenese trestní odpovědnost za rozepisování darů v účetnictví, a tím ani za daňové úniky. Důkaz, že by daňové příznání strany Novák sám připravil, ve spise není. Naopak obžaloba je přesvědčena, že Novák z titulu své funkce výkonného místopředsedy odpovědného za finance strany tuto odpovědnost má a je jen jeho chybou, že si podklady od svých podřízených neověřil. Po vypuknutí skandálu s nastrčenými sponzory vzal Libor Novák veškerou vinu na sebe a koncem listopadu 1997 odešel zřejmě nadobro z politiky. "Myslím, že mi moc možností nezbyvá," konstatoval tehdy. Tvrdší rána přišla o dva měsíce později. V pátek 13. února 1998 ho uprostřed rozehraného mače s kolegou Ondřejem Zeminou přímo z tenisových kurtů odvedla policie a obvinila ho z daňového úniku. Rozhodující bylo trestní oznámení, které na Nováka podal finanční úřad kvůli krácení daní Občanské demokratické strany. Libor Novák pak strávil přes měsíc ve vazbě. Když se vrátil na svobodu, prohlásil: "Zklamaly mě osobní reakce některých politiků. Nechci jmenovat, ale od řady z nich jsem čekal, že mě podrží, že mi to dají nějak najevo, když jsme se znali i jinak než přes politiku." V posledních měsících se Novák živil jako právník. Libor Novák je první politický funkcionář, který byl kvůli stranickým penězům obviněn a skončil ve vazbě. Problémy se sponzorskými dary sice měly všechny strany, ale žádný další politik dosud stíhán nebyl.

V první den procesu lčil někdejší druhý muž ODS sám sebe jako neodpovědného lajdáka. O ničem nevěděl, o nic se nestaral, co mu dala podřízená k podpisu, to bez váhání podepsal. Nemyslí si však, že právě tím způsobil milionový daňový únik a měl by za něj jít do vězení. "Necitím se vinen skutky popsanými v obžalobě," prohlásil Novák. Ale už po dvou dnech přelíčení se soud s Novákem změnil ve frašku: Svědci odmítají k soudu chodit a sám obžalovaný Novák požádal předsedu senátu, aby u toho nemusel asistovat. "Můj klient výslovně žádá, aby při výpovědi některých svědků nemusel být přítomen," řekl bez bližšího upřesnění Novákův advokát Tomáš Sokol. Soudce Hodoušek přiznal, že mu svědci křičí plány. Nehodlá to však nechat jen tak. "Jestli si svědci myslí, že sem nebudou chodit, to se tedy mylí," vzkázal všem předvolaným. Ze to myslí vážně, ukázal hned v případě jednoho svědka, který bez omluvy nedorazil. Bývalému pracovníkovi hlavní kanceláře ODS a poradci exministra Jaroslava Bašty Tomáši Dvořákovi za neomluvenou absenci soudce udělil dvacetitřicetipokutu. Jde přitom o zcela výjimečný krok. Pokud svědek nepřijde bez omluvy poprvé, zpravidla ještě vyvázne bez finančního postihu. Tomáš Dvořák pracoval v ODS v Novákově týmu, podílel se na předvolební kampani Klausovy strany v roce 1996 a znal okolností, za nichž strana získávala sponzorské příspěvky. Nelze vyloučit, že ví i to, kdo a proč vymyslel Šrejbrovi krycí jména Lajos Báca a Radjiv M. Sinha. Během vyšetřování finančního skandálu opakovaně označil Nováka za obětího beránka.

Jp

Vedle premiéra Zemana stojí samí bývalí komunisté

Naprostá většina poradců premiéra Miloše Zemana pracovala dříve na sekretariátech okresních výborů komunistické strany nebo Socialistického svazu mládeže, absolvovala Vysokou školu politickou při ÚV KSČ či v minulých letech podnikala společně se šéfem Zemanových poradců Miroslavem Šloufem. Na plný úvazek je na Úřadu vlády zaměstnáno deset premiérových poradců. O složení tohoto týmu nechtěl předseda vlády dlouhou dobu na veřejnosti vůbec mluvit. Jejich vliv přitom není zanedbatelný: pro Zemana především zpracovávají analýzy, na jejichž základě se pak rozhoduje. Komunistická minulost jeho poradců Zemanovi nepřekáží. "Pokud jde o váš dotaz, zda lidé, kteří pracovali v aparátu KSČ, mohou pracovat i v aparátu ministerského předsedy, odpovídám jednoznačně, že ano. Lidi máme posuzovat podle konkrétních činů, a ne na základě mýtu kolektivní viny," řekl nedávno Zeman ve sněmovně na interpelaci poslance Unie svobody Karla Kühnla.

Mezi deset Zemanových poradců ještě před několika měsíci patřil Jaroslav Novotný, který musel z Úřadu vlády odejít poté, co byl usvědčen, že pro Zemana vydíral v cause Štířín. K poradnímu sboru premiéra patřil i Libor Trubelík, který měl na starosti bezpečnostní problematiku. Před listopadem 1989 šéfoval brněnskému SSM a po "listopadu" se stal předsedou městského výboru KSČ v Brně. Trubelík od Zemana odešel poté, co vyšlo najevo, že působil ve vedení zkrachovalé Pojišťovny Morava. Správce konkursní podstaty Trubelíka obvinil, že právě on přispěl k pádu této společnosti.

Další Zemanův muž Karel Heřman, premiérový tajemník, který je dennodenně v těsném kontaktu s Milošem Zemanem, a přichází tak do styku s tajnými informacemi, zase neprošel bezpečnostní prověrkou. Znamená to, že Heřmana, doktora politických věd, bývalého tajemníka KSČ v Praze 4 a předsedu obvodního SSM, považuje úřad, který má prověrky na starosti, za bezpečnostní riziko pro stát. Karel Heřman má z titulu své funkce tajemníka předsedy vlády rozsáhlé pravomoci: má přístup ke všem dokumentům určeným premiérovi, prochází mu rukama jeho pošta, organizuje mu program, účastní se všech zasedání vlády i zahraničních cest, rozhoduje, kdo a kdy se se Zemanem setká, zvedá i jeho mobilní telefon. Premiér Zeman přitom říká, že ho Heřmanova bezpečnostní prověrka vůbec nezajímá. "To mi říkáte naprostou novinku. Já ani nevím, že si o ni zažádal. Jestli si myslíte, že já na úřadu zařizuji bezpečnostní prověrky, tak jste na hlubokém omylu," odpověděl Zeman na otázku, co se svým tajemníkem nyní udělá. Sám Heřman prohlásil, že na výsledky od NBÚ teprve čeká. "Zatím nemám žádný výsledek," řekl. Karel Heřman je po šéfovi premiérových poradců Miroslavu Šloufovi další problémová postava z nejbližšího okolí Miloše Zemana. Do sociální demokracie jej přivedl právě Šlouf před volbami v roce 1996. "Dělal zvukaře v Zemáku, zapínal tam mikrofony a pouštěl hudbu do reproduktorů," popsal jeden ze sociálních demokratů počátek Heřmanovy kariéry v ČSSD. Po volbách nastoupil společně se Šloufem do kanceláře předsedy Poslanecké sněmovny, jímž se tehdy stal Zeman. "Je to pilný, pracovitý a organizačně zdatný člověk," popsal svého známého z dob před listopadem 1989 generální tajemník Strany československých komunistů Miroslav Štěpán. Heřman podle něj byl vždy "oddaný naší věci" a pravidelně se účastnil Štěpánových porad městského výboru KSČ.

Nejproblématictějšímu mužem v čele Úřadu vlády je však dlouholetý komunistický funkcionář - Miroslav Šlouf. Opozice se v poslední době několikrát pokusila iniciovat vyšetřovací komisi, která by se zabývala právě osobou Miroslava Šloufa. O tomto muži totiž s obavou nehovoří jen opozice, ale i část sociálních demokratů a v poslední době i prezident Václav Havel. Podle důvěryhodných zdrojů dokonce pověřil BIS, aby Šloufovo podnikání proklepla. Čím tento bývalý komunistický funkcionář tak provokuje? Pověstí intrikána s dlouhými prsty, účastí v aférách, které nikdo nikdy nevyšvětlil, a nejnověji i politickou ambicí - chce být senátorem - na podzim jde za ČSSD do senátních voleb ve východočeském kraji. Kandidaturu oznámil v lednu, pár dní poté, co šokoval svým utajovaným výletem do Iráku. "Šlouf byl sociální demokracií na obtíž od počátku působení v této straně," prohlásila nedávno například místopředsedkyně Petra Buzková. Na rozdíl od mnohých Šloufových kritiků - mu Miloš Zeman drží palce. "Miroslav Šlouf je do jisté míry obětí svého úspěchu. Byl to právě on, kdo vymyslel autobus Zemák, proto mu nemohou přijít na jméno zejména lidé, jejichž organizační a manažerský talent by nestačil ani na vyválení domácích nudlí. Za celá dlouhá léta, co ho znám, mu nebylo prokázáno jediné obvinění, a protože si vážím výkonných manažerů a nemám rád zamindrákované impotenty, podporuji Miroslava Šloufa i nadále," řekl premiér. Šlouf vstoupil do politiky v roce 1974 jako předseda obvodního výboru SSM Prahy 3. Později to "dotáhl" až na předsedu národního výboru Prahy 7 a poslance KSČ v České národní radě. Do ČSSD vstoupil v roce 1994.

Jp

Dvanáct let po soudech - náhrada 40 korun

Dvanáct let se Jan Vácha, bývalý pracovník tachovských uranových dolů soudil se svým zaměstnavatelem o to, zda v listopadu 1986 utrpěl pracovní úraz, nebo ne. Spor nakonec vyhrál, avšak v jednání s pojišťovnou už tolik úspěšný nebyl: dostal od ní složenkou čtyřicet korun. "Když jsem od soudu konečně dostal černé na bílém, že to, co se mi v dolech před lety stalo, byl skutečně pracovní úraz, šel jsem hned do tachovské pobočky České pojišťovny. Tam mi ale řekli: No to jdete brzo, pane! Promlčecí doba na tyto případy je čtyři roky a tu jste dávno propásl," popisuje svou anabázi Jan Vácha. Dřív než s rozsudkem se do pojišťovny neodvážil - neměl totiž nic jiného než potvrzení od závodního lékaře, že jej tehdy bolela hlava a zvracel. "Musel jsem počkat, až jak rozhodne soud. A není přece moje vina, že to trvalo tak neuvěřitelně dlouho," míní. Úraz se Janu Váchovi, který v dolech pracoval přes dvacet let, stal při odpalování horniny. "V praxi to vypadalo tak, že se do skály vyvrtaly otvory, do nich se dala trhavina a výbuch pak narušil horninu. Jenže pracoviště nebylo dobře odvětrávané, a tak jsem se při jedné takové explozi nadýchal odpalových zplodin." "I přes mé vážné zdravotní komplikace tehdy technici prohlásili, že to nic není a že můj stav je dán věkem (bylo mi dvaadvacet) a celkovou opotřebovaností. O pracovním úrazu nechtěli slyšet, protože by přišli o prémii. Tak to tehdy chodilo, a myslím, že nejen na našem dole," vypráví Vácha. S takovým rozhodnutím se však nespokojil a obrátil se na tehdejší rozhodčí komisi a pak na soud. Spor začal 16. února 1987 a skončil zase 16. února - ale 1999. "Protistrana proces záměrně prodlužovala, navrhovali nové a nové důkazy, znalecké posudky, lékařské zprávy," říká Vácha. Krajský soud v Plzni nakonec definitivně rozhodl, že pracovní úraz se opravdu stal.

Jp

Vladimír Mečiar predvedený políciou

Udalosťou mesiaca sa na Slovensku nepochybne stalo predvedenie bývalého predsedu slovenskej vlády a staronového predsedu HZDS Vladimíra Mečiara políciou za okolností, ktoré vôbec nie sú všedné. Prinášame úryvky zo slovenskej tlače, ktorá sa udalosťou zoširoka zaoberala, niektoré denníky priniesli k tomu mimoriadne vydania. Najprv trocha chronológie, o čo vlastne išlo:

14. septembra 1999

Podľa hovorca Hnutia za demokratické Slovensko (HZDS) Mariána Kardoša bude V. Mečiar držať hladovku na protest proti návrhom na jeho zbavenie mlčanlivosti v prípade únosu Michala Kováča ml.

október 1999

Vyšetrovateľ Jaroslav Ivor konštatoval, že v kauze zavlčenia M. Kováča ml. by mal vypovedať V. Mečiar. Má to byť posledný vyšetrovací úkon.

16. a 17. marca 2000

Polícia sa pokúšala V. Mečiarovi doručiť predvolanie na výsluch. Najskôr poštou, čo si však Mečiar neprevzal, potom sa mu policajti pokúsili doručiť predvolanie do penziónu Elektra. Vždy im však personál penziónu oznámil, že Mečiar nie je doma. V tom istom čase však do penziónu vošla Zdenka Kramplová. Podľa Ivora to dokazuje, že Mečiar doma bol.

22. marca 2000

V. Mečiar sa nedostavil na plánovaný výsluch.

26. marca 2000

Po odvysielaní relácie STV O päť minút dvanásť, v ktorej bol Mečiar hosťom, pristúpil vyšetrovateľ k bývalému premiérovi, ten ho však ignoroval.

27. marca 2000

J. Ivor verejne vyzval V. Mečiara, aby prišiel vypovedať.

30. marca 2000

V. Mečiar naďalej odmietal vypovedať a napriek prítomnosti policajtov v Trenčianskych Tepliciach, ktorí ho chceli predviesť na výsluch, ostal vo svojom dome. J. Ivor potvrdil, že polícia využila právo predviesť svedka a sleduje miesto Mečiarovho pobytu.

2. apríla 2000

Z. Kramplová podala trestné oznámenie na neznámeho páchatela pre podozrenie z trestných činov zneužitia právomoci verejného činiteľa, ktorého sa mal dopustiť ten, kto dal príkaz na jej sledovanie.

12. apríla 2000

V. Mečiar vyhlásil, že je pripravený predstúpiť pred vyšetrovateľa a vypovedať, ale až keď budú orgány činné v trestnom konaní rešpektovať jeho amnestiu na skutok zavlčenia Michala Kováča ml. "Ani dovedenie násilím na políciu ma nedonúti rozprávať," povedal.

19. apríla 2000

J. Ivor nevyvylučil, že V. Mečiar môže byť v krátkom čase obvinený v niektorom z troch skutkov, v ktorých zatiaľ figuroval ako svedok. Tam, kde bolo začaté trestné stíhanie, nie je vylúčené obvinenie Mečiara, konštatoval Ivor. Ak sa vyšetrovateľ rozhodne obviniť V. Mečiara v niektorom z trestných činov, v ktorých sa zatiaľ bráni vypočutiu ako svedok, polícia má podľa Ivora zákonné možnosti, ako ho predviesť z jeho azylu vo vile Elektra v Trenčianskych Tepliciach.

19. apríla 2000

Vyšetrovateľ vydal uznesenie o obvinení V. Mečiara z trestného činu zneužitia právomoci verejného činiteľa, ktorého sa mal dopustiť tým, že členom svojej vlády nezákonne vyplácal odmeny.

20. apríla 2000

Polícia celú noc kontrolovala pohyb v okolí penziónu. Ráno Mečiara policajti niekoľko ráz vyzvali, že je obvinený, aby sa vzdal a vyšiel von. Po neuposlušnosti výzvy "kukláči" obsadil penzión, pričom dnu sa dostali pomocou výbušniny. Krátko pred 9.00 h Vladimíra Mečiara odviezli na výsluch do Bratislavy.

Odpálili dvere

Už dlhší čas sa pred penziónom strieďavo zhromažďovali novinári. Nechýbali ani Mečiarovi priaznivci, ktorí sa mu snažili takýmto spôsobom ukázať svoju podporu. Od noci z 19. na 20. apríla ruch pred penziónom evidentne zosilnel. Z ulice, kde stojí Elektra, sa stalo doslova provizórne parkovisko množstva novinárov, ktorí trpezlivo čakali na avizovanú policajnú akciu. Relatívny nočný pokoj, ktorý novinári strávili driemaním v autách či debatovaním (síce pokojným, ale často končiacim miernou výmenou názorov) so "skalnými" prívržencami expremiéra, panoval až do 8.15 nasledujúceho dňa, keď na miesto náhle dorazili po zuby ozbrojení "kukláči" i policajti snažiaci sa udržať zástupcov tlače na druhej strane cesty. Ostatní zvedavci i podporovatelia expremiéra boli nútení zostať za policajnou barikádou pod inkriminovanou ulicou.

Podľa policajných zdrojov bol zásah naplánovaný už na stredu 19. apríla, avšak o polnoci bol odvolaný a presunutý na štvrtok 20. apríla. Príslušníci útvaru osobitného určenia trikrát vyzvali Mečiara, aby dobrovoľne vyšiel z objektu za účelom predvedenia na výsluch. O pol deviatej sa ozval silný výbuch, keď "kukláči", ktorí vošli do dvora Elektry, odpálili dvere. Opäť expremiéra vyzvali, aby dobrovoľne opustil penzión, kým nedôjde k zraneniam.

Prezident Schuster v akcii

Prezident SR Rudolf Schuster hneď popoludní 20. apríla pozval na stretnutie prezidenta Policajného zboru SR Jána Piptu, šéfa vyšetrovateľov Jaroslava Ivora, generálneho prokurátora Milana Hanzela a poslancov NR SR za HZDS Gašparoviča, Tkáča a Maxona. Podľa slov Jaroslava Ivora prezident chcel byť informovaný čo najkonkrétnejšie o akcii v Trenčianskych Tepliciach a tiež o tom, čo jej predchádzalo, aké boli dôvody a skutočnosti, ktoré políciu viedli k takémuto použitiu síl a prostriedkov policajného zboru.

Prezident po vypočutí stanovisk generálneho prokurátora konštatoval, že je vecou prokuratúry, vykonávajúcej dozor nad zákonnosťou prípravného konania, aby posúdila dôvodnosť vzneseného obvinenia voči Mečiarovi a postupu policajného vyšetrovateľa. Poslanci za HZDS požiadali prezidenta o individuálne stretnutie, s čím Rudolf Schuster súhlasil.

Poslanci telami nebránili

V penzióne boli v čase zásahu prítomní aj dvaja poslanci za HZDS - Jozef Tarčák, Stanislav Husár, bývalý člen zákonodarného zboru Jozef Rea a expremiérova manželka Margita Mečiarová. Policajti po násilnom vniknutí do penziónu, keď na otvorenie prvých vstupných dverí použili výbušninu Semtex a druhé dvere vylomili násilím, vnikli do prízemnej časti penziónu Elektra, kde sa nachádzali traja poslanci. Vyzvali ich, aby si ľahli na zem a začali prehľadávať miestnosti na prízemí.

Mečiar sa v tom čase zdržiaval vo svojej pracovni na poschodí. Keď "kukláči" vnikli na poschodie, expremiér vyšiel zo svojej pracovne, na čo ho policajti vyzvali, aby nekládol odpor a aby ich nasledoval. Mečiar sa spýtal, či majú povolenie na prehliadku, na čo "kukláči" odpovedali, že ho nepotrebujú. Jeden z policajtov prečítal expremiérovi obvinenie, na ktorého základe má byť predvedený pred vyšetrovateľa. Mečiar pritom policajtom nekládol žiadny odpor.

Pred samotným zásahom polície vydal expremiér Vladimír Mečiar personálu a ostatným prítomným v penzióne Elektra príkaz, aby "kukláčom" dvere neotvárali. Zároveň tiež prikázal, aby v prípade násilného vniknutia "kukláčov" do penziónu nekládli žiaden aktívny odpor.

O pol hodiny neskôr už "kukláči" Vladimíra Mečiara z penziónu vyvádzali von za divokého skandovania susedov a prívržencov a následne vyviedli do auta s neprehľadnými sklami, ktoré nasledovala sanitka a zbytok policajnej eskorty. Celá akcia sa udiala pokojne, poriadok nebol narušený a nik z účastníkov nebol zranený. Chvíľu po tom, ako auto s Vladimírom Mečiarom i celá policajná eskorta odišli do Bratislavy, priestor pred populárnym penziónom opustila väčšina zvedavcov.

Mečiar opustil krajský úrad vyšetrovania po dvoch hodinách a pätnástich minútach

Expremiér Vladimír Mečiar po dvoch hodinách a pätnástich minútach strávených v budove Krajského úradu vyšetrovania v Bratislave odišiel z objektu jedným z bočných východov. Sprevádzaný ochrankou nasadol do pristaveného automobilu Audi S8 a bez akéhokoľvek komentára opustil miesto, kde ho vyšetrovatelia vypočúvali v súvislosti s troma kauzami, v ktorých figuruje ako svedok, resp. ako obvinený.

Bývalý predseda vlády sa po vyjdení z policajnej budovy krátko rozprával iba s advokátom, pričom živo gestikuloval.

Mečiarov odchod výkrikmi zdravila približne dvadsiatka jeho priaznivcov držiacich transparenty, na ktorých prevažovali heslá: "Sme s vami, pán Mečiar, budeme sa za vás modliť." Pred budovou čakalo približne 30 zástupcov médií, viacero zahraničných televíznych štábov a fotoreportérov.

"Využili sme, že Mečiar je predvedený na odbor vyšetrovania obzvlášť závažnej trestnej činnosti a je potrebná jeho výpoveď v dvoch ďalších kauzách. Požiadali sme ho o výpoveď v kauze zavlčenia M. Kováča ml. do cudziny. Mečiar odmietol vypovedať, pričom nevyužil ustanovenie §100 trest. poriadku, ktoré by mu dávalo možnosť odmietnuť vypovedať, ak by sa domnieval, že svojou výpoveďou môže spôsobiť trestné stíhanie sebe alebo osobe blízkej. Odmietol vypovedať z toho dôvodu, že rešpektuje rozhodnutie o amnestii, ktorú udelil. Preto nevyužil žiadny zákonný dôvod na odmietnutie výpovede a keďže naďalej, po poučení o povinnosti vypovedať, odmietol vypovedať, vyšetrovateľ mu uložil pokutu 10-tisíc Sk. Odmietol prevziať aj toto rozhodnutie a opäť nepodpísal zápisnicu," povedal na mimoriadnom brífingu na MV SR šéf slovenských vyšetrovateľov J. Ivor.

Dva názory

Prezident Rudolf Schuster:

- Ak špeciálne policajné zložky zasahovali len pre obvinenie z nezákonného vyplácania odmien, považujem to za neadekvátny a tvrdý zásah. Načasovanie zásahu považujem za nevhodné a neprospeje to celkovej atmosfére na Slovensku. Určite to prinesie zvýšenie preferencií HZDS. Vnímajte to ale ako rozhodnutie orgánov činných v trestnom konaní, a nie ako rozhodnutie politikov.

Premiér Mikuláš Dzurinda:

- Predvedenie Vladimíra Mečiara na výsluch je vecou polície a vláda doň nemôže zasahovať. Aj trojnásobný premiér je občan ako každý iný a musí tiež niesť zodpovednosť za svoje skutky, ktoré vykonal. Vláda sa zhodla na tom, že zákony platia pre všetkých.

A ešte Vladimír Mečiar (z rozhovoru pre denník Nový čas)

Ako prebiehal výsluch?

- Prvé prekvapenie ma čakalo, keď ma predviedli na prvý výsluch. Vyšetrovatelka vyťahla obálku, v ktorej bola pozvánka na výsluch a uznesenie o začatí trestného stíhania. Takže mi neboli doručené vopred. Žiadal som urobiť zápis, čo však vyšetrovatelka zamietla. Informoval som ju, že podľa zákona nie som povinný vypovedať a uviedol som meno svojho zvolenského advokáta JUDr. Abelovského. Všetky úkony som odmietol, nemal som právneho zástupcu a tiež som nemal povinnosť vypovedať. Opýtal som sa, či som zatknutý alebo zadržaný, povedala, že nie, chcel som teda opustiť miestnosť. Vtedy som sa dozvedel, že ma čaká vypočutie ešte u dvoch vyšetrovateľov - v pozícii svedka. V kauze zavlčenia som podplukovníkovi Ivanovi povedal, že som v tejto veci udelil amnestiu, a teda koná protizákonne. Potom prišli advokáti obvinených a chceli niečo doplniť. Vyšetrovateľ odmietol, a preto som zápisnicu nepodpísal. Potom prišla na rad kauza údajnej sabotáže (vtedajší šéf SIS I. Lexa mal poslať Mečiarovi list, v ktorom bol podrobný plán na diskreditáciu prezidenta Kováča). Pozrel som si to a celý dokument je primitívny podvrh.

Reakcia HZDS

Ivan Gašparovič na mimoriadnej tlačovej besede - asi dve hodiny po predvedení - uviedol, že skutky, ktoré sa dávajú expremiéroví Mečiarovi za vinu, sú z ich hľadiska absurdné. Podľa Gašparoviča sa polícia stáva organizátorom právneho poriadku. "Rozhoduje sa na základe žiadostí polície, a nie ústavy," povedal. Predvedenie Mečiara políciou pritom označil za teroristický akt.

HZDS bude iniciovať mimoriadne zasadnutie parlamentu a žiadať odvolanie ministra vnútra SR Ladislava Pittnera, generálneho prokurátora Milana Hanzela a šéfa slovenských vyšetrovateľov Jaroslava Ivora ako i ostatných zodpovedných funkcionárov, ktorí konali vo veci predvedenia expremiéra Vladimíra Mečiara. Opoziční poslanci zároveň podajú na menované osoby trestné oznámenie.

FL

Maďarský MOL ovládne slovenský trh ropných produktov

Maďarská ropná a plynárenská spoločnosť MOL sa stala strategickým investorom v spoločnosti Slovnaft na základe medzinárodného tendra. MOL získa najskôr podiel 36,2 percenta, čím sa stane najsilnejším individuálnym akcionárom Slovnaftu. Navyše po uplynutí dvoch rokov od upísania nových akcií bude mať MOL právo na odkúpenie ďalších akcií do výšky 50 percent základného imania plus jeden hlas a bude tak môcť kontrolovať spoločnosť a navrhovať väčšinu členov predstavenstva.

Magyar Olaj és Gazipari (MOL) je druhá najväčšia maďarská korporácia a vedúca stredoeurópska ropná a plynárenská spoločnosť s čistým ziskom za rok 1999 287 miliónov USD. Vyše 50 percent akcií vlastní medzinárodné fondy a banky. Spolu so Slovnaftom bude ovládať približne 36 percent maďarského a 38 percent slovenského maloobchodného trhu s ropnými produktmi. Získa i väčšinu výrobných zariadení na spracovanie ropy v regióne.

FL

Povedal som, že to čítam prvýkrát a Lexa mi nikdy nič neposlal. V súvislosti s Kováčom mi poslal len jeden list, ktorý mu predložil prezident a v ktorom žiadal informáciu o ústavných činiteľoch. Predložili mi aj zbavenie mlčanlivosti, ktoré napísal šéf SIS Mitro. Neakceptoval som ho z troch dôvodov: mňa môže zbaviť mlčanlivosti len Rada obrany štátu. Mitro môže zbaviť mlčanlivosti len príslušníkov SIS. Po tretie, v tejto veci som podal žalobu proti neplatnosti Mitrovho zrušenia mlčanlivosti a nie je to ešte ukončené.

Teda ak vás zbavia mlčanlivosti spôsobom, ktorý ste ochotný akceptovať, budete v tejto veci vypovedať?

- Ak ma zbavia právoplatne, som ochotný vypovedať, veď je to primitívny podvrh, ktorý ľahko vyvrátim.

Nedávate svojim správaním občanom tohto štátu zlý príklad?

- Nemyslím si. Nechcem len akceptovať lož ako pravdu. Aj keby som mal za to sedieť. Vinný je nielen ten, kto zlo pácha, ale aj ten, kto mu pomáha tým, že pred zlom ustupuje.

Stálo vám to za to nedostaviť sa na výsluch a nechať si rozťočiť bránu a okná penziónu?

- Tých škôd je viac: poškodený nábytok, dlažby, plot. Odborníci skúmajú, či sa nepoškodila statika domu. Chcem chlapcom povedať, že nálož, ktorú odpálili, predimenzovali.

Komu patrí auto, ktorým ste odišli z polície?

- Na políciu ma viezli v policajnom aute, kde som prosil "kukláčov", aby na mňa počas cesty nemierili samopalmi. Späť som odišiel autom HZDS.

Prídete na protestný míting v Bratislave?

- Nie. Podporujem ho, duchom budem s nimi, ale nechcem provokovať ani dať šancu vyvolať provokáciu proti sebe.

Slovenský premiér Dzurinda v hlasovaní o dôvere úspešný, ALE...

Ozajstná rarita sa v apríli udiala v slovenskom parlamente.

Začalo to ako vždy, podľa tradičného scenára opozičných strán, ktoré postupne nechávajú hlasovať o dôvere jednotlivým členom vlády. Tentokrát bol na rade sám premiér Dzurinda. Parlamentná matematika je jasná, opozičné strany nemajú vo svojich snahách príliš šanci, majú príliš málo poslancov.

Aj tentokrát bol výsledok podľa očakávania - premiér dôveru získal, lenže za jeho odvolanie hlasovalo aj niekoľko poslancov SDL, medzi nimi aj sám predseda SDL a predseda parlamentu Jozef Migaš. Udalosť skutočne nezvyčajná. Predseda parlamentu (koaličný partner) hlasuje spolu s opozíciou...

Slovenským novinárom sa napriek snahám nepodarilo nájsť podobný príklad v dejinách iných známych demokracií. Sám Migaš svoje hlasovanie zlahčoval a označil skôr za protestné gesto proti tomu, že súčasná vládna politika je "málo ľavicová". Ťažkú úlohu mali Migašovi stranícki kolegovia, ktorí museli reagovať na množstvo otázok mimo iné aj zo zahraničných zastupiteľských úradov. Všetky zneli zhruba rovnako: Je toto koniec (alebo začiatok konca?) vládnej koalície?

Migašove gesto vyznelo naozaj málo štátnicky a stále viac sa hovorí o Migašovom odvolaní z čela SDL, uvažuje sa o mimoriadnom zjazde SDL. Ako nástupca by mohol pripadať do úvahy momentálny minister školstva Milan Ftáčnik, ktorý "sa po tomto už nebude brániť kandidatúre".

FL

Nova získala fotbal na čtyři roky, ale nebude sama

PRAHA 22. dubna (ČTK) - Přenosy ze zápasů první fotbalové ligy a z domácích utkání české reprezentace budou televizní diváci sledovat i po další čtyři roky na Nově. Pravděpodobně už od příštího soutěžního ročníku však uvidí český fotbal i na placených kanálech kabelové, nebo internetové televize. Vyplývá to ze smlouvy, kterou dnes podepsal ředitel Novy Vladimír Železný, a která výrazně mění dosavadní podmínky.

Informaci o podpisu smlouvy oznámil Železný ve svém pořadu Volejte řediteli a ČTK ji potvrdil Jan Kinda, jednatel firmy STES, která je marketingovou společností Českomoravského fotbalového svazu. "V pátek jsme se po třídním intenzivním jednání dohodli na všech podrobnostech. Zbývá jen podpis předsedy fotbalového svazu, ale to bude jen formalita," uvedl Kinda. Podle něj jde v principu o smlouvu na dvakrát dva roky. V polovině čtyřletého období ji totiž svaz může vypovědět, pokud by došlo k "nepředvídatelným" okolnostem. Za příklad takové situace uvedl šéf firmy STES například odebrání vysílací licence. Nova má exkluzivitu pro český fotbal od roku 1994 a podle zdroje blízkého společnosti STES za ni platí přibližně deset miliónů korun ročně. Vedle toho poskytuje v televizi reklamní prostor pro sponzory Gambinus ligy i reprezentačního týmu. Současná již druhá smlouva vyprší 30. června. "Dosavadní objemy peněz i bártrových obchodů zůstanou zachovány," uvedl Kinda. Nový kontrakt se od toho dosavadního liší v tom, že zajišťuje Nově exkluzivitu jen pro sféru neplaceného pozemního signálu. Všechny formy kabelové, satelitní, digitální a internetové televize jsou z něj vyňaty, což otvírá společnost STES prostor pro jednání s dalšími uchazeči. Právě tato novinka byla zřejmě důvodem, proč se jednání o prodloužení smlouvy tak protahovala. Kinda potvrdil, že během dvou týdnů by měla být uzavřena smlouva s novým subjektem, který vnese do českého fotbalu na obrazovce konkurenci. Jeho jméno neprozradil, ale lze předpokládat, že jím bude nadnárodní společnost United PanEurope Communications, která se výrazně angažuje na českém trhu kabelové a internetové televize. Firma, sídlící v Nizozemsku, je spoluvlastníkem kanálu Kabel Plus a proniká na Internet prostřednictvím různých serverů, například Dattelkabelu. "Dosavadní nabídka zůstane zachována a vedle toho si budou fanoušci moci koupit další fotbalové produkty," shrnul Kinda. Nova byla často kritizována za úroveň komentářů přímých přenosů, skladbu pořadů o fotbale, za vysílací časy a nepružnost při zařazování reprezentačních zápasů na hřištích soupeřů. Loni v prosinci jí novináři ve své anketě udělili Červenou kartu za nejhorší skutek v českém fotbale za rok 1999. Jedním z ustanovení nového kontraktu je závazek STES i Novy, že pozvednou prezentaci fotbalu na kvalitativně vyšší úroveň. Nejpopulárnější sport dostane na Nově víc prostoru než dosud. Po každém ligovém kole by měl být v hlavní zpravodajské relaci zařazen osmi- až desetiminutový sestřih zápasů. Přímý přenos z ligového utkání bude zřejmě i nadále v pátek od 16:50 a fotbalový pořad vyplní i přestávku mezi poločasy. Novinkou je i to, že společnost CET 21 bude vyrábět fotbalové pořady ve vlastní režii. Až dosud je dostávala od firmy STES "na klíč". "Budeme však mít v televizním štábu svého supervizora," vysvětlil Kinda, že STES se kontroly nad fotbalem na obrazovce nevzdává.

Zemřel František Štastný

Ve věku 72 let zemřel v Praze František Štastný, legenda československého motocyklového sportu.

Během svojí úspěšné kariéry vyhrál čtyři závody mistrovství světa a ve významných mezinárodních závodech a ve Velkých cenách vybojoval osmdesátkrát umístění na stupních vítězů.

V letošním roce v únoru se František Štastný stal vítězem ankety o "Českého motocyklového závodníka století", vyhlášenou Autoklubem ČR.

V dubnu 1998 převzal Štastný Granátový odznak Autoklubu ČR a stal se tak osmým závodníkem v historii tohoto nejvyššího čestného ocenění pro motoristické reprezentanty.

Ani řada těžkých zranění neodradila Františka Štastného od úspěšné reprezentace. V roce 1963 utrpěl osm zlomenin při havárii v Jičíně při Ceně Prachovských skal. Za další rok přišlo další těžké zranění při Velké ceně NSR v Solitude. Výsledkem byla pravá ruka přeražená na šesti místech. Ale i po všech těchto zraněních se František Štastný vždy dokázal na závodní dráhu vrátit. (mk)

Sparta mistrem

Po pěti letech se podařilo hokejovému týmu pražské Sparty sesadit z trůnu mužstvo Vsetín. Nezaváhala a porazila Vsetín na zápasy 3:0. V rozhodujících zápasech prokázali Pražané více sebevědomí a mimořádně se dařilo i jejich brankáři - již pětaticetiletému Petru Břízovi, který v dresu Sparty slavil ještě federální titul před deseti lety. Vsetín byl už před začátkem sezóny poněkud oslaben odchody některých špičkových hráčů do zahraničí, ale přesto nabídlo finálové hokejové extraligy skutečný souboj dvou titánů. (MaFr)

Slovan Bratislava hokejovým majstrom Slovenska

Po druhýkrát v krátké historii slovenskej Extraligy získal titul majstra Slovenska Slovan Bratislava, ktorý vo finále ligy zdolal druhý Zvolen len tesne 3:2 na zápasy. V rozhodujúcom piatom zápase ale nenechal nič na náhodu a Zvolen doslova rozdrvil 8:1.

Minuloročný majster Košice sa po finančných problémoch a následnom odchode väčšiny hráčov celú sezónu zachraňoval (úspešne). A ešte jedna zaujímavosť - juniorským majstrom sa stali práve Košice...

FL

Sokol zase na Strahově

I když Sokol na Strahově nikdy trvale nesídlil, přeci byl s tímto historickým místem vždy spojován. Vždyť Československá obec sokolská to byla, která bývalé břevnovské lomy jako sportovní středisko navrhla, vyprojektovala a tisíce hodin k výstavbě v letech 1923 - 26 přispěla.

Nejen to - pražské obci zaplatila 9 milionů korun / na tu dobu obrovská částka. Není divu, že se na Strahově Sokol vždy cítil „doma“.

Proč se XIII. slet koná na menším stadionu Evžena Rošického? Vedly k tomu finanční zkušenosti / po XII. Sletu zůstal dluh 100 milionů korun / Jest snaha nového vedení ČOS, aby slet XIII. byl finančně úspěšný a nezůstaly žádné dluhy. Dalším důležitým bodem úvah byla nutnost milionových úprav velkého stadionu. Byl vzat v úvahu menší počet cvičenců a užší kontakt s diváky z celé republiky, Slovenska, Ameriky, Kanady a celé Evropy.

To vše silně zapůsobí zejména na mládež, a to je jeden z důležitých úkolů Sokola dnes a v budoucnu.

Standa Sembner - Sokol Pražský

Čestná prohra

Česká republika měla v čtvrtfinále letošního Davis cupu snad nejtěžšího možného soupeře - tým USA. Přesto však čeští hráči nesložili předčasně zbraně a vybojovali výsledek, na který mohou být oprávněně hrdí, i když si nedokázali zajistit postup do dalších bojů. Hned v prvním utkání totiž Novák v životním zápase porazil Samprase tří nula na sety. Americká jednička Agassi sice poté porazil Doseděla, ale ve čtyřhře opět dominoval český pár Novák, Ríkl nad Američany Palmerem a O'Brienem. Bohužel senzace se nakonec nekonala, protože v závěrečných dvou soubojích se dokázali nakonec prosadit reprezentanti USA. Přesto český tenis ukázal, že stále nepatří do starého železa, i když se čeští tenisté neukazují na prvních místech v žebříčku ATP.

(MaFr)

Sletové informace

XIII. všesokolský slet se blíží - již od 24. června se v Praze pilně sportuje. V Brně se hraje plážový volejbal, a na Vranovské přehradě závodí jachty. Vídeň bude zastoupená ve volejbalu a ve skladbách Věrná garda, ženy s praporce a muži Chlapáci.

Sletový výbor nezapomněl ani na zábavu a kulturu. Fakulta Praha 6 hostí účastníky mezinárodní konference zabývající se pohybovou motivací. Zábavná část sletu tvoří loutkařská soutěž a přehlídka folklorních souborů.

Slavnostní představení Prodané nevěsty v Národním, lidová hra Fidlolačka se konají v pátek 30. 6 - tentýž večer GALA PRAHA za účasti špičkových cvičenců a sportovců.

Hlavními sletovými dny jsou 1. a 2. červenec. V sobotu 1. července v 15 hodin zahajuje první program na stadionu E. Rošického Věrná garda, po přestávce cvičí ženy s praporce a muži skladbu Chlapáci. Druhý program o 21. hodině tvoří Národní sletový večer a předvádí moderní pojetí pohybových aktivit.

Třetí program je stejný jako první a cvičí se v neděli 2. července po slavnostním pochodu Prahou. Dozvuky v tělocvičně Sokola pražského v neděli večer se účastníci XIII. Sletu s Prahou rozloučí.

Schůze světových jednatelů a dopisovatelů konané 7. a 8. dubna v Tyršově domě přinesla další detailní informace. Záštitu sletu převzal prezident Václav Havel a český Olympijský výbor. Další informace se týkají župních sletů - Hodonín neděle 28. května - František Sion

Všesokolský slet Praha

- 22. - 29. 06. Sletové dny kultury
- 27. - 28.06. Sletové dny vědy
- 27. - 29. 06. Sletové dny sokolské všestrannosti a sportu
- 30. 06. Sletový den turistiky
- 30.06 - 02. 07. Hlavní sletové dny
- 01.07. 15,00 hod. Program sletových skladeb na Strahově

30.VI. - 2. VII. PRAHA - XIII. všesokolský slet.

autobusový zájezd.

doprava a hotel se snídaní v centru Prahy, dvě noce 1.345,00 ATS,

info: Austro-Bohemia, tel.: 5263779

29.VI.- 2. VII. PRAHA - XIII. všesokolský slet.

4-denní autobusový zájezd

pro cvičící - Sporthotel na stadionu ATS 1.700,00

pro ostatní - hotel ve městě ATS 1.900,00

inkl. cesta autobusem, 3x nocleh se snídaní

možnost zajištění hotelu, vstupenek na slet, atd.

info: SANOTOURS - Lopreis Zorika, 715 95 55, fax: 715 95 56

Sdužení Čechů a Slováků v Rakousku
ZMĚNA ADRESY SDRUŽENÍ
 Oznamujeme všem krajským spolkům a institucím,
 že od dubna 2000 má Sdužení Čechů a Slováků
 v Rakousku novou adresu: 1030 Vieden, Sebastianplatz 3.
 Místnosti v Drachengasse opouštíme z hospodářských důvodů a než získáme
 novou kancelář (pravděpodobně v X. okrese), našli jsme ochotou Školského
 spolku "Komenský" přechodné sídlo v budově na Sebastianplatze, kde už se řadu
 let schází k členským schůzím a kulturním podnikům některé odbočky Sdužení.
 "Sekretariát" Sdužení bude zatím "úřadovat" každou středu v měsíci
 (mimo školních prázdnin a svátků) v malé klubovně školy od 14. do 18,30 hod.
 Soubor SSCS - každou středu od 19.00 hod. v klubovně školy
 "Komenského", 1030 Wien, Sebastianplatz 3.

ofsetový tisk • barevné kopírování
 • grafické studio •

Rudoleckého 23, CZ - Znojmo
 tel./fax 0624/22 57 30
 e-mail: info@tiskarna-sladek.cz
 www.web.iol.cz/tiskarna-sladek/

OVĚŘENÉ PŘEKLADY

úředních listin, dokladů ... a tlumočení
Mag. Zdena Sklenar, Stüwerstrasse 8/21,
1020 Vídeň, tel./fax 7268562
Mobilitel. 0664/2803787
Privat tel/fax: 02674/89302.
E-mail: sklenar@eunet.at

OVĚŘENÉ PŘEKLADY

dokumentů aj. Dr. Dietmar Koller,
Weideng. 2, 2333 Leopoldsdorf, Práče:
Riemerg. 7, 1010 Vídeň, tel.02235/44637,
mobil 0676/37 62 117, práce 01/515 28-
444, e-mail: dietmar.koller@univie.ac.at,
http://koller.cjb.net

OVĚŘENÉ PŘEKLADY

Mag. Lenka Kovarik, 1210 Vídeň, Felix-
Slavik-Str. 3/1/10. Tel./fax: 2908809

OVĚŘENÉ PŘEKLADY

dokumentů, smluv, úřed. listin a
tlumočení. Dr. Milan Košíček, 1030
Vídeň, Salesianerg. 17. Tel./fax: 714 07
27, 0664/2537951. E-mail: m.kosicek
@magnet.at

MÁTE PROBLÉM?

Platíte hodně? Rád vám poradím ve všech
otázkách pojištění a financování. Rychle-
spolehlivě-seriózně. Marek Jedlička, 985
9070/24, priv. 259 37 29, Rennbahnweg
46/2/8, 1220 Vídeň.

UBYTOVÁNÍ V SOUKROMÍ

nabízí Pension Jelínek, tři dvoulůžkové
pokoje s příslušenstvím, parkování v
zahradě. Metro-trasa B. Jaroslav Jelínek,
Armády 864, Praha 5 - Stodůlky. Tel/fax:
004202/6514827.

ZÁJEMCI O VOLEJBAL,

muži i ženy se základními znalostmi -
hrajeme pro radost z pohybu - informace
N. Štěrbová, tel. 710 90 13.

"BÖHMISCHE MEHLSPEISEN"

Zemek v Mondsee (Herzog-Odilostr.16) u
Salcburku Vám nabízí pravé české zákusky,
dorty, čaj, pečivo, Budvar a Plzeň.....
Tel./Fax: 06232 - 4899, priv. 06232 4227

UBYTOVÁNÍ VE VÍDNI

M. Seďa, 1070 Vídeň, Westbahnstr. 18.
Tel. 524 38 73, 6172706

STAVÍTE NEBO OPRAVUJETE V ČR?

Vypracování veškeré projektové dokumentace, zastoupení při jednáních na
stavebních úřadech, stavební dohled a bezplatné porady v otázkách staveb-
ních předpisů, zákonů a technických problémů nabízí D.I. Jiří Šiklar,
Neumistergasse 7/1/18, 2500 Baden, Tel.:02252/24543

KOŘENÍ, ČAJE, SUŠENÉ OVOCE,

z celého světa nabízí Libuše Bártek,
Brunnenmarkt, Vídeň 16, tel. 43 97 18

SANO TOURS

Reisebüro Lopreis Zorika, Vídeň 3,
Rennweg 21, tel. 715 95 55, fax 715 95 56
Zařídí pro Vás cesty do celého světa
letadlem, autobusem, vlakem, lodí.
Sleva pro krajany. Mluvíme česky.

DUCHOVNÍ SLUŽBA

České katolické misie

Katholische Mission für Tschechen
1030 Hagenmüllergasse 31,
Tel. záznamník 0222/715 48 42.
Postfach 134, 1091 Wien

Římskokatolický kostel

„Nejsvětějšího Vykupitele“

Tschechische Erlöserkirche

1030 Wien, Rennweg 63

Mše svatá v sobotu v 18 hod., v neděli a zasvě-
cený svátek v 10.00, první pátek v měsíci ve
14.30.

Škola ministrantů:

první sobotu v měsíci od 17.00 hod.

Římskokatolická

Katedrála sv. Štěpána

Wiener St. Stephandom

svatá zpověď pondělí 16–18, úterý
15–17, středa 13–14 hod.

SPOLEHLIVÁ ČEŠKA

vypomůže rodině v hlídání 1 dítěte i
celodenně nebo jako pečovatelka o starší
nemocnou osobu + výpomoc v
domácnosti. Zn. bydlím ve Vídni,
tel. 802 88 78

PRAHA-HOSTIVAR, pronajmu na delší

dobu nově zařízený I+I, 43m² s
příslušenstvím, telefon. V dosahu MHD a
nákupního centra. Cena a délka pronájmu
dohodou. Volný od 3/2000. Seriózní
nabídky. Tel. 01/272 93 29.

WÜSTENROT

Stavební, úrazové, životní aj. pojištění také
podle vašeho přání vám zajistí KADLEC
JOSEF. Tel.: 0699/19413827 n.
0676/4613274.

MORAVANKA

bez závazků, finančně zajištěná pobytem
částečně ve Vídni, hledá přátelství intel.,
charakt., muže z Vídně nad 50 let. Značka:
Kultura a cestování

ČESKY A SLOVENSKY MLUVÍCÍ LÉKAŘI VE VÍDNI

MUDr. Jiřina Bodnar, choroby kožní a
pohlavní, po.čt. 14-18.30, út. 8-13, pá 8-11,
Josefstädterstr. 3/4-5, Vídeň 8, tel.
406 99 41

MUDr. Tomáš Čech, ortopéd a orto-
pedický chirurg, Vídeň 11, roh Simme-
ringer Hauptstr. - Kopalgasse 1/3/3. Tel
74 32 03, nebo 67 64 303.

MUDr. Vít Doležal, zubní lékař,
ordinace Billrothstr. 20, Vídeň 19, tel.
319 25 73.

MUDr. Zdenka Gabriel Weiss, odb.
ortopédka, též dětská. Vídeň 5,
Pilgramm-gasse 10, tel. 58 74 460.

MUDr. Vladislav Lipták, odb. lékař
pre vnútorné choroby, Viedeň 1, Ze-
linkagasse 12, tel. 533 58 34.

MUDr. Pavol Mazanik, zubní lékař
Ordinace Etrichstr. 15, Vídeň 11
Tel. 941 91 17

MMag. Ladislav Nykl Ph.D.,
psychoterapeut, psychologické poraden-
ství, zajímavé pohovorové semináře,
praxe Ledererg. 17/7, Vídeň 8, tel. 523
57 44 n. 0676/5194833.

E-mail: nykl.psychoterapie@aon.at
http://members.aon.at/nykl

MUDr. Kamila Hajek, soukromá
léčba homeopatií, Ada Christengasse
2/F/8. Vídeň 10, tel. 689 22 80

MUDr. Dorota Stefanovic, choroby
kožní, zástupkyně primárky v Allergie
Ambulatorium, Rennweg 28, Vídeň.
Ordinace: pátek, 14-19.00, Alte Poststr.
38-40/2/205, 2410 Hainburg, Tel/fax
02165/6788

Římskokatolický kostel „Panny Marie na nábřeží“ Kirche Maria am Gestade

1010 Vídeň, Salvatorgasse 12
Mše sv. každou neděli
a zasvěcený svátek v 8.30 h

STAROŽITNÍK: FIEDLER V.

Restauruje / nakupuje / prodává. Zájem o
nákup českých malířů. Zprostředkování
bude honorované. V. Fiedler, Vídeň 7,
Siebensterng. 20. Tel. 523 35 81,
mobil 0664/3566676.

ČESKY MLUVÍCÍ PRÁVNÍK

Adresa je k dispozici v redakci.

ZNÁMKY - MINCE

Odborný obchod Emanuel Topol, Vídeň
17, Ottakringerstr.82, tel.486 42 12
po-pá 9.30-12.30, 14.30-18, so 9.00-12.00

ZLATNICTVÍ, HODINÁŘSTVÍ

Richard Arnold - Opravy šperků a hodin;
předělávky, vlastní výroba (též z doneseného
materiálu).1100 Vídeň, Buchengasse 88,
tel. / fax 604 54 85

KULTURNÍ KLUB. Informační bulletin. Majitel, nakladatel, vydavatel, tisk Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku, 1080 Wien, Schlüsselgasse 18, tel./fax 402 32 99. Vychází měsíčně. Bankovní spojení Bank Austria, č. účtu 683 035 901.

KULTURNÍ KLUB. Informationsbulletin. Medieninhaber, Verleger, Hersteller und Herausgeber Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich, 1080 Wien, Schlüsselgasse 18, Tel./Fax 402 32 99. Erscheint monatlich. Gefördert aus Mitteln der Volksgruppenförderung. Bankverbindung: Bank Austria, Kontonummer 683 035 901. e-mail: kulturklubcs@Eunet.at

Články podepsané autory nebo opatřené značkou nemusí být vždy shodné s názorem redakce. - Nevyžádané rukopisy se nevracejí. - Redakce si vyhrazuje právo krátit a upravovat zaslané články po stránce gramatické a slohové.

Nezapomeňte nahlásit případnou změnu adresy:

PRAGER KULTURTAGE

21.4. - 25.5. výstava Junge Graphiker aus Prag

Artothek-Galerii, Schönlaterngasse 7a, 1010 Wien

17.5. 8,00 autobusový zájezd ke -Dni matek-
Vorau,

Pöllau, Pöllauberg, odjezd od českého kostela,
Rennweg. 63, přihlášky: kr. Anna Kofroňová tel.
713 90 34 hosté vítání, pořádá České srdce, odbor
III/XI.

10.5. 18,30 varhanní koncert Jaroslav Tůma.

Kirche St. Michael, Michaelerplatz, 1010 Wien

12.5. 19,00 koncert Jazz-Quartett "František Uhlíř
Team", Alte Schmiede, Schönlaterngasse 9,
1010 Wien

14.5. 10,00 Den mládeže: Výročí posvěcení kostela
a biřmování. Hlavním celebrantem je brněnský
diecézní biskup Mons. Vojtěch Cikrle. Kostel
"Nejsvětějšího Vykupitele" na Rennwegu 63,
Viedeň 1030

21.5. 7,00 Celorakouská pouť cizojazyčných far-
ností

do Salzburgu - Maria Plain. Odjezd autobusem od
kostela v 7,00, poutní mše svatá v Salzburgu a pro-
hlídka města 11.00, 14,30 - odjezd na jubilejní
poutní místo Maria Plain, 16,00 odjezd ze
Salzburgu, 20,00 návrat k českému kostelu Cena
dospělí 250,-ATS, děti a mládež 50,-ATS,
tel. 715 48 42, fax: 711 84 112

26. - 28. 5. Jízda králů Vlčnov - folklorní festival
informace +420 633/67 51 30, fax: +420 633/67 55 00

**17. - 18. 6. 2000 Český Krumlov - slavnost
růže**

Přihlášky a info Austro-Bohemia,
Fax: 8123650 nebo tel:523779

20. - 29. 6. 20,00 Ferdinand Raimund - Moiasurs
Zauberflucht divadlo Brett tel: 587 06 63, fax: 586 91 55,
theaterbrett@Eunet.at, www.theaterbrett.at

22. - 25. 6. Okresní muzeum Mladá Boleslav
srdečně zve na Setkání krajanů z Mladobo-
leslavská. Informace a přihlášky zasílejte prosím
do 30.04. na adresu: Okresní muzeum PhDr.

Jaromír Jermář, 293 01 Mladá Boleslav - hrad,
ČZ, tel:326 25616, fax: 326 22542

17. - 22. 7. Kath. Mission für Tschechen
připravuje Neusiedler See prázdniny pro mládež
13 -18 let, přihlášky p. Pavla Carmicato ve škole
Komenský a kostele Nejsvětějšího vykupitele.

9. - 13. 8. světový kongres SVU Washington USA,

kontakt: SVU prezident Míla Rechci, tel.: 301-991-
722

26. - 29. 10. Česká pouť do Říma - Itálie
hlavní pouť k slavení Velkého jubilea
cesta letadlem, hotel s polopenzí, česko-němec-
ký průvodce, cena: ATS 9.800,-, záloha: ATS
2.000,- (pro mládež sleva podle počtu),
organizace: Pass. Pavla Carmignato Novotny,
Informace a přihlášky: Katolická Missijn für
Tschechen, Hagenmüllergasse 31, 1030 Wien

Úterý 16. 5. 16.30 hod. filmové představení BUD
BINDI, televizní komedie Slovenský kulturní
institút, Wipplingerstr. 24-26, 1010 Viedeň

Pondělí 22. 5. 2000 19.00 hod diskuze:
Národnostne menšiny na Slovensku dnes kulturní
program

studentů víd. univerzity Poř. Slovenský kulturní
institút, v Univerzitě Vídeň, Ústav slavistiky,
Universitátscampus, AAKH, Spitalgasse 2-4,
dvůr 3, seminární místnost 1, 1090 Vídeň

17. 5. v 18.00 benefiční koncert starých mistrů
J. S. Bacha, J. K. Waňhala, J. M. Spergera, K.D.
Dittersdorfa, J. Haydna, L. v. Bethovena, M.
Regera, B. Bartoka. Účinkují žáci klavírní třídy a
Mag. Paul TOTH s přáteli, divadelní sál školy
Komenský, Sebastianplatz 3, Vídeň 3, pořádá
Školský spolek Komenský a Rodičovská rada.
Výtěžek z tohoto koncertu bude věnován škole
„Komenský“

Úterý 23. 5. benefiční divadelní představení
„Dočasné šejksprovské společnosti“ představe-
ní žáků a příznivců Jedličkova ústavu z Prahy,
koná se v Komenského škole, Sebastianplatz 3,